

Nr 329.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om uppskattning av mark i och för framdeles skeende taxering till jordvärde- eller jordräntestegringsskatt m. m.; given Stockholms slott den 11 mars 1919.

Under åberopande av härvid fogade utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härigenom föreslå riksdagen att

dels antaga bilagda förslag till förordning om uppskattning av mark i och för framdeles skeende taxering till jordvärde- eller jordräntestegringsskatt;

dels ock till täckande av de med en sådan uppskattning förenade kostnader bevilja ett belopp av 1,000,000 kronor samt därav anvisa

a) å tilläggsstat till riksstaten för år 1919 ett *reservationsanslag* å — — — — — kronor 400,000; och

b) å *extra* stat för år 1920 ett *reservationsanslag* å — — — — — kronor 600,000.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

Förslag

till

Förordning om uppskattning av mark i och för framdeles skeende taxering till jordvärde- eller jordreänte- stegringsskatt.

Om uppskattningens ändamål m. m.

1 §.

För bestämmande av markvärde att tjäna till ledning vid framdeles skeende taxering till jordvärde- eller jordreäntestegringsskatt skall verkställas uppskattning av mark i den ordning, här nedan angives, och enligt de vid denna förordning fogade särskilda anvisningar.

2 §.

1 mom. Föremål för uppskattning är mark till

a) annan fastighet än jordbruksfastighet; samt

b) sådan jordbruksfastighet eller del därav, som på grund av efterfrågan å mark för bostads-, industriellt eller därmed jämförligt ändamål äger värde utöver det, som fastigheten eller fastighetsdelen har i sin användning såsom jordbruksfastighet.

Sådant mervärde skall jämväl särskilt för sig uppskattas.

2 mom. Uppskattning äger icke rum av mark, som här nedan sägs, nämligen:

mark, som tillhör staten;

mark, som tillhör den kommun eller menighet, inom vars område marken är belägen;

mark, som upptages av kanal, järnväg, till allmänt begagnande upplåtna vägar och gator, allmänna platser, allmän flottled eller allmän farled;

sådan akademier, vetenskapliga samfund, allmänna undervisnings-

verk och barmhärtighetsinrättningar tillhörig mark, som användes uteslutande för dessa inrättningars verksamhet; samt

sådan mark, som användes uteslutande för kyrkobyggnader eller bönehus eller såsom begravningsplats.

Om uppskattningsnämnd och uppgifter till ledning vid uppskattningen.

3 §.

Uppskattningen verkställes av uppskattningsnämnder, envar inom dess distrikt.

Varje stad och varje härad skall i allmänhet utgöra ett uppskattningsdistrikt. I Stockholm äger överståthållarämbetet att bestämma antalet av de uppskattningsnämnder, som där skola tillsättas, och det distrikt, varje uppskattningsnämnd skall omfatta. För annan stad, varest flera uppskattningsnämnder erfordras, äger Kungl. Maj:ts befallningshavande att, efter magistratens hörande, bestämma uppskattningsnämndernas antal och uppskattningsdistrikten. Kungl. Maj:ts befallningshavande må, där så prövas lämpligt, fördela större härad i två eller flera uppskattningsdistrikt, låta köping ävensom municipalsamhälle bilda särskilt distrikt för uppskattningen samt förena två eller flera härad till ett uppskattningsdistrikt.

Med härad förstås i denna förordning jämväl de före utfärdandet av förordningen den 17 maj 1872 varande tingslag i de orter, där benämningen härad ej förekommer.

4 §.

Uppskattningsnämnd utgöres av ordförande och fyra ledamöter.

Ordföranden förordnas av Kungl. Maj:ts befallningshavande.

Två av nämndens ledamöter skola utses, för stad, som ej deltagar i landsting, av Kungl. Maj:ts befallningshavande och för annat uppskattningsdistrikt av vederbörande landsting. Därjämte skola i stad av stadsfullmäktige eller, där stadsfullmäktige icke finnas, av allmän rådstuga, i köping, som är egen kommun, av kommunalstämma eller, där kommunalfullmäktige finnas, av dessa, i municipalsamhälle och därmed likställd köping av municipalstämma eller, där municipalfullmäktige finnas, av dessa samt i landskommun av kommunalstämma eller, där kommunalfullmäktige finnas, av dessa väljas två personer att såsom ledamöter in-

träda i nämnden och deltaga i dess överläggningar och beslut, då uppskattning sker av mark inom staden, köpingen, municipalsamhället eller landskommunen; ägande dessa sistnämnda ledamöter icke säte och stämma i nämnden vid uppskattning av mark inom annat område än det, för vilket de blivit valda.

Vid samma tillfälle, som ledamöter i nämnden utses, skall i enahanda ordning även utses en suppleant för var ledamot av nämnden.

Till ledamöter och suppleanter i uppskattningsnämnd böra utses sådana personer, som kunna anses äga erforderlig sakkunskap och noggrann kännedom om ortens fastighets- och affärsförhållanden; och skall av de utav kommunalmyndigheten utsedda ledamöterna den ene jämte hans suppleant vara fastighetsägare.

5 §.

Genom allmän kungörelse lämnar Kungl. Maj:ts befallningshavande före den 15 augusti 1919 underrättelse om indelningen i uppskattningsdistrikt, om de personer, som av Kungl. Maj:ts befallningshavande förordnats till ordförande och, vad beträffar stad som ej deltagar i landsting, till ledamöter och suppleanter i uppskattningsnämnderna, samt om denna förordnings bestämmelser angående val av övriga ledamöter och suppleanter i nämnderna.

I kungörelsen erinras vederbörande om den i 9 § stadgade skyldighet att avlämna uppgifter till ledning vid uppskattningen. Tillika meddelas underrättelse om tid och ställe för uppgifternas avlämnande och varest uppgiftsblanketter erhållas.

Genom förnyad, under förra hälften av september månad 1919 utfärdad kungörelse göres enahanda erinran och meddelande, varom i nästföregående stycke förmäles.

Kungörelse, som i denna paragraf avses, skall införas i ortstidningar, som av Kungl. Maj:ts befallningshavande bestämmas.

6 §.

Landsting skall ofördröjligen låta avlämna uppgift å de av landstinget valda ledamöter av uppskattningsnämnderna och suppleanter för dem till Kungl. Maj:ts befallningshavande, som till de kommunala myndigheternas kännedom genast låter införa dessa uppgifter i länskungörelserna.

De å vederbörande kommunala myndigheter ankommande val av

ledamöter och suppleanter skola förrättas under senare hälften av september månad; och skall genast efter valförrättnings slut den, som därvid fört ordet, om valet underrätta ej mindre de valda än även Kungl. Maj:ts befallningshavande samt ordföranden i uppskattningsnämnden.

Har sålunda vald ledamot eller suppleant jämväl blivit av landstinget utsedd till ledamot av uppskattningsnämnd eller suppleant för sådan ledamot, föranstalte Kungl. Maj:ts befallningshavande om nytt val för kommunens vidkommande.

Besvär över val, som förrättas av vederbörande kommunala myndighet, må anföras hos Kungl. Maj:ts befallningshavande senast före klockan tolv å femtonde dagen efter valets förrättande eller, om då är helgdag, å nästa söckendag därefter; och gälle i övrigt om dylikt vals överklagande i tillämpliga delar vad i kommunalförfattningarna är stadgat angående besvär över kommunala myndigheters beslut. Över Kungl. Maj:ts befallningshavandes i anledning av besvären meddelade beslut må klagan icke föras.

7 §.

Magistratsperson, landsfogde och landsfiskal må ej utan laga förfall kunna avsäga sig förordnande att vara ordförande i eller ledamot av uppskattningsnämnd.

En var annan vare skyldig att — såvida han är inom uppskattningsdistriktet boende och icke de fem sista åren deltagit i taxeringsarbete inom distriktet eller är av laga förfall hindrad — emottaga uppdrag att vara ordförande i eller ledamot av uppskattningsnämnden.

8 §.

Till ledning vid uppskattningen skola tjäna de uppgifter, som, enligt vad nedan sägs, till uppskattningsnämnden avlämnas, ävensom de upplysningar, som kunna vinnas ur taxeringslängder och andra handlingar eller eljest äro för nämnden tillgängliga.

9 §.

Ägare av annan fastighet än jordbruksfastighet vare skyldig att utan anmaning före den 15 september 1919 avlämna uppgift enligt fastställt formulär om markens areal, därå uppförda byggnader och dessas brandförsäkringsvärde, köpeskilling, fastighetens taxeringsvärde och den del därav, som blivit åsatt eller kan beräknas för själva marken, samt den avkastning, fastigheten år 1918 givit, däri inbegripet hyresvärdet av out-

hyrda eller hyresfritt upplåtna eller av ägaren själv begagnade lägenheter; dock att sådan uppgiftsskyldighet ej åligger ägare av byggnad å annans mark, där ej byggnadens ägare besitter marken med sådan rätt, att han enligt vad i 40 § stadgas är att anse såsom ägare till marken.

Å uppgiftsblanketten bör jämväl angivas det värde, till vilket själva marken utan därå befintliga byggnader och träd enligt den uppgiftspliktiges mening skäligen kan uppskattas.

Efter anmaning, varom i 12 § sägs, vare ägare av fastighet utav ovan angivet slag pliktig att lämna jämväl de ytterligare upplysningar eller uppgifter rörande fastigheten, som för uppskattningen kunna vara erforderliga.

Ägare av jordbruksfastighet vare ävenledes pliktig att efter anmaning lämna för uppskattningen erforderliga uppgifter eller upplysningar rörande sin fastighet.

Det vare i övrigt en var obetaget att meddela de upplysningar, som kunna tjäna till ledning vid uppskattning av mark, till vilken han är ägare.

Fastighetsägare, för vilken svårighet möter att avgiva skriftlig uppgift, vare medgivet att själv eller genom ombud muntligen till uppskattningsnämndens ordförande lämna de upplysningar, varom här är fråga.

Skyldighet att avgiva uppgift eller upplysning, varom ovan sägs, åligge för omyndig förmyndaren, för sådan frånvarande, för vilken god man av domstol förordnats, gode mannen samt för oskiftat dödsbo den, som sitter i boet, evad han är delägare eller syssloman. För annan än enskild person eller oskiftat dödsbo åligge uppgiftsskyldigheten vederbörande styrelse, förvaltning, syssloman eller ombud.

Blanketter till de uppgifter, som i denna paragraf omförmälas, skola kostnadsfritt tillhandahållas hos ordförande i uppskattningsnämnd samt därjämte i Stockholm hos överståthållarämbetet, i övriga städer hos magistraten och å landet hos ordförande i kommunal- och municipalnämnd.

10 §.

Direktion för hypoteksinrättning skall, efter begäran av vederbörande ordförande i uppskattningsnämnd, av landskamrerare eller, i Stockholm, av kamreraren vid överståthållarämbetets avdelning för uppbördsärenden, meddela uppgift å det värde, vartill i hypoteksinrättningen till belåning anmäld fastighet uppskattats vid värdering, som blivit för dylikt låns erhållande senast anställd och godkänd; börande i uppgiften jämväl angivas tiden för värderingens förrättande.

11 §.

Uppgifter, som avgivas utan anmaning, skola avlämnas antingen direkt till vederbörande uppskattningsnämnds ordförande eller ock för fastighet i Stockholm till överståthållarämbetet och i övrigt till Kungl. Maj:ts befallningshavande i det län, magistraten i den stad eller landsfiskalen i det distrikt, där den fastighet är belägen, som uppgiften angår.

Enahanda gäller i fråga om de upplysningar, som meddelas enligt 9 § femte stycket.

12 §.

Anmaning till fastighetsägare att avlämna uppgift eller upplysning, skall utfärdas av uppskattningsnämndens ordförande och tillsändas den uppgiftspliktige i rekommenderat brev med allmänna posten; och skall anmaning innehålla föreläggande för den anmanade att avlämna uppgiften inom viss tid av minst åtta dagar efter delfåendet.

Landskamrerare, i Stockholm kamreraren vid överståthållarämbetets avdelning för uppbördsärenden, äger jämväl rätt att i enahanda ordning anmana fastighetsägare att till honom lämna uppgift eller upplysning, som han kan finna behöfelig för den granskningsnämnd, varom nedan i denna förordning förmäles.

13 §.

Underlåter ägare av fastighet att inom föreskriven tid avgiva uppgift eller upplysning, som han enligt bestämmelserna i denna förordning är skyldig lämna, eller varder uppgift, som i 10 § avses, icke avlämnad, må för uppgiftens eller upplysningens erhållande anlitas biträde av Kungl. Maj:ts befallningshavande, som äger förelägga uppgiftsskyldig lämpligt vite.

14 §.

Till uppskattningsnämnds ordförande skall Kungl. Maj:ts befallningshavande före den 1 september 1919 översända de uppgifter angående brandförsäkringsvärden, köpeskillingar m. m., som blivit åren 1918 och 1919 avgivna till ledning vid taxering till fastighetsbevillning inom uppskattningsdistriktet och som hos Kungl. Maj:ts befallningshavande förvaras. Dylika uppgifter, som förvaras hos taxeringsnämnds ordförande,

äger ordförande i uppskattningsnämnd på därom gjord anhållan utbetkomma; börande dessa uppgifter efter begagnandet till vederbörande återställas.

För uppskattningen eljest erforderlig uppgift skall, då begäran därom framställes, lämnas av vederbörande ämbetsverk eller inrättning.

15 §.

Före utgången av augusti månad år 1919 skola till uppskattningsnämndens ordförande genom Kungl. Maj:ts befallningshavandes försorg överlämnas avskrifter av årets fastighetstaxeringslängder för distriktet.

Inom tre veckor efter prövningsnämnds sista sammankomst under år 1919 skall Kungl. Maj:ts befallningshavande låta till uppskattningsnämndens ordförande översända avskrifter av de hos prövningsnämnden förda längder i vad de angå fast egendom inom uppskattningsdistriktet.

16 §.

Efter kallelse av Kungl. Maj:ts befallningshavande skola uppskattningsnämndernas ordförande inom länet före den 15 september 1919 sammanträda å lämplig ort inför Kungl. Maj:ts befallningshavande för att, till vinnande av likformighet i uppskattningsarbetet, överlägga om grunderna för uppskattningen och förfarandet därvid.

Sedan tiden för avgivande av de i 9 § första stycket föreskrivna uppgifter gått till ända och innan uppskattningsnämndens arbete börjar, må nämndens ordförande, där så anses erforderligt, kalla vederbörande fastighetsägare inom distriktet att kommunvis eller i annan ordning sammanträda inför honom för lämnande av upplysningar, som utöver dem, som skriftligen meddelats, kunna vara för uppskattningen behövliga; börande vid dessa sammanträden de inkomna uppgifterna om markareal m. m. kontrolleras och ofullständiga uppgifter kompletteras.

17 §.

Uppskattningsnämndens sammanträden skola hållas inom distriktet å tider och ställen, som av ordföranden bestämmas. För landet utsedd uppskattningsnämnd må även kunna sammanträda i närbelägen stad, köping, municipal- eller stationssamhälle.

Inträffar för ledamot förfall för inställelse vid utsatt sammanträde, bör sådant ofördröjligen anmälas för ordföranden, så att före sammanträdet suppleant hinner tillkallas.

För behandling av särskild uppskattningsfråga äger nämnden, där så anses erforderligt, tillkalla sakkunnigt biträde.

Uppskattningsnämnd bör hava avslutat sitt arbete före den 1 mars 1920.

18 §.

Uppskattningsnämnds ordförande är föredragande hos nämnden; och åligger det honom särskilt:

- a) att tillhandahålla uppgiftsblanketter;
- b) att samla, ordna, numrera och granska avlämnade uppgifter och vidtaga åtgärder för erforderliga uppgifters införskaffande;
- c) att i den i 19 § omnämnda längden på behöriga ställen anteckna uppgifternas nummer samt uppgivna salu-, hypoteks- och brandförsäkringsvärden, ävensom, därest fastighetsägare gjort sig skyldig till försummelse, varom i 13 § förmäles, vidtaga den åtgärd, han finner erforderlig;
- d) att om utsatt tid och ställe för nämndens sammanträde ofördröjligen ej allenast underrätta ledamöterna i nämnden utan även på lämpligt sätt och i god tid meddela vederbörande fastighetsägare inom distriktet underrättelse;
- e) att föra ordet vid uppskattningsnämndens sammankomster samt därvid tillhandahålla och meddela ledamöterna alla i och för uppskattningen erhållna uppgifter och upplysningar;
- f) att vid uppskattningen efter sorgfällig beredning göra de anmärkningar och framställningar, vartill han för vinnande av en behörig uppskattning finner sig äga anledning;
- g) att föra protokoll angående de ärenden, där sådant erfordras; börande protokollet justeras inför nämnden och justeringen bestyrkas genom å protokollet tecknat intyg av två ledamöter;
- h) att noga tillse, att de till ledning för uppskattningen avlämnade uppgifter och upplysningar icke varda för obehöriga tillgängliga;
- i) att på begäran av uppgiftspliktig utan lösen meddela bevis om mottagande av uppgift eller upplysning; samt
- j) att, då sådant påfordras, avgiva förklaring över besvär angående markuppskattning och därmed sammanhängande frågor.

19 §.

Över uppskattningen skall föras längd enligt fastställt formulär; skolande, om distriktet omfattar två eller flera kommuner, särskild längd upprättas för varje kommun.

Finnes inom distriktet municipalsamhälle, skola de inom detta samhälle förekommande fastigheter, som åsättas markvärde, i längden särskilt angivas och sammanföras. Om av fastighet endast en del faller inom municipalsamhällets område, skall i anteckningskolumnen anmärkas, huru stor del av hela fastighetens värde belöper å denna del av fastigheten.

I stad bör uppskattningsnämnd till längdens upprättande åtnjuta nödigt biträde av vederbörande uppbörds- eller annan av magistraten och i Stockholm av överståthållarämbetet därtill utsedd tjänsteman.

Uppskattningslängd underskrives av nämndens ordförande och ledamöter.

20 §.

Nämnden vare ej beslutför, om ej ordföranden eller hans suppleant är tillstädes.

Är nämnden eljest ej fulltalig, må beslut ej fattas med mindre tre av de närvarande äro om beslutet ense.

Skulle inom fulltalig nämnd uppstå skiljaktiga meningar bland nämndens medlemmar och måste omröstning för frågans avgörande anställas, skall denna vara öppen; och blive därvid gällande den mening, vilken flertalet biträtt, eller, därest flera meningar yppats, den till vilken de flestas röster kunna jämkas. Om rösterna utfalla lika, gälle den mening, som ordföranden biträder.

Det åligger ordföranden att i de fall, då hans mening ej gjort sig gällande, uti längdens anteckningskolumn särskilt upptaga de uppskattningsvärden, han ansett böra bestämmas; och är det jämväl var och en av de övriga ledamöterna obetaget att få sin särskilda mening till protokollet antecknad, såvida densamma, skriftligen avfattad, till nämndens ordförande avlämnas.

Anser ordföranden, att nämnden i ett eller annat hänseende icke iakttager de föreskrifter, som gälla för uppskattningen, eller icke verkställer uppskattningen i överensstämmelse med upplysta och bestyrkta förhållanden, åligger det honom att sådant genast anmärka. Dylik anmärkning ävensom nämndens i anledning därav meddelade yttrande skola i protokollet intagas.

21 §.

Landshövdingen i länet samt i Stockholm överståthållaren vare berättigad att deltaga i uppskattningsnämnds överläggningar men icke i besluten.

22 §.

Uppskattningsnämnds sammankomster hållas inom slutna dörrar; dock är ägare av fastighet inom distriktet berättigad att inför nämnden företräda för att meddela upplysningar rörande sin fastighet.

23 §.

I uppskattningsdistrikt, som utgöres av ett eller flera härad eller del av härad, skall uppskattningslängd för varje särskild kommun i distriktet inom fjorton dagar efter avslutandet av uppskattningsnämndens sammanträden av nämndens ordförande tillställas vederbörande kommunalstämmas ordförande, vilken det åligger att under viss bestämd och vederbörligen kungjord tid, som icke må understiga fjorton dagar, på lämpligt och därvid även tillkännagivet ställe hålla längden fastighetsägarna tillhanda.

Där municipalsamhälle eller därmed likställd köping utgör särskilt uppskattningsdistrikt, skall ordföranden inom samma tid och för enahanda ändamål avlämna uppskattningslängden till municipalstämmans ordförande.

Likaledes inom fjorton dagar efter det uppskattningsnämnds för rättningar avslutats, skall uppskattningslängd överlämnas i Stockholm till överståthållarämbetet och i annan stad till magistraten, genom vilka myndigheters försorg längderna i här ovan föreskriven ordning hållas fastighetsägarna tillhanda.

Före den 20 april 1920 skall uppskattningslängd av vederbörande kommunal- eller municipalstämмоordförande och magistrat överlämnas till Kungl. Maj:ts befallningshavande.

Uppskattningsnämndens protokoll och de till ledning vid uppskattningen erhållna uppgifter och längder skola av uppskattningsnämndens ordförande insändas till Kungl. Maj:ts befallningshavande omedelbart efter uppskattningsarbetets avslutande inom distriktet; och skall ordföranden på samma gång lämna Kungl. Maj:ts befallningshavande uppgift å de personer, som tjänstgjort såsom ledamöter i nämnden, och å den myndighet, av vilken envar av dem blivit utsedd till ledamot eller suppleant.

24 §.

Över uppskattningsnämnds beslut må besvär hos granskningsnämnd, varom här nedan i denna förordning sägs, anföras av fastighetsägare i

vad honom rörer så ock av vederbörande kommun samt municipalsamhälle och därmed likställd köping. Besvären, skriftligen avfattade, skola ingivas till Kungl. Maj:ts befallningshavande senast före klockan 12 på dagen den 15 maj 1920, vid påföljd att besvären eljest icke varda upptagna till prövning, där ej inom samma tid visas laga förfall; och skola vederbörande genom kungörelse, varom i 27 § sägs, härom erinras.

Genom Kungl. Maj:ts befallningshavandes försorg bör förteckning över de inkomna besvärsskrifterna med uppgift om de i besvären gjorda yrkandena, så fort ske kan, översändas till ledamöterna och suppleanterna i granskningsnämnden.

Om granskningsnämnd.

25 §.

För varje län och för Stockholms stad tillsättes en granskningsnämnd, som har att granska uppskattningen samt pröva och avgöra anförda besvär eller framställda anmärkningar i anledning av uppskattningsnämndernas beslut.

Denna nämnd sammanträder för länen i residensstaden och för Stockholms stad i Stockholm å tid, som utsättes av Kungl. Maj:ts befallningshavande och bestämmes sålunda, att nämndens arbeten må vara avslutade före den 1 oktober 1920.

Innan granskningsnämnden upplöses, skall nämnden bland sina ledamöter utse två personer till ledamöter och två personer till suppleanter i den uppskattningsövernämnd, varom i 33 § stadgas.

26 §.

Granskningsnämnd skall bestå av vederbörande landshövding eller överståthållaren såsom ordförande samt minst sex och högst femton andra ledamöter, vilka Kungl. Maj:ts befallningshavande utser för län bland medlemmarna av uppskattningsnämnderna inom länet och för Stockholms stad bland medlemmarna i stadens uppskattningsnämnder, med iakttagande av att minst halva antalet utses bland de ledamöter av uppskattningsnämnd, som varit utsedda av Kungl. Maj:ts befallningshavande eller landstinget, i lämpligt förhållande dem emellan.

I enahanda ordning utses jämväl suppleanter till antal motsvarande minst hälften av antalet utsedda ordinarie ledamöter i nämnden.

27 §.

Uti därom utfärdad kungörelse uppgiver Kungl. Maj:ts befallningshavande dem, som blivit utsedda till ledamöter och suppleanter i granskningsnämnden, samt underrättar länets invånare om tid och ställe för nämndens sammanträde; och åligger det Kungl. Maj:ts befallningshavande att i god tid låta ett exemplar av denna kungörelse tillställas envar av nämndens ledamöter och suppleanter. Kungörelsen skall införas i ortstidningar, som av Kungl. Maj:ts befallningshavande bestämmas.

Möter för ledamot av granskningsnämnd hinder att tillstädeskomma, bör anmälan därom ofördröjligen ingivas till Kungl. Maj:ts befallningshavande, som inkallar suppleant.

28 §.

Är landshövding eller överståthållaren hindrad att bevista sammankomst, äge nämnden att genom val med slutna sedlar bland sina ledamöter utse ordförande; och bör vid sådant val ordet föras av den till levnadsåren äldste bland nämndens ledamöter.

Landskamreraren och för Stockholm kamreraren vid överståthållarämbetets avdelning för uppbördsärenden äro föredragande i nämnden och böra hos nämnden göra de anmärkningar och framställningar, vartill de finna sig äga anledning.

Granskningsnämnd vare beslutför, då utom ordföranden minst fyra ledamöter äro tillstädes.

Uppstå under granskningsnämndens överläggningar skiljaktiga meningar bland nämndens ledamöter och måste till följd därav omröstning anställas, skall omröstningen vara öppen; och blive därvid gällande den mening, vilken flertalet bland ledamöterna biträtt, eller, därest flera meningar yppas, den till vilken de flestas röster kunna jämkas. Om rösterna utfalla lika, gälle den mening, som biträdas av ordföranden.

29 §.

Kungl. Maj:ts befallningshavande äger, där så anses erforderligt, dels kalla sakkunnig person att biträda granskningsnämnden vid behand-

ling av särskild taxeringsfråga och dels inkalla uppskattningsnämnds ordförande att, för upplysningars meddelande, före och under granskningsnämndens sammanträde infinna sig å den ort, där nämnden sammanträder.

30 §.

Protokollet vid granskningsnämndens sammankomster föres och de av nämndens beslut föranledda anteckningarna i uppskattningslängderna verkställas av den eller de personer, som Kungl. Maj:ts befallningshavande därtill förordnat.

Justering av det hos granskningsnämnden förda protokoll skall verkställas inför nämnden eller senast fjorton dagar efter nämndens sista sammankomst inför ordföranden och minst två av nämnden därtill utsedda ledamöter, vilka skola inställa sig på ordförandens kallelse. Justeringen bestyrkes genom ett av nämndens ordförande och två ledamöter å protokollet tecknat intyg.

31 §.

Alla granskningsnämndens beslut skola upptagas i nämndens protokoll. Uppskattningsvärde, som blivit av granskningsnämnden fastställt till annat belopp än uppskattningsnämnd bestämt, ävensom uppskattningsvärden, som tillkommit genom granskningsnämndens beslut, skola antecknas i vederbörande uppskattningslängd, och åligger det föredraganden hos nämnden att med sin underskrift å längden vitsorda enligt granskningsnämndens beslut införda förändringar.

Protokollsförare hos granskningsnämnden skall ofördröjligen, efter det protokollet justerats, till var och en fastighetsägare, som anført besvär hos nämnden men ej vunnit bifall till desamma, ävensom eljest till ägare av fastighet, vilken granskningsnämnd i första hand åsatt värde eller beträffande vilken granskningsnämnden ändrat av uppskattningsnämnden åsatt värde, i rekommenderat brev översända med besvärshänvisning försett behörigt utdrag av protokollet.

För kommun, municipalsamhälle och därmed likställd köping, som anført besvär hos nämnden, skola jämväl behöriga protokollsutdrag utskrivras och av protokollsföraren ofördröjligen översändas till ordföranden i den kommunala representation eller myndighet, som må åga fatta beslut om överklagande av granskningsnämndens beslut.

32 §.

Besvär över granskningsnämnds beslut må anföras av:

a) fastighetsägare i vad honom rör;

b) vederbörande kommun, municipalsamhälle och därmed likställd köping;

c) vederbörande landskamrerare och, vad angår Stockholm, kamreren vid överståthållareämbetets avdelning för uppbördsärenden.

Besvären skola, ställas till den i 33 § omnämnda uppskattningsövernämnden, ingivas till Kungl. Maj:ts befallningshavande i det län, där den överklagade uppskattningen skett, före klockan tolv den 15 december 1920, vid påföljd att besvären eljest icke varda upptagna till prövning, därest icke laga förfall visas.

Sedan vid inkomna besvär blivit fogade såväl utdrag av uppskattningslängd samt uppskattnings- och granskningsnämndernas protokoll, såvitt den överklagade uppskattningsfrågan angår, som ock de till nämnderna i frågan ingivna handlingarna, och därefter förklaringar över besvären infordrats från vederbörande, insänder Kungl. Maj:ts befallningshavande skyndsamligen till övernämnden samtliga handlingarna med de upplysningar och erinringar, som besvären anses påkalla.

Så snart ovan stadgade besvärstid gått till ända, översänder Kungl. Maj:ts befallningshavande till ordföranden i övernämnden förteckning å anförda besvär.

Om uppskattningsövernämnd.

33 §.

För att pröva och avgöra besvär, som anföras i anledning av granskningsnämndernas beslut, tillsättes en uppskattningsövernämnd i den ordning nedan stadgas.

Kungl. Maj:t förordnar ordförande, vice ordförande och suppleanter för dem samt fyra ledamöter jämte suppleanter;

vardera av riksdagens kamrar utse tre ledamöter;

varje granskningsnämnd i riket väljer inom sig två ledamöter att på kallelse i övernämnden inträda under behandlingen och avgörandet av uppskattningsfrågor, som varit föremål för handläggning av den granskningsnämnd, av vilken de äro valda;

utav riksdagens kamrar och granskningsnämnderna utses jämväl suppleanter till lika antal, som de av dem valda ledamöterna.

Där sådant för befrämjande av arbetets skyndsamma gång finnes ändamålsenligt eller eljest är lämpligt, må övernämndens arbete uppdelas på särskilda avdelningar. Till avgörande av avdelning må dock icke hänskjutas besvärfråga av större betydelse och omfattning.

Erforderligt antal föredragande och sekreterare hos nämnden förordnas av Kungl. Maj:t; i övrigt erforderlig kanslipersonal antages av nämnden.

Övernämnden sammanträder i Stockholm, på kallelse av ordföranden, så snart lämpligt antal besvärsmål till nämnden inkommit.

Kungl. Maj:t äger utfärda närmare föreskrifter angående ordnandet av nämndens arbete och därmed sammanhängande frågor.

34 §.

Övernämnden äger att av vederbörande ämbetsverk och myndighet på begäran erhålla de handlingar samt de upplysningar och utlåtanden, som för ärendenas handläggning hos nämnden må finnas erforderliga, ävensom i mån av behov införskaffa utlåtanden från särskilda sakkunniga.

35 §.

Beslut må icke av övernämnden fattas, därest icke minst sju eller, vid sammanträde med avdelning av nämnden, minst tre ledamöter äro tillstädes.

Uppstå skiljaktiga meningar bland nämndens ledamöter och måste till följd därav omröstning verkställas, skall omröstningen vara öppen; och blive därvid gällande den mening, vilken flertalet bland ledamöterna biträtt, eller, därest flera meningar yppas, den till vilken de flestas röster kunna jämkas. Om rösterna utfalla lika, gälle den mening, som biträdets av ordföranden.

36 §.

Alla övernämndens beslut skola upptagas i nämndens protokoll. Justering av protokollet skall verkställas inför nämnden eller vederbörande avdelning eller, i den mån det icke kan ske, efter nämndens eller avdelningens sista sammanträde inför vederbörande ordförande och två av nämnden eller avdelningen därtill utsedda ledamöter på tid, som av

ordföranden bestämmes. Justeringen bestyrkes genom ett av ordföranden å protokollet tecknat intyg.

37 §.

Det åligger övernämnden att genom vederbörande sekreterare:

a) genom utdrag av protokollet underrätta var och en, som hos nämnden anfört besvär, om nämndens beslut i vad klaganden angår; samt

b) till Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshavande översända utdrag av protokollet beträffande beslutade ändringar i uppskattningslängderna.

38 §.

Emot övernämndens beslut må klagan ej föras.

39 §.

Efter erhållen del av övernämndens beslut om ändringar i granskningsnämndernas beslut skall Kungl. Maj:ts befallningshavande låta införa dessa ändringar i uppskattningslängderna.

Längderna med därtill hörande uppgifter och andra handlingar skola därefter hos Kungl. Maj:ts befallningshavande förvaras för att tjäna till ledning vid en blivande taxering till jordvärde- eller jordräntestegringsskatt.

Allmänna bestämmelser.

40 §.

Med ägare av fast egendom förstås i denna förordning jämväl *innehavare* av:

- mark, som besittes med stadgad åborätt;
- mark, som besittes såsom så kallad ofri tomt i stad;
- skogsområde, som innehaves av stad eller annan menighet;
- mark, som besittes med fideikommissrätt eller eljest på grund av testamentariskt förordnande;
- mark, som eljest besittes med ständig eller ärftlig besittningsrätt.

41 §.

Bestämmelserna i 17 och 37 §§, 42 § 3:dje stycket, 51, 52, 53, 56, 57, 58, 61 och 62 §§ förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse med iakttagande av att vad i nämnda §§ sägs om taxeringsnämnd skall avse uppskattningsnämnd och att vad i samma §§ stadgas om prövningsnämnd skall gälla beträffande granskningsnämnd.

42 §.

Ersättning till ordförandena i uppskattningsnämnderna och gottgörelse för det vid uppskattningsförrättningarne lämnade biträde av städernas tjänstemän anvisas av Kungl. Maj:t efter förslag av Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshavande.

Av kommun valda ledamöter i uppskattningsnämnd äga åtnjuta dels traktamentsersättning under såväl sammanträdes- som resedagar med sju kronor om dagen dels ock, då de icke äro bosatta å den ort, där nämnden sammanträder, samt då skjuts, järnväg eller ångfartyg för resa till och från sammanträdesorten verkligen begagnats, resekostnadsersättning med lega för skjuts efter en häst eller för båtskjuts eller utgift för andra klass å järnväg eller för salongsplats å ångfartyg.

Av Kungl. Maj:ts befallningshavande samt landsting utsedda ledamöter i uppskattningsnämnd, sakkunnigt biträde hos uppskattnings- och granskningsnämnd, av Kungl. Maj:ts befallningshavande utsedda ledamöter i granskningsnämnd samt de uppskattningsnämndsordförande, som på Kungl. Maj:ts befallningshavandes kallelse från annan ort infunnit sig i residensstaden före eller under granskningsnämndens sammanträde för upplysningars meddelande, äga åtnjuta traktamentsersättning under såväl sammanträdes- som resdagar med fjorton kronor om dagen samt övrig ersättning för resekostnaderna enligt fjärde klassen av gällande resereglemente. Enahanda ersättning tillkommer jämväl ledamot i granskningsnämnd, som, på annan ort bosatt, efter kallelse av ordföranden inställt sig för att deltaga i protokollsjustering, samt uppskattningsnämndsordförande för närvaro vid sammanträde, som i 16 § omförmäles, om detta hålles å annat ställe än hans boningsort.

Till gäldande av de av granskningsnämnds arbeten föranledda kostnader, såsom ersättning för biträde åt landskamreraren, i Stockholm kamreraren vid överståthållareämbetets avdelning för uppbördsärenden, vid förberedande göromål, arvoden för protokolls- och längdföring hos

nämnden, nödiga tryckningskostnader samt gottgörelse för uppassning hos nämnden, äger granskningsnämnd efter förslag av Kungl. Maj:ts befallningshavande använda erforderligt belopp.

För de i 15 § omnämnda avskrifter av taxeringslängder äger Kungl. Maj:ts befallningshavande utanordna ersättning till för ändamålet behöfligt biträde med en krona för arket.

Ordförande, ledamöter, föredragande och sekreterare i övernämnden åtnjuta ersättning för sitt arbete ävensom, i förekommande fall, rese- och traktamentsersättning enligt bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t. Till ersättning åt annan hos övernämnden anställd kanslipersonal än föredragande och sekreterare ävensom till bestridande av övriga utgifter för övernämnden anvisar Kungl. Maj:t, efter förslag av nämnden, erforderliga medel.

De ersättnings- och kostnadsbelopp, som utgå enligt denna paragraf, ävensom gottgörelse, motsvarande landskamrerarens tjänstgöringspenningar, till den vilken i anledning av landskamrerare för arbete med uppskattningen beviljad ledighet från övriga tjänstegöromål förordnas att samma göromål förrätta, avföras å det av riksdagen beviljade anslag för uppskattningens verkställande och utbetalas i länen av Kungl. Maj:ts befallningshavande och i Stockholm av statskontoret.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då densamma, enligt därå meddelad uppgift, av trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Särskilda anvisningar.

Vid uppskattningen skall särskilt värde åsättas varje taxeringsenhet. Såsom taxeringsenhet anses:

a) varje hemman och jordlägenhet eller, om hemmanet eller lägenheten består av två eller flera brukningsdelar eller avsöndring av jord därifrån ägt rum, varje sådan brukningsdel eller jordavsöndring;

b) tomt i stad eller annan ort med större sammanträngd befolkning, varest tomtindelning såsom i stad finnes.

Finnes lämpligt att i större utsträckning än som av nyss meddelade bestämmelser föranledes uppdelas visst markområde i särskilda taxeringsenheter, eller finnes anledning till samfällad uppskattning av flera taxeringsenheter, må sådan uppdelning eller sammanslagning verkställas.

Även vattenbetäckta områden skola anses såsom mark.

Markvärdet bestämmes i penningar till belopp, som motsvarar det vid ingången av september månad 1919 förefintliga värdet å marken. Befintligheten av byggnader eller träd lämnas vid markvärdets uppskattande utan avseende. I markvärdet inräknas icke värdet av inmutningsbara kol- eller mineralfyndigheter.

Vid bestämmandet av marks värde skall, där det befinnes uppenbart, att marken med hänsyn till konjunkturer och efterfrågan är lämplig och begärlig för annat mer avkomstgivande ändamål än det, för vilket den vid uppskattningstillfället användes, markvärdet efter sådan grund uppskattas. Är sådant förhållande ej påtagligt, skall marken uppskattas med hänsyn till det ändamål, varför den vid uppskattningstillfället brukas.

Vid uppskattningen skall särskilt för sig upptagas det jordbruks- eller skogsmarksvärde, som marken må äga.

Uppskattade markvärden skola utföras i fulla hundratal kronor; dock att, där värdet icke uppgår till 100 kronor, detsamma skall utföras i fulla tiotal kronor.

Konungen äger att utfärda närmare föreskrifter till ledning vid uppskattningen enligt de i denna förordning med därtill hörande särskilda anvisningar angivna allmänna grunder och särskilda bestämmelser ävensom att fastställa erforderliga formulär.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 mars 1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HEILLNER,
Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSON,
 friherre PALMSTIERNA,
 RYDÉN,
 UNDÉN,
 THORSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson, anförde här-
efter:

Frågan om införande av en jordvärde- eller jordräntestegringsskatt
har sedan åtskilliga år tillbaka varit aktuell.

Historik.

Vid 1907 års riksdag hemställde sammansatta bevillnings- och lag-
utskottet, i anledning av åtskilliga i ämnet väckta motioner, att riksdagen
ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida och i
vilken mån, då vid försäljning eller liknande avyttring av byggnads-
grund, bebyggd eller obebyggd i stad eller på landsbygden, s. k. oförtjänt
jordvärdestegring förefunnes, denna skäligen borde göras till föremål för

1907 års
riksdag.

särskild beskattning, samt att Kungl. Maj:t ville för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Utskottets hemställan bifölls av andra men avslogs av första kammaren.

Senare riksdagar.

Vid senare riksdagar har frågan om införande av en dylik skatt ånyo tagits upp uti i ämnet väckta motioner, men hava motionerna därvid fått förfalla, enär frågan då redan gjorts till föremål för utredning.

1909 års värdestegrings-
skattekommitterade.

Sedan *professoren Gustav Cassel*, efter offentligt uppdrag, utarbetat en översikt över främmande länders lagstiftning angående beskattning av sådan värdestegring av jord, som finge anses hava uppkommit utan några ägarens egna åtgärder, samt den 21 december 1908 avlämnat sagda översikt till chefen för finansdepartementet, uppdrog denne, enligt Kungl. Maj:ts den 29 januari 1909 givna bemyndigande, den 4 därpåföljande februari åt ett antal personer — *1909 års värdestegrings-skattekommitterade* — att uppgöra förslag till allmänna grunder för en kommunal jordvärdestegringsskatt. Till fullgörande av detta uppdrag avlämnade de kommitterade den 7 augusti 1909 till chefen för finansdepartementet av dem upprättade förslag i ämnet med tillhörande motivering.

Det torde tillåtas mig att här i korthet lämna en redogörelse för huvudpunkterna i förslaget.

Kommitterade anförde till en början, att det gaves två vägar för beskattningen av jordvärdestegring, den direkta och den indirekta; vid *direkt* beskattning uttoges skatten i den mån värdestegring inträdde; den *indirekta* skatten uttoges däremot, då fastighet försåldes eller på annat sätt överginge till ny ägare, d. v. s. då värdestegringen kunde anses realiserad i form av en kapitalvinst. Kommitterade förmenade, att intetdera av dessa system kunde helt och konsekvent genomföras utan att kräva ett kompletterande i vissa delar av det andra. Kommitterade hade utarbetat två särskilda förslag, av vilka det ena, A-förslaget, i huvudsak vore byggt på den indirekta metoden, samt det andra, B-förslaget, i huvudsak byggde på den direkta.

Kommitterade framhöllo vidare, bland annat: Det vore visserligen uppenbart, att en jordvärdestegringskatt ägde betydelse i all synnerhet för de stora i utveckling stadda städerna samt i allmänhet för städer och stadsliknande samhällen, men de hade icke, såsom inom kommitterade varit ifrågasatt, velat inskränka skatten till dylika samhällen. Det vore känt, att en högst betydande stegring av jordvärde ofta förekomme på landsbygden, understundom till följd av järnvägsanläggningar, men

framför allt inom de socknar, som vore belägna invid storstäder, och giltig anledning saknades att utesluta någon grupp av kommuner från rätt att upptaga värdestegringskatt.

Kommitterade anförde, att ur kommunal synpunkt en direkt beskattning syntes äga en fördel genom att tillföra samhället en mera jämn och lättare beräknelig inkomst än den på en mer eller mindre livlig fastighetsförsäljning beroende indirekta skatten, vartill komme, att, under det en indirekt skatt måste hänföra sig till såväl tomt som därå uppförd byggnad, en direkt skatt kunde ansluta sig till värdestegring å allenast själva marken, vilket dock givetvis krävde en särskild taxering av marken. Kommitterade erinrade om, att hos oss verkställas vart femte år återkommande fastighetstaxeringar och att en särskild uppskattning därför icke kunde anses vara av nöden. Erfarenheten hade väl givit vid handen, att de vanliga fastighetstaxeringarna icke alltid kunde anses lämna ett tillförlitligt uttryck för en fastighets verkliga kapitalvärde, men frågan om erhållande av en bättre garanti härutinnan antoges komma att prövas i samband med pågående revision av vårt beskattningsväsende.

Den direkta skatten enligt B-förslaget skulle träffa det belopp, varmed vid de regelbundet återkommande allmänna fastighetstaxeringarna det nya taxeringsvärdet å marken överstege det senast åsatta taxeringsvärdet därå, efter vissa avdrag, som hänförde sig till ägarens utgifter och kostnader för markens förbättrande o. s. v. I fråga om jordbruksfastighet samt jämväl angående annan fastighet, å vilken särtaxering av marken ej äger rum, skulle fastighetens hela taxeringsvärde anses såsom markens värde; dock skulle värdet å växande skog, därest det inginge i taxeringsvärdet, därifrån avdragas.

Som kommitterade emellertid ansågo, att värdestegringskatten i så vidsträckt mån som möjligt borde byggas på en realiserad värdestegring, om vars storlek bestämda siffror förelåge, förordade de — även av det skäl att någon erfarenhet angående den lämpligaste anordningen av en direkt skatt ännu ej vunnits — att en värdestegringskatt i huvudsak byggdes på den indirekta beskattningens grund, men kompletterades med en på taxering grundad direkt skatt.

Den föreslagna indirekta värdestegringskatten, vilken enligt sin natur borde drabba en vid äganderättsövergång realiserad kapitalvinst, skulle enligt kommitterades A-förslag i princip träffa den värdestegring, som vid egendoms övergång framträdde i skillnaden mellan förvärvs- och försäljningspris, dock med avdrag för ägarens utgifter och kostnader för egendomens förbättrande m. m. Skatten skulle hänföra sig till värde-

stegringen å hela fastigheten, alltså å såväl tomt som byggnader. Till komplettering av denna skatt föreslogs en direkt skatt å alla fastigheter, som under en längre tid, förslagssvis 20 år, ej ombytt ägare.

Enligt kommitterades uppfattning skulle en värdestegringskatt rätteligen betraktas ej såsom en skatt i egentlig mening utan fastmera såsom en samhällets rätt till ett visst av samhällseliga förhållanden skapat värde. Då värdestegringskatten sålunda uppfattades som en ren objekt-skatt, hade kommittéade ansett, att principiella skäl ej finnes för att å denna skatt låta hänsyn till den subjektiva skatteförmågan göra sig gällande.

Värdestegringskatten ansåge kommitterade sig kunna föreslå till $\frac{1}{4}$ av den beskattningsbara (»oförtjänta») värdestegringen, att betalas på en gång eller, i fråga om den direkta skatten, under loppet av 20 år med en tjugondedel årligen.

1909 års för-
fattnings-
förslag.

Det av ifrågavarande kommitterade i sina huvuddrag sålunda utformade betänkandet lades så till grund för bearbetning genom tillkallade sakkunniga i finansdepartementet, vilken bearbetning resulterade i ett år 1909 framlagt förslag till förordning angående värdestegringskatt å fastighet. Den häri föreslagna värdestegringskatten var i princip byggd på den uppfattningen, att endast »realiserad värdestegring» borde beskattas. Skatten skulle således huvudsakligen ifrågakomma vid fastighets försäljning, då värdestegringen ansåges realiserad i en kapitalvinst. Denna indirekta skatt skulle emellertid i fråga om fastigheter, som ägdes av bolag eller andra juridiska personer, kompletteras med en direkt skatt, i förslaget benämnd periodisk värdestegringskatt. Sådan skatt skulle utgå på grund av periodiskt återkommande taxeringar. För värdestegringens beräkning i detta fall skulle fastighetens nettoavkastning kapitaliseras. Det belopp, varmed fastighetens så beräknade kapitalvärde överstege »ingångsvärdet», vore att anse såsom total värdestegring. Den beskattningsbara värdestegringen framkom efter vissa avdrag för ägarens utgifter och kostnader för fastighetens förbättrande m. m. I fråga om den indirekta värdestegringskatten gällde för beräkning av den beskattningsbara värdestegringen i övrigt enahanda bestämmelser som i fråga om den s. k. periodiska skatten, men den totala värdestegringen konstaterades genom en jämförelse mellan försäljningspriset och förvärvspriset eller eventuellt annat belopp, som antagits såsom fastighetens ingångsvärde. All värdestegring, såväl å tomt som å byggnader, var föremål för skatt; dock frånräknades värdet av växande gröda samt å rot stående träd. Särskilda regler gavs för beräkning av värdestegring å jord-

bruksfastighet i syfte, bland annat, att från beskattning undantaga stegringen av fastighetens s. k. jordbruksvärde.

Alla av ägaren å fastigheten eller till förmån för fastigheten nedlagda utgifter och kostnader skulle få avdragas, sålunda ej blott de, som föranlett varaktig, vid värdestegringsperiodens slut bestående förhöjning av fastighetens värde. Detta stadgande betingades av skattens anordning såsom en beskattning av realiserad vinst.

Skatten skulle utgå med visst, av kommunen bestämt belopp, högst 25 kronor för varje fullt hundratal kronor av den beskattningsbara värdestegringen, samt erläggas på en gång, dock vad beträffar periodisk värdestegringsskatt med rätt för den skattskyldige att betala skatten genom amortering under loppet av 15 år mot erläggande av 4 % årlig ränta å oguldet belopp.

I *kammarrättens* den 10 juni 1910 avgivna utlåtande över sistberörda förslag framhölls, bland annat: Införandet i vår lagstiftning av särskild beskattning av värdestegring å fastighet innebure ett fortskridande på den väg till omdaning av det kommunala skatteväsendet, vilken beträddes, då med lagen om skogsaccis början gjordes att genom anordnande av ett system av objektskatter tillföra kommunerna nya inkomstkällor. Ett fortgående på den sålunda beträdda vägen syntes ock vara väl ägnat att främja en tillfredsställande lösning av den invecklade frågan om kommunalbeskattningens ordnande. Kammarrätten funne för sin del den av sakkunniga i finansdepartementet föreslagna anordningen av värdestegrings-skatten såsom en beskattning av realiserad vinst vara mest överensstämmande med rättvisa och lämpliga beskattningsprinciper. Kammarrätten ansåge, att, då oförtjänt värdestegring å fast egendom i flertalet fall måste antagas åtminstone delvis, ej sällan i högst väsentlig mån, äga sin grund i statens eller kommunernas åtgöranden eller andra samhällsförhållanden, en ändamålsenligt anordnad och måttlig särskild beskattning av sådan värdestegring vore förenlig med rättvisa och billighet. För ett försök att på den nu föreslagna vägen tillföra kommunerna ökade inkomster talade även angelägenheten av att genom öppnande för kommunerna av nya skattevägar lätta det allmänna skattetrycket. Såsom en av den ifrågavarande skatteformens huvudsakligaste fördelar plägade ock anföras dess hämmande inverkan på den osunda tomtspekulationen, ett socialt moment, vars betydelse icke borde underskattas. Beträffande frågan, vilkendera skattemetoden — den *direkta* eller den *indirekta* — vid skattens införande i vårt skattesystem borde äga företräde, anslöte sig

Kammarrättens utlåtande över 1910 års förslag.

kammarrätten till den av de kommitterade uttalade uppfattning om den senare metodens större lämplighet.

Efter det kammarrätten anfört de skäl, som enligt kammarrättens mening talade för den indirekta skattemetoden, yttrade kammarrätten vidare:

Man plägade såsom ett av de väsentligaste företrädena hos den direkta skattemetoden anföra, att denna metod medgäve möjlighet att låta skatten träffa endast *jordvärdestegring* och ej även *värdestegring* å byggnader o. d. Det kunde ock svårigen förnekas, att en värdestegringsskatt å fast egendom rätteligen borde läggas endast på själva jorden, då ju skattens principiella berättigande vilade på förutsättningen, att det allmänna i större eller mindre mån medverkat till skapandet av den värdestegring, vilken gjordes till föremål för särskilt skattekrav, och någon värdestegring å byggnaderna, framkallad av samhällseliga förhållanden, väl endast undantagsvis torde kunna mera direkt påvisas. Att endast av detta mera teoretiska skäl övergiva den indirekta skattemetoden med dess i regel fasta utgångspunkt vid taxeringen syntes dock ingalunda vara att förorda. Vad i övrigt anginge oförtjänt värdestegring å byggnader kunde väl en sådan understundom uppkomma exempelvis på grund av stegring av värdet å material och byggnadskostnader, men i allmänhet antoges byggnader, icke minst i följd därav att de efter hand bleve otidsenliga, snarare undergå värdeminskning, varom ock det ofta framställda kravet på avdrag vid den vanliga inkomsttaxeringen för dylik minskning i sin mån bure vittne.

Emot den föreslagna skattesatsen anförde kammarrätten, att den icke för det dåvarande, innan man vunnit erfarenhet om verkningarna av densamma, borde fastställas till högre belopp än 10 å 15 procent av värdestegringen, men kammarrätten syntes även vilja ifrågasätta en progressiv anordning av skatten.

1910 års
värdesteg-
ringsskatte-
kommitte-
rade.

Genom beslut den 20 oktober 1910 uppdrog Kungl. Maj:t åt särskilt tillkallade personer — 1910 års värdestegringsskattekommitterade — att efter verkställd granskning av de anmärkningar, som framställes mot nyssberörda, inom finansdepartementet utarbetade förslag, vidtaga de ändringar i detsamma, vartill anmärkningarna kunde föranleda. På egen begäran bemyndigades nämnda kommitterade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 24 mars 1911 att utöver det redan erhållna uppdraget utreda, om och i vad mån den ifrågasatta värdestegringsskatten skulle kunna byggas på andra grunder än det inom finansdepartementet utarbetade förslaget angävo och, om utredningen därtill skulle föranleda, uppgöra för-

slag till en på nya grunder byggd värdestegringskatt. För fullgörande härav erfordrades enligt kommitterades mening nya bestämmelser rörande fastighetstaxeringen.

På given anledning har Kungl. Maj:t den 22 september 1911 meddelat föreskrift om anordnande av visst samarbete mellan värdestegringskattekommitterade och de av chefen för finansdepartementet efter Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade kommunalskattekommitterade.

Då emellertid kommunalskattekommitterades arbeten antogos icke kunna avslutas inom den närmaste tiden, ansågo sig värdestegringskattekommitterade dessförinnan böra framlägga resultatet av sitt arbete med revisionen av förslaget till förordning om värdestegringskatt å fastighet. Resultatet förelåg i ett *den 29 mars 1912 avgivet betänkande med förslag till förordning angående kommunal värdestegringskatt å fastighet m. m.*

Kommitterade framhöllo, att förstberörda dem lämnade uppdrag icke givit dem anledning att nu ingå på frågan om lämpligheten av de allmänna grunder, varpå förslaget vore byggt. Ett uttalande härom syntes för övrigt i sakens dåvarande läge icke lämpligen kunna göras, då förutsättningen för ett sådant uttalande måste vara en jämförande värdesättning av det föreliggande förslaget och det förslag, som framdeles kunde komma att på andra grunder utarbetas. Till fullgörande av det genom beslutet den 20 oktober 1910 meddelade uppdraget överlämnade kommitterade sålunda ett omarbetat förslag till förordning angående kommunal värdestegringskatt å fastighet m. m. jämte motivering och särskilda yttranden av tre bland de fyra kommitterade.

Nämnda förslag är i huvudsak en bearbetning av det inom finansdepartementet utarbetade författningsförslaget utan frångående av de principer, som för detta varit vägledande.

Kommitterades ordförande, *f. d. kammarrättsrådet Carleson*, framhöll uti avgiven reservation, att det skulle varit för kommitterade angenämt, om det jämsides med det reviderade förslaget till värdestegringskatt å fastighet kunnat framläggas förslag till förordning om *jordvärdestegringskatt*; så hade emellertid icke kunnat ske utan att det remitterade förslaget skulle onödigt lång tid kvarlegat hos kommitterade. Reservanten hade därför ej haft något att erinra mot att kommitterade avslutade sitt först erhållna uppdrag, men han hade velat reservationsvis framhålla, att han icke därmed biträtt den meningen, att frågan om en värdestegringskatt borde lösas i den ordning, sagda förslag utvisade.

I en av *landskamreraren Otto V. Landén* avgiven reservation framhölls till en början, hurusom frågan om anordnande av en värdestegringskatt kunde lösas på flera vägar. Innan en undersökning om de

olika vägarnas större eller mindre lämplighet för våra förhållande för-siggått, vore det givetvis vanskligt nog att avgöra, vilken väg som borde väljas. Den i förslaget valda vägen att anordna värdestegringsskatten såsom en särskild skatt å realiserad vinst huvudsakligen vid överlåtelse av äganderätt till fastighet syntes dock så föga tilltalande, att reservan-ten ansåge sig redan nu kunna uttala den uppfattningen, att den valda skattemetoden endast såsom en nödfallsutväg borde komma till använd-ning. Såsom skäl härför anfördes, bland annat, att den föreslagna värde-stegringsskatten verkade icke såsom en skatt på värdestegring utan så-som en skatt på realiserad vinst; att värdestegringsskatten, som till sin natur vore en ren objektskatt, till en väsentlig del förlorade sin rätta natur, då den anordnades såsom en skatt på realiserad vinst; att då realisationsvinster enligt gällande skatteförordningar vore under vissa förutsättningar underkastade skatt såväl till staten som till kommunen under de former, som gälla för inkomstbeskattningen, lämpligheten av sådana vinsters särskilda beskattning genom en värdestegringsskatt kunde ifrågasättas, då härigenom i många fall uppkomme en dubbelbeskattning till kommunen; att en försäljningsskatt i allmänhet kunde antagas giva ytterst ojämnt utbyte; samt slutligen att en värdestegringsskatt enligt det i förslaget följda systemet i lagstiftningsväg svårigen kunde ordnas så, att den träffade de skattskyldige på ett rättvist och jämlikt sätt.

Kommunal-
skattekom-
mitterade.

I det av kommunalskattekommitterade — *landskamreraren G. W. Eiserman* och *f. d. kammarrättsrådet E. von Wolcker* — den 16 april 1917 avgivna betänkandet i kommunalskattefrågan (förslag till lag an-gående kommunal taxering och skattskyldighet jämte anvisningar, motiv och bilagor) förekomma i förevarande fråga ett par uttalanden. Å sid. 242 framlägges kommitterades allmänna program sålunda:

De sakkunniga hade trott sig kunna finna ett för vårt land användbart kommunalt skattesystem genom att låta skatteregleringen inriktas på en utveck-ling av den nuvarande inkomstbevillningen till en *allmän kommunal avkastnings-skatt*, kompletterad vad anginge *enskilda* (fysiska) personer med en kommunal beskatt-ning av samfällid inkomst och nettoförmögenhet. Härtill hade fogats en fristående, såsom hittills på periodiska uppskattningar byggd objektbeskattning av fast egen-doms *såsom sådan* värde, avsedd att i utjämningsyfte kompletteras med skatt å oförtjänt värdestegring av jord, olika anordnad för jord med olika användning.

Grundlinjerna för den av kommitterade tänkta beskattningen av oförtjänt jordvärdestegring antydast å sid. 252—253 på följande sätt:

»Enär en på egendomens totala värde byggd objektbeskattning, foljdriktigt genomförd, bör träffa detta värde sådant detsamma vid varje särskilt taxerings-tillfälle fastställas, blir en inträdd värdestegring underkastad objektbeskattningen, oberoende därav huruvida värdestegringen uteslutande är att anse såsom en

frukt av ägarens odlingsflit eller av honom påkostade förbättringar eller är att till större eller mindre del tillskriva kommunens eller andras åtgärder eller den allmänna utvecklingen. En utjämning härutinnan måste erkännas vara i hög grad av rättvisa och billighet pakallad, men bör skattetekniskt icke åvägbringas inom den allmänna fastighetsbeskattningens ram utan medels en *särskild* skatt å oförtjänt värdestegring av jord. Denna komplementära beskattningsform har enligt sakkunniges planläggning av reformarbetet i denna del för sin närmare gestaltning ansetts böra göras beroende av jordens *användningsätt* sålunda, att den för fastigheter, använda eller avsedda för uthyrning eller eljest för bostadsändamål, anordnas såsom direkt och periodisk värdestegrings-skatt, men för jordbruks- och skogs-egendomar liksom för industrifastigheter såsom ett slags värdestegringsaccis, vilken uttages först då jordbruks- eller skogs-egendom på grund av förändrad användning antager naturen av annan fastighet i förslaget mening i ägarens eller ny ägares hand eller i den mån sådan fastighet icke längre i samma företagares hand användes. Denna senare form för beskattning av värdestegring är därutinnan lik den, som kommit till användning i den för det tyska riket numera införda värdestegrings-katten, att densamma uppskjuter skyldigheten att erlagga värdestegringsskatt, till dess att värdestegringen kan anses föreligga realiserad, men skiljer sig från den i det tyska riket tillämpade formen av indirekt beskattning icke allenast däri, att den för sin tillämpning i regel icke förutsätter övergång till ny ägare, utan även och förnämligast däri, att densamma göres oberoende av om och i vad mån — vid övergång till ny ägare — transaktionen kan anses i och för sig hava tillfört den förutvarande ägaren *vinst*. Såsom underlag för beräkning av den totala värdestegringen är nämligen icke ifrågasatt att komma i betraktande skillnaden mellan vad den överlåtna fastigheten kostat överlåtaren vid förvärvet och det vederlag, han vid överlåtelsen betingat sig, utan underlaget är avsett att bildas enbart av en genom taxering utrönt eventuell skillnad mellan jordvärdet före och efter den nya användningen, resp. övergången till ny ägare.

Då emellertid den form för beskattning av oförtjänt värdestegring av jord, som sakkunnige under närvarande förhållanden för sin del ansett böra ifrågasättas, allenast delvis — nämligen vad angår hyresfastigheter eller eljest för bostadsändamål avsedda fastigheter — lämpligen skulle låtit sig inordnas inom ramen för den ifrågasatta *allmänna* kommunala repartitionsbeskattningen, samt det ansetts lämpligt att frågan om värdestegringsskatt i hela sin vidd och i ett sammanhang vinner utarbetande, upptager icke det nu överlämnade betänkandet förslag i senast berörda ämne, utan hava däri allenast grunderna för lagstiftningsarbetets planläggning i denna del ansetts böra, på sätt här skett, förberedelsevis angivas.»

Det av landskamreraren Landén avgivna, den 31 januari 1917 dagtecknade betänkandet i kommunalskattefrågan (betänkande om allmänna grunder för den kommunala skattereformen med utkast till lag om kommunal beskattning, I—III avdelningarna) antyder i utkastet till lagtext, att detsamma är avsett att kompletteras med en ytterligare avdelning: IV avdelningen, om jordrättestegringsskatt, varjämte av betänkandet framgår, att nämnda skatt är avsedd att realisera den beskattning

av framtida värdestegring av jord, som ingår såsom ett led i det av förslagsställaren tänkta kommunala skattesystemet. I fråga om den tänkta jordrättestegringsskattens art innehåller betänkandet endast några antydningar, däribland följande uttalanden å sid. 104—105:

»Efter dessa allmänna uttalanden får jag till en början förklara, dels att jag icke tillhör deras antal, som önska eller gilla ifrågasatta åtgärder för den redan uppkomna jordrätans indragning till samhället på beskattningens väg, dels att jag icke heller finner det av förhållandena påkallat att vid sidan av den bestående eller nu föreslagna fastighetsbeskattningen införa en särskild skatt på redan uppkommen jordränta. Av vad jag redan tidigare anfört torde emellertid framgå, att jag icke hyser några betänkligheter mot införande av en särbeskattning av framdeles uppkommande jordränta. Den av mig föreslagna jordrättestegringsskatten åsyftar just en sådan särbeskattning av framtida jordränta. Men denna skatt är avsedd att utgå vid sidan av de redan bestående skatterna och dess syfte är att låta ägarna av sådan jord, som på grund av samhällseliga åtgärder eller den allmänna utvecklingen får ökat värde, till samhället betala en särskild skatt såsom vederlag för samhällets medverkan till värdets skapande. En sådan beskattning, som kan grundas på principen om skatt efter intresse (Leistung und Gegenleistung), är avsedd att åstadkomma en mera rättvis fördelning av skattebördan, därigenom att dessa särskilt gynnade jordägare få bära en skatt, som icke drabbar de övriga jordägarna och alla andra samhällsmedlemmar, och som dem emellan fördelas efter måttet av det värde, som samhällets åtgärder eller utveckling åt dem skapat. Då denna beskattning kommer att verka allenast på värdestegring, som uppkommer efter en viss framtida tidpunkt, kan till beskattningen tagas hänsyn vid de efter beskattningens införande skeende överlåtelser av fast egendom, så att t. ex. köpeskillingarna vid försäljning nedsättas från förut vanliga belopp med belopp, som motsvara jordrättestegringsskattens kapitalvärde. Härigenom uppkommer icke någon konfiskation av värden, som tillhöra den enskilde. Beskattningen är avsedd att ske omedelbart vid de nya värdenas uppkomst och innan dessa värden ingått i ägarens förmögenhet. Beskattningen är då endast en atgård, varigenom samhället efter tillkännagivande, som skett innan värdestegring inträder, tager ersättning av den enskilde jordägaren för sådan värdestegring, som icke han utan samhället självt har skapat. Att ersättningen uttages under beskattningens form, sker icke blott av tekniska skäl utan motiveras väl därmed, att här föreligger ett skattekrav, som finansteoretici finna väl berättigat ur synpunkten skatt efter intresse.»

Kanslirådet
Köhlers
förslag.

Under september 1917 har därefter kanslirådet *Sven Köhler* i anledning av honom lämnat uppdrag inkommit med *utkast till författning angående jordrättestegringsskatt*. Enligt detta förslag skulle skatt erläggas för varje i marks värde inträdd stegring, i den mån denna icke vore att tillskriva kostnader, som markägaren fått själv vidkännas för stegringens ernående. Från skattskyldighet skulle dock frikallas staten, lands-ting, kommuner och andra menigheter, varjämte skatt ej skulle utgå för mark, som användes för vissa angivna ändamål (järnvägar jämte andra

kommunikationsleder, för allmänheten tillgängliga parker o. s. v.). För jordrättestegringens fastställande skulle i sammanhang med de allmänna, vart femte år återkommande fastighetstaxeringarna verkställas taxering till jordrättestegringsskatt. Skatten skulle alltså utgå enligt den direkta metoden.

Rörande sättet för uppskattning av marks värde innehöll förslaget vidare: Markvärdet bestämmes i penningar efter den behållna årliga avkastning, som marken i förhanden varande skick på grund av dess beskaffenhet, läge och tjänlighet för olika ändamål kunde antagas under vanliga förhållanden stadigvarande lämna. Tillfälliga omständigheter såsom befintligheten av byggnader och skog komme vid värdets uppskattande icke till beräkning. Funnes uppenbart, att mark, med hänsyn till konjunkturer och efterfrågan vore lämplig och begärlig för annat mer inkomstgivande ändamål än det, för vilket den vid uppskattningstillfället användes, skulle markvärdet uppskattas efter sådan grund. Vore sådant förhållande ej påtagligt, skulle marken uppskattas med hänsyn till det ändamål, vartill den vid uppskattningstillfället brukades. Vid beräkning av marks behållna avkastning finge avdrag ej göras för jordrättestegringsskatt men däremot för andra å fastigheten vilande skatter och pålagor i den mån dessa ansåges skäligen belöpa å marken. Vid uppskattande av den behållna avkastningens kapitalvärde skulle räntefoten beräknas efter fyra för hundra. Där för markvärdestegringens behöriga utnyttjande visst intrång till följd av mindervärdig byggnads rivning eller av annan anledning ansåges komma att tillfogas markägaren, skulle vid markvärdets bestämmande avdrag göras med belopp, motsvarande det värde, vartill intrånget funnes skäligen böra högst beskattas.

Med avseende å taxering till jordrättestegringsskatt innehöll förslaget, bland annat, följande bestämmelser: Om vid förekommande taxering till jordrättestegringsskatt utreddes, att markägaren under senaste femårsperiod för markvärdestegringens utnyttjande tillfogats intrång, skulle värdet av detta anses såsom kostnad, varför jordägaren skulle få åtnjuta avdrag vid bestämmandet av jordrättestegringens kapitalvärde. För detta värdes bestämmande skulle från det belopp, som angåve den totala markvärdestegringen (= det belopp, varmed markvärdet ökats utöver ingångsvärdet), vidare avdragas alla skäliga kostnader, som markägaren under den senast förflutna taxeringsperioden fått vidkännas för företag, som ansåges medföra stegring i honom tillhörig marks avkastningsförmåga, dock endast i den mån kostnaderna ansåges skäligen böra påföras den ifrågavarande marken. En gång medgivna avdrag skulle, med iakt-

tagande av vissa i förslaget närmare angivna föreskrifter, räknas skattskyldig till godo jämväl vid efterföljande taxeringar.

Förslaget innehöll vidare åtskilliga andra bestämmelser, för vilka jag emellertid i detta sammanhang ej torde behöva redogöra. Skatten föreslogs skola utgå såsom en ständig, å egendomen vilande avgäld med hälften av den beräknade oförtjänta jordrättestegringen.

Landskamreraren Landéns förslag.

I november 1917 inkom därefter *landskamreraren Landén* med ett förslag till bestämmelser om *jordrättestegringskatt*. Detta förslag angavs utgöra fortsättning å det av Landén tidigare under året avgivna utkastet till lag om kommunal beskattning; och voro bestämmelserna rörande jordrättestegringskatten tänkta att ingå såsom en underavdelning i sistnämnda utkast.

Landéns förslag till jordrättestegringskatt kan sägas i stort sett i princip överensstämma med Köhlers förslag. Jämväl enligt Landéns förslag är det sålunda den oförtjänta jordrättestegringen, som skall beskattas, skatten skall utgöra en å fast egendom vilande avgäld samt fastställas i sammanhang med de allmänna fastighetstaxeringarna.

Emellertid företedde förslagen jämväl åtskilliga principiella olikheter. I detta sammanhang må erinras, att — under det förslagen i det närmaste sammanfalla beträffande de undantag från beskattningen, som föranledas av marks användning för visst ändamål — Landén från beskattning i övrigt befriade endast staten samt kommun för inom kommunen belägen, densamma tillhörig fastighet; enligt Landéns förslag skulle till jordrättestegring hänföras endast den stegring, som icke skäligen vore att tillskriva *åtgärder*, som markägaren vidtagit; samt att rörande sättet för uppskattningens verkställande Landéns förslag innehöll följande bestämmelser:

»*Markvärdet* bestämmes i penningar efter den behållna årliga avkastning, som marken på grund av beskaffenhet, läge och tjänlighet för olika ändamål, under vanliga förhållanden och under förutsättning av ett i ekonomiskt avseende klokt utnyttjande av densamma, kan antagas stadigvarande lämna (den årliga avkastningsförmågan). Tillfälliga omständigheter såsom befintligheten av byggnader eller skog lämnas vid markvärdets uppskattande utan avseende. I markvärdet inräknas icke värdet av inmutningsbara kol- eller mineralfyndigheter. Vid beräkning av marks behållna avkastning får avdrag ej göras för jordrättestegringskatt. Den behållna avkastningens kapitalvärde (markvärdet) beräknas efter en räntefot av fyra för hundra om året.»

Med avseende å senare taxeringar för rättestegringens fastställande innehåller Landéns förslag vidare:

»För bestämmande av *jordräntestegringens kapitalvärde* skall från det belopp, som angiver den totala markvärdestegringen, avdragas värdet av den markvärdestegring, som skäligen är att tillskriva åtgärder av markens ägare. Detta värde uppföres såsom för taxeringsperioden *skattefri markvärdestegring*. Vid varje taxering till jordräntestegringsskatt upptages den skattefria markvärdestegringen med det belopp, vartill densamma då skäligen kan anses uppgå.»

»Från det belopp, som angiver jordräntestegringens kapitalvärde, må för bestämmande av *jordräntestegringens beskattningsbara belopp* avdrag ske för den skada och förlust genom intrång, som markägaren skulle lida, därest jordräntestegringen utnyttjades.»

»Har markägaren för jordräntestegringens utnyttjande lidit skada och förlust genom intrång, är avdrag — — — — icke medgivet, men markägaren är berättigad att åtnjuta vederlag för den förlust, som åsamkas honom därigenom, att hans skattskyldighet bestämmes i förhållande till jordräntestegringens kapitalvärde i stället för jordräntestegringens — — — — beräknade beskattningsbara belopp. Vederlaget kommer den skattskyldige till godo genom frihet från jordräntestegringsskatt under så lång tid, som enligt matematiska grunder erfordras för ersättande av kapitalvärdet av den för markägaren sålunda uppkomna förlust.»

Över de av Köhler och Landén upprättade förslagen infordrades yttranden från länsstyrelserna och kammarrätten.

Uti de av länsstyrelserna avgivna yttrandena har lämpligheten av *Länsstyrelserna.* en jordvärde- eller jordräntestegringsskatt allmänt vitsordats. Endast två av länsstyrelserna hava ställt sig tveksamma eller avvisande gent emot denna skatteform. De övriga hava mer eller mindre livligt tillstyrkt densamma, en del under förklaring, att skattens berättigande numera torde vara så allmänt erkänt, att delade meningar därom icke längre funnes, samt att det vore av synnerlig vikt, att frågan om jordvärde- eller jordräntestegringsskatten bleve skyndsamt löst.

Likaledes har den direkta skatteformen allmänt förordats. Endast tre av länsstyrelserna hava ansett den indirekta skatten vara att föredraga, varjämte i ett par fall något yttrande ej avgivits i denna del. I övrigt hava länsstyrelserna uttalat sin anslutning i förevarande avseende till de remitterade förslagen.

Vad åter angår frågan om de närmare bestämmelserna rörande sättet för värderingens verkställande och värdestegringens beräkande, så innehålla yttrandena med några undantag ingen eller allenast

en jämförelsevis knapphändig detaljgranskning av förslagen. I de fall, där länsstyrelserna ingått på granskning av förslagen i denna del, förmärkes tvekan i fråga om lämpligheten av de föreslagna bestämmelserna. Länsstyrelserna synas därvid vara av den uppfattningen, att nämnda bestämmelser skulle vara svåra att tillämpa i praktiken, varjämte det uttalats farhågor för att taxeringsnämnderna med sin nuvarande sammansättning ej skulle vara skickade att handhava taxeringsarbetet.

Uti avgivet utlåtande anförde kammarrätten, bland annat:

*Kammarrät-
tens yttran-
de över höh-
lers och Lan-
dens förslag.*

»Numera synas meningarna knappast vara delade i fråga om angelägenheten att för beredande av nya skattekällor åt kommunerna belägga så kallad oför-
tjänt värdestegring av fast egendom med särskild beskattning.

I enlighet med de av Landén sålunda angivna grunderna avse de remitterade förslagen att anordna beskattningen såsom en direkt, för framtiden utgående årlig avgäld. Det objekt, som skatten skall träffa, är viss del av det efter beräknelig avkastning uppskattade nakna jordvärdet, d. v. s. markens värde med bortseende från byggnader och andra anläggningar ävensom från växande skog. Sådant detta värde föreligger vid den tid, då ingångsvärde åsättes marken, skall detsamma vara för framtiden skattefritt. Ej heller skall den ökning i värdet, som tillkommer genom ägarens åtgärder, underkastas beskattning. Däremot skall för den värdeökning, som är att tillskriva samhälleliga åtgärder eller den allmänna samhällsutvecklingen, utgöras en perpetuell årlig avgäld, beräknad till vissa procent av samma värdeökning. Skatten är avsedd att — med vissa av speciella hänsyn motiverade undantag — träffa värdestegring å all jord, jordbruksfastighet såväl som annan fastighet. Det vid tiden för lagens ikraftträdande befintliga jordvärdet skall konstateras genom en då företagen allmän uppskattning för ingångsvärdets bestämmande, stegringen i jordvärdet genom successivt återkommande taxeringar samt jämförelse mellan då gjorda uppskattningar och det förut åsatta ingångsvärdet.

Förslagen bygga alltså, såsom naturligt är med deras utgångspunkter, på den direkta eller periodiska beskattningsmetoden. Kammarrätten har i sitt föregående utlåtande väl medgivit, att denna metod ur teoretisk synpunkt kan hava väsentliga företräden, men med avseende å den indirekta metodens mera praktiska lämplighet och användbarhet förordat densamma. Den måhända väsentligaste bristen hos den direkta skatteformen vore enligt kammarrättens mening, att densamma saknade den fasta grund för värdestegringens beräkning, vilken den för fastigheten lämnade valutan erbjöde vid tillämpning av den indirekta metoden.

Vad som nu i de föreliggande förslagen åberopats till stöd för ett direkt beskattningssystem kan icke fränkännas berättigande. Med det indirekta systemet följer först och främst den olägenheten att, såsom ock de tidigare förslagen utvisa, systemet icke lämpligen kan ensamt för sig komma till användning utan fordrar en komplettering med det direkta. Att ikläda värdestegringsbeskattning form av vinstbeskattning — något som vid tillämpning av den indirekta beskattningsmetoden nödvändiggöres — framstår ock såsom en av detta systems mera avsevärda olägenheter, då vinstbeskattning i stor utsträckning redan förut finnes hos oss

anordnad såsom inkomstbeskattning till såväl staten som kommunerna och det jämväl kan antagas, att så måste för framtiden förbliva.

Sedan kammarrätten avgav sitt föregående yttrande, har frågan om fastighetsbeskattningens ordnande förts ett avsevärt steg framåt genom det av sakkunniga år 1917 framlagda förslaget till lag angående kommunal skattskyldighet och taxering och landskamreraren Landéns i sammanhang därmed avgivna betänkande av den 31 januari 1917. Särskilt i sakkunnigas förslag har ägnats mycken uppmärksamhet åt angelägenheten att möjliggöra riktiga uppskattningar av fast egendom. Härfor erfordras emellertid ytterligare, såsom även sakkunniga antytt, att större sakkunskap beredes de beskattningsnämnder, som hava att taga befattning med fastighetstaxering, och att i övrigt vidtages en sådan omorganisation av dessa nämnder, att större likformighet än för närvarande kommer att olika kommuner emellan göra sig gällande i fast egendoms uppskattning. Om det således får förväntas, att en blivande kommunal skattelagstiftning skall medföra betryggande garantier för fastighetsbeskattningarnas riktighet och härigenom möjlighet jämväl vinnes för erhållande av uppskattningar, varå värdestegringsbeskattning kan byggas, synes kammarrätten anledning icke längre föreligga att avvisa tanken på att anordna värdestegringsbeskattningen i enlighet med den direkta metoden.»

Sedan kammarrätten därefter yttrat sig i frågan huruvida en skatt av förevarande slag borde utgå såsom en perpetuell avgäld eller amorteras under vissa år, samt kammarrätten därvid på anförda skäl förordnat en anordning i sistberörda riktning, anförde kammarrätten vidare:

»I fråga om det sätt, varå de för skattens fastställande enligt förslagen nödiga uppskattningarna tänkts skola försiggå, synes åtskilligt vara att erinra.

Till en början skall alltså fastställas markvärdet första gången för erhållande av ett i regel för framtiden bestående ingångsvärde och vid senare taxeringar för utrönande, i vad mån markvärdet ökats utöver ingångsvärdet. Härvid skall, såsom ovan antytts, till grund för uppskattningen läggas den årliga avkastningsförmågan, sådan denna tager sig uttryck i den behållna årliga avkastning, som marken i förhandenvarande skick på grund av beskaffenhet, läge och tjänlighet för olika ändamål under vanliga förhållanden och under förutsättning av ett i ekonomiskt avseende klokt utnyttjande av densamma kan antagas stadigvarande lämna, därvid »tillfälliga» omständigheter, såsom befintligheten av byggnader eller skog, lämnas utan avseende.

Om det äger sin riktighet att, såsom Landén i sitt betänkande av den 31 januari 1917 framhåller, taxeringsnämnderna, huru de än sammansättas, icke äro i stånd att åstadkomma särskild uppskattning av varje fastighets *faktiska* avkastningsvärde, *med* byggnader och skog, måste väl utsikten att erhålla nöjaktig uppskattning av den *beräknliga* avkastningsförmågan av en fastighet, tänkt *utan* byggnader och skog, vara än mindre. Kammarrätten håller ock före, att taxeringsmyndigheterna icke skulle se sig i stånd att följa det sålunda föreskrivna sättet för markvärdets utrönande, utan i stället komma att bestämma markvärdet uteslutande med ledning av det allmänna saluvärdet, som för övrigt merendels utgör ett uttryck just för fastighetens beräknliga avkastningsförmåga. I särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen hänvisar ock Landén taxeringsmännen att

begagna sig av allmänt gällande saluvärden till hjälp vid uppskattningen av markvärdet. Härigenom kommer i själva verket skatten att utgå av stegringen i marks kapitalvärde och den för övrigt, åtminstone för allmänheten icke så lätt begripliga benämningen jordräntestegringsskatt att allenast skenbart tillföra skatten egen-skapen att vila å stegring i jordräntan.

Men även om den i förslagen förutsatta metoden att för markvärdets utfinnande först beräkna markens avkastning och därefter kapitalisera denna efter viss procent icke skulle komma att i praktiken vinna efterföljd utan i stället allmänna saluvärdet läggas till grund för taxeringarna, äro därmed svårigheterna för markvärdets beräkning ingalunda undanröjda. Den föreslagna skatten skall — något som även måste erkännas såsom principiellt riktigt — träffa allenast jorden och icke därå befintliga byggnader och andra till fast egendom hänförliga anläggningar, liksom ej heller växande skog. Det allmänna saluvärdet kan således icke omedelbart ligga till grund för taxeringen i andra fall, än då fråga är om obebyggda tomtar eller eljest fastigheter, som sakna såväl byggnader och anläggningar som skog. I överensstämmelse med vad kommunalskattesakkunniga i sitt betänkande framhållit torde dock vad beträffar fastighet, som har beskattningsnatur av annan fastighet, det låta sig göra att med ledning av saluvärdet utfinna reella tomtvärden jämväl å bebyggda fastigheter. Annorlunda ställer sig emellertid förhållandet, när det gäller jordbruksfastigheter. Vanskligheten att någorlunda exakt kunna beräkna avkastningsförmågan eller saluvärdet av en med byggnader och skog försedd jordbruksfastighet, tänkt såsom frigjord från både byggnader och skog, synes kammarrätten ligga i öppen dag. — — — — — På grund av denna svårighet och då goda skäl finnas för det jämväl av Landén gjorda antagande, att jordräntestegringsskatten aldrig kommer att bliva av större betydelse för den egentliga jordbruksjorden och under lång tid framåt icke ens ifrågakomma i ett stort antal taxeringsdistrikt på landsbygden, anser kammarrätten praktiska hänsyn tala för att åtminstone tillsvidare från beskattningen undantaga jordbruksfastigheter, såvitt angår deras jordbruksvärde, däri inberäknat värdet av skogbärande mark och växande skog. I sådan riktning har ock kammarrätten i sitt föregående yttrande uttalat sig.

I förbigående tillåter sig kammarrätten anmärka, att, om den i förslagen ifrågasatta taxeringsmetoden skulle följas, den angivna kapitaliseringsprocenten, fyra procent, är för låg och uppenbarligen bör höjas till fem eller sex procent.»

Sedan kammarrätten uttalat sig i frågan, huruvida så kallad industrijord borde beröras av en jordränte- eller jordvärdestegringsskatt, och kammarrätten därvid — under erinran, att de industriella företagen ofta nog, och särskilt då de förlades å landsbygden, själva skapade värdestegringen — gjort gällande, att industrijorden borde undantagas från beskattningen, återtog kammarrätten:

»Men för att de praktiska hänsyn, som enligt det tidigare förslaget föranledde till industrifastigheters undantagande från värdestegringsskatt, icke skola lämnas obeaktade, föreslås av billighetsskäl vissa i 67 § av Landéns förslag upptagna bestämmelser, enligt vilka avdrag från jordräntestegringens kapitalvärde skall ske för den skada och förlust genom intrång, som markägaren skulle lida, därest jordvärdestegringen utnyttjades eller — för det fall att markägaren redan

lidit sådan skada och förlust — vederlag skall honom lämnas genom frihet från jordrättestegringsskatt under viss tid. Motsvarande bestämmelser återfinnas i 11 § av Köhlers förslag, där de ifrågasatta anordningarna dock blivit i tekniskt avseende annorlunda utformade. De sålunda föreslagna bestämmelserna, som för övrigt icke äro ägnade att lämna förslagens grunder orubbade utan själva i förhållande till desamma innebära en inkonsekvens, äro icke med den avfattning, de erhållit, lätt begripliga, utan lida av oklarhet. Vad förstås sålunda med skada och förlust? Av såväl innehållet i 60 § av Landéns förslag som de utav honom utarbetade anvisningarna kan man erhålla den uppfattningen, att med skada och förlust avses allenast kostnad för byggnads eller anläggnings borttagande, det vill säga kostnad för nedrivningen och eventuellt materialiernas undanskaffande. Beredes emellertid industriidkaren icke avdrag eller vederlag för annat än dylik kostnad, vars belopp i allmänhet måste antagas falla inom särdeles blygsamma gränser, är uppenbart, att vad som med de föreslagna anordningarna avsetts icke kan vinnas. Av motiveringen är man dock berättigad antaga, att i fråga om industrifastigheter avses med skada och förlust icke allenast nedrivningskostnad utan jämväl kostnaden för den industriella verksamhetens förläggande till annan ort, det vill säga kostnaden för uppförande därstädes av byggnader, till storlek och användbarhet motsvarande dem, som för jordrättestegringens utnyttjande måste uppoffras. Men till skada och förlust synas ock böra hänföras ej mindre de ökade transport- och andra driftkostnader, som kunna bli en följd av den industriella verksamhetens förflyttning till den nya orten, än även den minskade årsbehållning, som eljest kan av förflyttningen föranledas. Det kan ock ifrågasättas, huruvida ej konsekvensen fordrar, att industriidkaren tillerkännes avdrag för den inkomstminskning, som blir följden, därest han för utnyttjande av jordrättestegringen nödgas helt nedlägga eller inskränka industriverksamheten.

Att jämväl uppskattningar i nu ifrågavarande avseende komma att mötas av största svårigheter torde ligga i öppen dag. Särskilt i de fall, då intrånget ännu ej inträffat och det icke föreligger avgjort, huruvida industriverksamheten skall nedläggas eller förflyttas till annan ort eller till vilken ort förflyttningen skall ske, synas taxeringsmännen ställas inför uppgifter, dem de knappast för-må lösa.

Då syftet med de nu föreslagna anordningarna, såvitt rör industrifastigheter, är detsamma som det, vilket enligt tidigare förslag frikallade industrifastigheter från periodisk värdestegringsskatt, och dessa anordningar, enligt vad motiveringen giver vid handen, antagas skola i många fall leda till samma resultat som om förevarande fastigheter undantoges från beskattning, saknas enligt kammarrättens mening anledning att frågå vad det tidigare förslaget härutinnan innehöll. Däremot synes kommunalskattesakkunnigas å sid. 253 i deras betänkande av den 16 april 1917 framlagda plan att låta för industrifastighet utgå ett slags värdestegringsaccis vid fastighetens övergång till ny ägare vara värt beaktande.

Enligt förslagen äro avdragen eller vederlagen för skada och förlust emellertid avsedda att tillgodogöras icke blott för industrijord utan jämväl för annan mark, vars ägare för jordrättestegringens utnyttjande måste åsamkas eller redan åsamkats skada och förlust. Då i fråga om sådan mark skadan och förlusten i allmänhet icke torde komma att bestå i annat än kostnad för byggnads nedrivning och dylik kostnad icke plägar uppgå till mera avsevärt belopp, synes det

knapptast erforderligt att för ifrågavarande fall medgiva särskild skattelindring, åtminstone icke enligt de invecklade bestämmelser, som Landéns förslag innehåller.»

Sedan kammarrätten såsom ett allmänt omdöme om de remitterade förslagen uttalat, att desamma ej kunde läggas till grund för lagstiftning i ämnet, anförde kammarrätten slutligen:

»Om således enligt kammarrättens mening ett direkt beskattningssystem icke kan byggas å de linjer, efter vilka jordvärdstegringsskatten i de remitterade förslagen utformats, lär emellertid därav icke följa, att den direkta metoden bör utan vidare övergivnas. De svårigheter, som ovan antytts i fråga om jämförelse mellan värdesättningar å olika tider, framträda egentligen endast då dessa tider ligga mera åtskilda. Ju närmare i tiden värdesättningarna komma varandra, ju tillförlitligare varda jämförelserna, och för ett rimligen begränsat tidsmått synes en värdestegringsbeskattning efter det direkta systemet praktiskt taget kunna anordnas. Detta leder tanken på att söka ersätta förslagets *perpetuella* direkta värdestegringsskatt med en *temporär* sådan, utgående för viss tid, exempelvis tjugu år.

En sådan omläggning av beskattningen innebär till en början den i principiellt hänseende viktiga avvikelser från förslagen, att jordvärdestegringen icke för framtiden bibehålles åt det allmänna såsom en dess oförtytterliga rättighet, utan att vederbörande jordägare i stället får, så att säga, amortera till sig denna värdestegring. Vid amorteringstidens utgång (efter de tjugu årens förlopp) ingår alltså det ökade jordvärdet i det fastighetsvärde, som ägaren får tillgodogöra sig. Intet hindrar att, om under periodens lopp ny värdestegring inträder, denna på liknande sätt göres till föremål för beskattning på nya tjugu år efter dess inträde. De vid olika tider inträdda värdestegringarna varda då successivt beskattade för att successivt slutligen övergå i jordägarens hand.

Med denna omformning av beskattningens karaktär synes det praktiska genomförandet av en direkt värdestegringsskatt vara möjlig. Förhållandena under den tid skatten utgår ändras icke så hastigt, att icke jämförelse mellan ingångs- och utgångsvärdena kan bli tillräckligt exakt.

Vidare följer med en beskattning allenast för viss begränsad tid, att inga olägenheter möta mot att, på sätt kammarrätten ovan framhållit såsom önskvärt, från beskattningen åtminstone tillsviðare undantages fast egendoms jordbruksvärde. Under värdestegringsbeskattningen skulle alltså ingå annan fastighet i dess tekniska bemärkelse. Men därjämte synes beskattningen kunna och böra utsträckas till det mervärde, benämnt tomt- eller industrivärde, som enligt kommunalskattesakkunnigas förslag skall åsättas vissa jordbruksfastigheter. Härigenom skulle under värdestegringsskatten komma just de jordområden, där någon mera avsevärd stegring av jordvärdet kan vara att påräkna, nämligen i städernas eller stadsliknande samhällens eller industricentras omedelbara grannskap belägen mark, som tillsviðare nyttjas till jordbruk. En dylik anordning föranleder vissa jämkningar, som även ur andra synpunkter synas önskvärda, i de av kommunalskattesakkunniga och Landén föreslagna bestämmelserna angående taxeringsenhet samt tomt- eller industrivärdes åsättande, på sätt vid behandlingen av nämnda ämnen skall närmare angivas. Kammarrätten förutsätter härvid, att det låter sig göra att åsätta varje kameral fastighet liksom varje brukningsenhet inom den kame-

rala fastigheten särskilt tomt- eller industrivärde. Det må dock ingalunda förbises, att vissa svårigheter vid värdestegringsbeskattningen skola uppstå, då jordbruksfastighet, som har tomt- eller industrivärde sig åsatt, antager karaktär av annan fastighet och att svårigheterna bliva än större, då allenast en del av jordbruksfastigheten övergår till egenskap av annan fastighet, men håller kammarrätten före, att dessa svårigheter skola visa sig möjliga att i lagstiftningsväg övervinna.

Med den temporära skattens natur stämmer vidare, att taxeringarna ske på basis av det allmänna saluvärdet eller således taxeringsvärdet och att, efter jämförelse mellan de olika värdena, låta skatten utgå på stegringen i taxeringsvärdet, sedan därifrån avdragits markägarens kostnader för markförbättring. Det ligger i öppen dag att taxeringar efter denna metod bliva vida mera utförbara och komma att lämna ett mera tillfredsställande resultat än efter den avkastningsberäkning, varmed förslagen operera. Den nya skatten skulle alltså bliva en jordvärdestegringsskatt och icke en jordrättestegringsskatt.

Vid utlåtandets avgivande yppades inom kammarrätten flera skiljaktiga meningar. Sålunda anförde presidenten Petersson, med vilken e. o. assessoren Wahlund, så vitt nu är i fråga, var ense:

*Skiljaktiga
meningar
inom kam-
marrätten.*

»Det sätt, varå förslagsställarne tänkt sig, att taxering till jordrättestegringsskatt skulle ske och som finnes närmare utvecklat, (Landén sid. 105 o. f. och Köhler sid. 36 o. f.) måste enligt min uppfattning betecknas som praktiskt taget icke genomförbart. Det gäller här en serie kalkyler, som icke grunda sig på faktiskt föreliggande förhållanden, samt värdesättningar och beräkningar, som skola uppgöras efter antagna förutsättningar och tänkta åtgärder.

För mig står det klart, att kalkyler och värdesättningar av den art, som ovan angivits, även om de anförts åt ganska starka taxeringsmyndigheter, aldrig kunna erhålla den fasthet och objektivitet, som måste krävas för att de skola kunna läggas till grund för beskattning, utan ständigt måste verka som ganska godtyckliga. Om därför en direkt jordvärdestegringsskatt över huvud taget skall kunna ifrågasättas, synes mig nödvändigt att söka en lösning av problemet, där värderingarna vila på mera reell grund, och där en väsentlig del av ovan angivna kalkyler kunna bortelimineras.

Huruvida en sådan förenkling är möjlig beror, såvitt jag kan förstå, väsentligen på huru objektet för beskattningen tänkes. Om man i enlighet med förslagsställarne som objekt för beskattningen uppställer stegringen i jordrätan, och skatten därtill utformas såsom en perpetuell årlig avgäld, varigenom en del av jordrätan indrages till samhället, torde man antagligen nödgas anlita ett taxeringsförfarande efter ungefärligen de linjer, som i förslagen uppdragas. Utgångspunkten är jordrätan. Därav följer, att markvärdet måste uppskattas efter den årliga avkastningsförmågan (icke efter saluvärdet). Skatten bör ej utkrävas, med mindre stegringen i jordrätan inträtt eller det står i ägarens skön att med tillgodoseende av egen fördel låta den inträda. Därav följer att, om vissa förhandenvarande värden måste uppoffras för att jordrättestegringen skall kunna utnyttjas, det sålunda förlorade värdet, »intränget», bör upptagas såsom en avgående post å jordrättestegrings kapitalvärde. De mest osäkra av ovan antydda uppskattningar kunna med den utgångspunkten ej undvikas.

Fråga är emellertid, om det skall vara nödvändigt att konstruera skatteinstitutet på just det sättet. Det synes mig vara lika möjligt och skäligt att såsom objekt för ifrågavarande särbeskattning, som ju avser en objektsskatt i eminent mening, tänka sig själva jordvärdets stegring betraktad som oförtjänt kapitalökning. Vad som beskattas blir då fastighetens markvärde till den del, det vid en taxering befinner sig överstiga samma värde vid en föregående taxering (ingångstaxeringen) och värdeökningen icke är att tillskriva åtgärder av ägaren. Den oförtjänta värdestegringen blir på detta sätt ett särskilt beskattningsobjekt, som beskattas genom ifrågavarande särskilda skatt just därför, att den är oförtjänt.

Med denna utgångspunkt kan skatten ej gärna utformas till en för framtiden utgående avgäld. Den får i stället karaktären av särskild skatt å ett särskilt beskattningsföremål, och helst bör den givas endast viss temporär giltighetstid, så att efter dess förlopp fastighetsägaren anses hava till det allmänna gulditt den andel av den inträdda värdestegringen, som skäligen må anses tillkomma det allmänna.

Vid taxering till en dylik skatt bör uppenbarligen såsom grund för värdesättningen användas fastighetens saluvärde (värde i handel och vandel), såsom kammarrätten redan ur andra synpunkter förordat. Den för beskattningen grundläggande uppskattningen av markvärdet kommer härigenom att vila på en fastare och reellare grund än taxeringen efter avkastningskalkyler. Marken, tänkt fri från byggnader och anläggningar, uppskattas till det saluvärde, som den under förhandenvarande förhållanden kan anses äga, varefter avdrag göres för den värdeökning, som må vara skapad genom ägarens egna åtgöranden. Och dessa uppskattningar synes mig en väl sammansatt taxeringsnämnd kunna nöjaktigt verkställa.

En sådan omläggning av skatteinstitutet som den ovan skisserade synes mig även böra föranleda, att de synnerligen svårhanterliga bestämmelserna om avdrag för s. k. intrång kunna helt undvaras. Om en jordvärdestegring kan utvinnas åtminstone på sådant sätt, att vid fastighetens försäljning till ny ägare den förre ägaren erhåller en mot värdestegringen svarande större valuta, så föreligger faktiskt en kapitalökning, emot vars beskattning enligt nu ifrågavarande grunder befogad invändning knappast läser kunna göras. Vill man komplettera regeln om taxering efter saluvärdet med den föreskrift att, om vid taxering av marken, tänkt fri från byggnader och anläggningar, dess värde skulle överstiga saluvärdet å fastigheten i dess helhet (något som kan tänkas inträffa för s. k. rivningsfastigheter), detta senare värde skall läggas till grund för värdestegringens beräkning, så är under alla förhållanden sörjt för att ägaren ej belastas med skatt för en värdestegring, som ej kan vid realisation av fastigheten utvinnas.

De obestriddliga svårigheter, som äro förknippade med en uppskattning av värdet å »intrång» enligt förslagets bestämmelser, och som i synnerhet göra sig gällande i fråga om industrijord, hava väckt tanken på att helt fritaga industrijorden från värdestegringsskatt och fränkänna övrig sådan beskattning underkastad fastighet rätt till dylikt avdrag. Detta förslag kan jag icke biträda. En dylik anordning skulle innebära ett alltför kraftigt skår i den likhet i beskattningshänseende, som måste eftersträvas, och skapa en skillnad mellan olika slag av »annan fastighet» i teknisk bemärkelse, som ej är tilltalande.

De skäl, som anföras för industrijordens fritagande från ifrågavarande be-

skattning, synas mig icke bärande. Att industriella företag understundom själva skapa värdestegring såväl å egen mark som å angränsande jord, kan vara sant, åtminstone så tillvida, att de giva anledning till uppkomsten av samhällen, under vilkas utveckling värdestegringen sedan uppkommer. Men ingalunda är industrien ensam orsaken till denna stegring. Andra faktorer komma till, som i fortsättningen kanske ha större betydelse. Under alla omständigheter äger nämnda förhållande icke sådan allmängiltighet, att all industrijord därför skulle bli från ifrågavarande beskattning. Vidare anføres, att ägaren av ett industriellt företag i regel icke kan utnyttja värdestegringen eller eljest har någon fördel av densamma, så länge fastigheten användes för sitt industriella ändamål. Men det samma gäller även för annan jord, exempelvis en bebyggd villatomt. Förhållandet är kvalitativt detsamma, endast möjligen kvantitativt mindre för villatomten. Om industrifastigheten övergår till annan ägare, inhöstar givetvis den förre ägaren i köpeskillingen för anläggningen det stegrade jordvärdet lika väl som villaägaren, då han säljer, och detta evad fastigheterna användas för samma ändamål som förut eller icke. En omläggning av fastigheternas användningssätt förekommer i det ena fallet liksom i det andra först då jordvärdet stigit så högt, att det ekonomiskt taget blir lönande att uppoffra de andra värden, som därvid måste givas till spillo. Att i avvaktan på denna tidpunkt villaägaren får betala skatt för den successiva värdestegringen men industriägaren därför går fri, innefattar en ojämnhet i beskattningen, som måste framstå som orättvis. Man har även uttalat farhågor för, att ifrågavarande särbeskattning skulle driva industrien att söka sig fristad på annan ort, där markvärdena äro lägre. Häremot erinras, att en industris förflyttning från en ort ej är att räkna med i annat fall, än då ett flertal sammanstötande ekonomiska förhållanden göra sådant fördelaktigt, och bland dessa förhållanden spelar jordvärdestegringskatten en så underordnad roll, att den i regel kan lämnas ur räkningen, i all synnerhet om skatten hålles inom de måttliga gränser, som ur andra synpunkter äro att förorda. Enligt min mening bör alltså industrijorden i nu ifrågavarande beskattningshänseende likställas med övrig »annan fastighet».

Med den anordning, som jag ansett kunna och böra givas åt ifrågavarande beskattning, förlorar emellertid, såsom ovan nämnts, spørsmålet om avdrag för s. k. intrång sin aktualitet.»

Kammarrättsrådet Smerling yttrade:

»Enligt 13 § i det av landskamreraren Landén utarbetade utkastet till lag om kommunal beskattning förstas med tomt- och industrivärde »det i taxeringsvärdet inräknade värde, som fastigheten kan hava på grund av förhandenvarande möjlighet att till större eller mindre del vinna användning såsom byggnadsmark eller för industriella ändamål». Även i de sakkunnigas förslag har tomt- och industrivärde liknande betydelse. Detta värde avser alltså icke viss bestämd del av jordbruksfastigheten. Vid åsättande av jordrättestegringskatt saknas följaktligen ingångsvärde för särskilda delar av fastigheten.

Det oaktat har kammarrättens pluralitet ansett, att sådan skatt bör utgå å detta så kallade tomt- och industrivärde. Om exempelvis en fastighet vid taxering år 1920 beräknas hava tomtvärde utöver jordbruks- och skogsvärdet av 50,000 kronor, skulle vid en ny taxering år 1925, då fastigheten till viss del blivit stöckad och en del tomter för tillhoppa 20,000 kronor sålda till olika per-

soner, bestämmas, huruvida och till vilket belopp värdestegring utöver 1920 års jordbruks- och tomtvärde kan hava ägt rum dels å den osålda delen (stamfastigheten) dels å var och en av de sålda tomterna, oaktat dessas värde med hänsyn till belägenhet och markens beskaffenhet kan vara högst växlande. Givetvis måste denna vid en senare taxering verkställda fördelning av det för stamfastigheten såsom en enhet åsatta tomtvärdet bliva rätt godtycklig.

Likaledes måste, om den ostyckade jordbruksfastigheten fått sig påförd jordrättestegringsskatt, vid varje ny tomtförsäljning eller styckning särskild uträkning ske, huru mycket av stamfastigheten åsatt jordrättestegringsskatt som skall belöpa å den nya tomten, och värdestegringsskatten för den återstående delen minskas med motsvarande belopp.

För att undvika dessa olägenheter och åstadkomma en på från början fasta tomtvärden grundad beräkning av skatten synes mig, att såsom ingångsvärde endast kan godtagas taxeringsvärdet å såsom »annan än jordbruksfastighet» taxerad mark. Värdestegringen å jordbruksfastighets tomtmark synes däremot, såsom de kommunalskattesakkunniga ifrågasatt, kunna beskattas genom särskild accis vid inträffande tomtförsäljning och bestämmas antingen till viss procent av köpeskillingen eller till visst (maximi) belopp för ytenhet. Vid inträffande styckning av »annan fastighet» måste visserligen, på sätt Landén i 66 § beträffande uppdelning av taxeringsenheter föreslagit, ingångsvärdet fördelas på de särskilda delarna, men lär en sådan uppdelning, om den inskränkes till »annan fastighet», icke erbjuda så stor svårighet.

Den vid tomtförsäljning från jordbruksfastighet av mig förordade accisen torde kunna anordnas såsom en engångsavgift.»

Kammarrättsrådet Waldenström ansåg, att den indirekta beskattningsmetoden vore att föredraga framför den direkta.

Fråga om
ingångsvär-
derings för-
rättande.

I anledning av vad mot de remitterade förslagen anmärkts har det syns mig tydligt, att desamma borde göras till föremål för en omarbetning i vissa hänseenden. Härigenom skulle emellertid frågan om införande av en jordvärde- eller jordrättestegringsskatt ytterligare uppskjutas.

Då det syns mig angeläget, att en skatt av nu ifrågavarande slag kunde komma i tillämpning snarast möjligt, har jag ansett det böra tagas under övervägande, huruvida man ej genom att redan nu anordna ingångsvärdering av mark i och för en blivande jordvärde- eller jordrättestegringsskatt skulle ernå att, på samma gång de i ämnet föreliggande författningsförslagen kunde ägnas den noggranna och omsorgsfulla överarbetning, som frågans synnerliga vikt kräver, själva skattens utgörande dock ej skulle ytterligare fördröjas.

Sedan jag för Kungl. Maj:t anmält den sålunda uppkomna frågan, erhöll jag den 11 oktober 1918 Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla

Det remitterade förslaget avser nu att realisera ingångsvärdes åsättande. Då kammarrätten fortfarande håller före, att jordrättestegringsbeskattning enligt de förenämnda förslagen icke bör ifrågakomma, anser sig kammarrätten kunna förorda det ifrågavarande förslaget allenast såvitt därigenom beredes möjlighet

att åstadkomma jordvärdestegringsbeskattning efter här ovan antydda linjer. Frågan gäller närmast, till vilket värde marken skall vid ingångstaxeringen uppskattas. Enligt förslagen till jordrättestegringsbeskattning och alternativ I av det remitterade förslagets anvisningar skall markvärdet bestämmas efter den behållna årliga avkastning, som marken på grund av beskaffenhet, läge och tjänlighet för olika ändamål, under vanliga förhållanden och under förutsättning av ett i ekonomiskt avseende klokt utnyttjande av densamma kan antagas stadigvarande lämna. Enligt de av kammarrätten förordade grunderna för en jordvärdestegringskatt måste åter ingångsvärdet bestämmas efter det allmänna saluvärdet, som ligger till grund för taxeringsvärdet. Ehuru dessa värden — avkastningsvärdet och allmänna saluvärdet — merendels torde praktiskt taget sammanfalla, måste dock i författningen angivas, vilkendera värdesättning, som skall komma till användning. Kammarrätten, som för ytterligare belysning av föreliggande fråga tillåter sig hänvisa till sitt ovannämnda underdåniga utlåtande, får således avstyrika berörda alternativ I och i stället förorda alternativ II med vissa ändringar, vartill kammarrätten här nedan återkommer.

Det kan ifrågasättas, huruvida nuvarande tidsförhållanden äro lämpliga för åsättande av ingångsvärden, varpå framtida värdestegringsbeskattning skall byggas. Å ena sidan kan förväntas, att nuvarande höga värden å jordbruksfastigheter skola, i den mån mera normala förhållanden inträda, åter sjunka, varav följer, att ingångsvärdena å de-sa fastigheter bliva, till fastighetsägarnes fördel, alltför höga. Å andra sidan må framhållas, att värdena å hyresfastigheter på grund av tillfällig lagstiftning kunna antagas vara lägre än om hyresmarknaden, såsom under normala förhållanden, vore fri; ingångsvärdena å de-sa fastigheter kunna således bliva lägre än de under normala förhållanden skulle blivit. Då emellertid hänsyn till nu anmärkta omständigheter, i den man de förtjäna beaktande, liksom till penningvärdets fluktuationer bör kunna tagas vid den blivande lagstiftningen rörande värdestegringsbeskattning å jord, samt det är av vikt att ingångsvärden snarast möjligt åsättas för att icke med införande av ifrågavarande beskattningsinstitut skall alltför länge anstå, har kammarrätten icke ansett sig böra på grund av nu uttalade betänkligheter avstyrika, att de i förslaget avsedda markuppskattningarna redan under innevarande år komma till stånd. Dock vill kammarrätten ifrågasätta, huruvida icke ovan angivna förhållanden böra föranleda därtill, att vid värdenas bestämmande hänsyn tages till förhandenvarande värden den tid värdesättningen sker eller, om detta inträffar efter 1919 års utgång, till värdena vid denna tidpunkt.

Emot förslaget att låta uppskattningarna verkställas av särskilda uppskattningsnämnder i stället för de vanliga taxeringsnämnderna har kammarrätten så mycket mindre att erinra som enligt kammarrättens mening jämväl för de allmänna fastighetstaxeringarna borde, för vinnande av en jämnare uppskattning av fastigheterna inom skilda kommuner, anordnas särskilda nämnder med större distrikt än de nuvarande taxeringsdistrikten. Likaledes saknar kammarrätten anledning till erinran mot de föreslagna granskningsnämnderna.

Däremot finner kammarrätten giltiga skäl icke föreligga för anordnande av en uppskattningsövernämnd såsom högsta instans, utan anser kammarrätten besvär över granskningsnämnds beslut lämpligen böra fullföljas i enahanda ordning som besvär över prövningsnämnds beslut.

Kammarrätten får härvid till en början erinra, att besvär rörande fastighets-taxering i det övervägande flertalet fall avse jordbruksfastigheter och att i de

jämförelsevis få fall, där klagan föres över taxering av annan fastighet, frågan mestadels gäller beräkning av byggnaders, men icke markens värde. Det saknas därtör icke grundad anledning till antagande, att till övernämnden skulle komma att hänskjutas ett så ringa antal besvärsmål, att de med en sådan institution förenade anordningar och kostnader icke skulle stå i rimligt förhållande till myckenheten av nämndens arbete.

Såsom företrädare för en övernämnd i stället för kammarrätten och regeringsrätten skulle gälla, att nämnden finge antagas vara mera sakkunnig i uppskattningsfrågor. Emellertid lär man ej kunna inom övernämnden paräkna någon på personlig erfarenhet grundad kännedom om de ärenden, som dragas under nämndens bedömande, lika litet som för övernämnden mera än för domstolarne kan ifrågakomma att den själv verkställer lokala undersökningar, utan måste nämnden liksom domstolarne avgöra ärendena på grund av skriftlig utredning; och har också i författningsförslaget upptagits föreskrift, att övernämnden skall äga att i mån av behov införskaffa utlåtanden från särskilda sakkunniga. Det synes kammarrätten redan av denna anledning icke vara av förhållandena påkallat, att för prövning av överklagade uppskattningar, vilka förut varit föremål för tvenne nämnders behandling, ytterligare en nämnd anordnades. Tillerkännes domstolarne sådan prövningsrätt och erhålla de tillika den för övernämnden föreslagna befogenheten att inhämta sakkunnigas yttranden, håller kammarrätten före, att därmed är tillräckligt sörjt för att i materiellt avseende riktiga uppskattningsresultat skola, såvitt möjligt, komma till stånd.

Övernämndens verksamhet skulle emellertid bestå icke blott i saklig prövning av uppskattningar, utan jämväl i arbeten av mera formell art. Att i sistnämnda avseende större kompetens är att förutsätta hos domstolarne än hos en nämnd torde få anses obestridligt. Beträffande de formella frågorna må vidare erinras, att desamma ofta nog uppstå sedan en längre tid förflutit efter taxeringsarbetets avslutande. Det inträffar sålunda, för att taga exempel från de vanliga fastighetstaxeringarna, icke alltför sällan, att efter den vanliga besvärstidens utgång befinnes, att fastighet två gånger taxerats under samma eller olika beteckningar, att för en viss fastighet avsett värde å-atts annan fastighet, att fastigheter erhållit oriktiga beteckningar, att taxeringsvärden genom felräkning upptagits till oriktiga belopp o. s. v. Då övernämnden icke kan bli en permanent myndighet, erfordras sålunda för avhjälpande av dylika först längre fram i tiden upptäckta oegentligheter, som mestadels inträffa i nybildade förstadssamhällen, att annan myndighet tillerkännes befogenhet härutinnan.

Men även andra betänkligheter möta mot anordnande av en övernämnd såsom högsta instans. Vid markuppskattningen måste vissa frågor, som jämväl förekomma vid de vanliga fastighetstaxeringarna, komma till avgörande. exempelvis frågor om taxeringsenheters omfattning, markens beskattningsnatur (jordbruksfastighet eller annan fastighet) o. s. v. Att dylika frågor skulle i sista instans avgöras av olika myndigheter, kan givetvis icke vara lämpligt och lätt föranleda kollisionerfall.

På grund av vad kammarrätten sålunda anför, hemställer kammarrätten om sådan ändring i förslaget att, i stället för vad det samma innehåller om särskild uppskattningsövernämnd, föreskrift meddelas, att besvär över granskningsnämnds beslut skola anföras i enahanda ordning, som gäller för överklagande av prövningsnämnds beslut, samt att kammarrätten och regeringsrätten må äga att i

fall av behov genom Kungl. Maj:ts befallningshavande infordra utlåtande från särskilda sakkunniga.»

*Skiljaktig
mening inom
kammarrät-
ten.*

En ledamot av kammarrätten var så till vida skiljaktig, att han ansåg det visserligen kunna ifrågasättas, huruvida icke granskningsnämnderna skulle kunna slutgiltigt avgöra uppskattningsfrågorna, i vilket fall någon särskild övernämnd icke skulle erfordras, men att uppskattningsfrågorna i alla händelser icke borde hänskjutas till kammarrätten och regeringsrätten, som endast med ledning av avgivna utlåtanden kunde bilda sig en uppfattning om fastighets verkliga värde. I anslutning härtill erinrade denne ledamot, att vad de formella frågorna beträffade, såsom frågan om fastighets rätta beteckning och dylikt, torde desamma få sin egentliga betydelse vid åsättandet av själva skatten; och borde bestämmelser om de rättelser, som i sådant avseende kunde erfordras, meddelas i förordningen om jordevärde- eller jordräntestegringskatt.

**Departements-
chefen.**

Det berättigade i en jordvärde- eller jordräntestegringskatt torde numera vara så allmänt erkänt, att, då jag nu går att för Kungl. Maj:t framlägga ett förslag, vars första förutsättning är ett gillande i princip av nämnda skatteform, jag torde kunna inskränka mig till att — under hänvisning till de i utlåtanden och betänkanden samt i den offentliga diskussionen framhållna och ofta upprepade skälen för denna skatt — erinra, att de hörda myndigheterna, kammarrätten och Kungl. Maj:ts befallningshavande, så gott som undantagslöst förordat densamma.

Men om någon tvekan sålunda knappast kan anses råda i fråga om det rättvisa i en dylik skatt, äro meningarna däremot alltjämt delade, beträffande huru skatten bör på lämpligaste sättet anordnas. Det ena förslaget efter det andra har framlagts för att mötas av en mer eller mindre skarp kritik. Givet är, att det vid införandet av en helt ny skatt alltid möter svårigheter att finna de lämpligaste formerna för beskattningen; ej heller torde det vara uteslutet, att kritiken i någon mån beror på en helt naturlig tveksamhet, då det gäller att taga ståndpunkt till de olika spörsmålen.

Såsom jag förut antytt, har det synts mig vara en angelägenhet av största vikt, att å ena sidan den ifrågasatta beskattningens genomförande ej längre fördröjes, men att å andra sidan ett blivande förslag i ämnet förberedes på det omsorgsfullaste sätt. Då jag i anslutning härtill ansett mig böra ifrågasätta, att en ingångsvärdering redan nu skulle företagas, har jag väl i främsta rummet avsett att tillgodose förstnämnda synpunkt, men jag torde ej misstaga mig, då jag uttalar den mening,

att en sådan värdering jämväl kommer att i hög grad underlätta frågans slutliga lösande. Den kritik, som jag nyss berörde, har nämligen i väsentlig grad rört sig om värderingarnas verkställande. Därvid har den första värderingen eller ingångsvärderingen ansetts erbjuda mindre svårigheter; meningarna hava mera brutit sig om vilka principer, som böra följas vid de senare värderingarna och den därmed sammanhängande beräkningen av värdestegringen. De erfarenheter, som kunna vinnas vid en ingångsvärdering, torde givetvis i hög grad underlätta ett bedömande av, huru de följande värderingarna böra anordnas och värdestegringen beräknas, för att det bästa och rättvisaste resultatet skall kunna ernås.

Innan en dylik ingångsvärdering beslutas, har man emellertid att överväga vilka spörsmål man därvid måste taga ståndpunkt till. De flesta och även mest omstridda frågorna kunna och böra därvid skjutas åt sidan. Sålunda lärer ej behöva i förevarande sammanhang avgöras, huruvida skatten skall tillfalla stat eller kommun, ej heller, därest man skulle bestämma sig för sistnämnda alternativ, huruvida skatten skall göras obligatorisk eller om det må bero av kommunernas beslutanderätt, huruvida skatt över huvud skall uttagas. Även om skatten göres fakultativ, torde nämligen alltid en ingångsvärdering böra företagas. Frågan om skattebeloppets storlek är i detta sammanhang ej aktuell. Likaledes kunna nu lämnas å sido de givetvis ganska svårlösta spörsmålen rörande huruvida i vissa fall av besittningsrätt annan än markens ägare bör svara för skattens utgörande samt huru det bör förfaras, då vid senare värdering befinnes, att fastighet uppdelats.

En fråga, till vilken man däremot nu måste taga ståndpunkt och vilkens lösande i viss riktning kan sägas utgöra en förutsättning för en ingångsvärdering överhuvud taget, är den, huruvida den direkta eller indirekta beskattningsmetoden bör tillämpas. Den förra metoden har nog allmänt vunnit erkännande såsom den principiellt riktigaste, men till en början har likväl den indirekta metoden i regel förordats av rent praktiska skäl. Då emellertid de hörda myndigheterna numera frånträtt sin tidigare betänksamhet i fråga om den direkta skattemetodens lämplighet och så gott som enhälligt förordat denna metod, synes det mig, att man kan utan tvekan bestämma sig för densamma.

Vidare är att taga under övervägande vilken jord som bör ingå i en taxering. Den utan tvivel mest omfattande frågan i detta sammanhang är, huruvida en stegring av fastighets jordbruksvärde bör underkastas beskattning eller ej. Meningarna härom äro ganska delade. Å ena sidan har man velat göra gällande, att om ett fastighetsvärde ökas till följd av exempelvis en järnvägsanläggning, det ej bör vara någon skillnad, om

värdestegringen har sin grund i möjligheter att försälja tomter eller i lättare avsättning av jordbruksprodukter. Å andra sidan har man framhållit, att under det jordvärdetaxeringen i fråga om jordbruksfastigheter skulle medföra synnerliga svårigheter och kostnader, en skatt å värdestegring av dylik jord såsom sådan skulle giva jämförelsevis ringa utbyte. För egen del är jag icke nu beredd att taga slutlig ståndpunkt till frågan, huruvida dylik värdestegring bör inbegripas under en blivande skatt. Svårigheterna att utan föregående erfarenhet på området omedelbart företaga den omfattande värderingen av dessa fastigheters mark utan byggnader och skog, synas mig tala för att för det närvarande ej ifrågasätta en ingångsvärdering av desamma. Då skattefrågan skall slutligen lösas, bör emellertid detta spörsmål ånyo tagas upp till prövning.

Däremot synes mig tillräcklig anledning ej förefinnas att från värderingen undantaga industrijord. Såväl i detta avseende som i fråga om huruvida vissa andra undantag skola göras, såsom för staten och kommun tillhörig fast egendom, har jag — med utgångspunkt från att den slutliga lösningen av skattefrågan såvitt möjligt ej bör föregripas — ansett det vara lämpligast att från värderingen utesluta endast den mark, som uppenbarligen ej bör inbegripas under en blivande beskattning. Bestämmelser rörande den mark, som sålunda redan nu torde kunna uteslutas från uppskattningen, återfinnas i 2 §.

Vad angår frågan huru värderingen bör verkställas, så synes det önskligt att jämväl i denna del finna en anordning, som i minsta möjliga mån föregriper ett blivande slutligt beslut och på samma gång låter sig lätt tillämpas. Enligt förenämnda av Köhler och Landén uppgjorda förslag skulle markvärdet såväl vid ingångstaxering som vid förekommande taxeringar till jordrättestegringsskatt bestämmas lika med den uppskattade behållna avkastningens efter viss grund beräknade kapitalvärde (avkastningsvärdet). Kammarrätten åter anser, att ingångsvärdet bör bestämmas till belopp, som motsvarar markens värde efter ortens pris (allmänna saluvärdet). Tydligt är att, på sätt också i motiven till Köhlers och Landéns förslag framhålles, nämnda båda värden, avkastningsvärdet och allmänna saluvärdet, vad ingångstaxeringen beträffar, sammanfalla. Därest en ingångsvärdering anordnas på sätt kammarrätten föreslagit, lär det för övrigt ej möta avgörande hinder att vid senare taxeringar beräkna den beskattningsbara värdestegringen på vare sig det ena eller det andra sättet. Jag förordar sålunda en uppskattning av marken i huvudsaklig överensstämmelse med vad kammarrätten tillstyrkt.

Vidkommande slutligen frågan åt vilka taxeringens förrättande bör

uppdragas, så har i 1917 års båda förslag ifrågasatts, att taxeringen skulle ske i samband med de allmänna fastighetstaxeringarna. Emellertid har i några av de inkomna utlåtandena uttalats tvivelsmål angående huruvida de vanliga taxeringsnämnderna vore skickade att handhava ifrågavarande taxeringsarbete. Då kronofogden Andersson i sitt förslag upptagit tanken på särskilda uppskattningsnämnder, har jämväl kammarrätten givit en sådan anordning sitt förord. De skäl, som tala för densamma, äro enligt min uppfattning också övertygande. Den speciella sakkunskap, som erfordras för det nu ifrågasatta arbetet, lärer ej alltid vara att finna hos taxeringsnämnderna, vid vilkas utväljande jämväl andra kvalifikationsgrunder böra göras gällande. Framför allt torde det emellertid för en enhetlig taxering vara av vikt, att taxeringsdistrikten få ett väsentligt större omfång än de för den allmänna taxeringen bestämda taxeringsdistrikten.

Med kronofogden Anderson är jag jämväl ense därom, att såsom sista instans bör inrättas en för hela riket gemensam övernämnd. För vinnande av enhetlighet i uppskattningen lärer det nämligen böra tillåtas vederbörande att fullfölja talan mot de olika länsnämndernas (granskningsnämndernas) beslut. Att åter hänvisa de klagande att därvid vända sig till kammarrätten och regeringsrätten torde icke vara lämpligt vid det förhållande, att prövningen skulle innebära ett bedömande, ej så mycket av rättsfrågor utan fastmera av själva uppskattningens skälighet. De av kammarrätten berörda tvistigheter torde nämligen mindre förekomma vid en ingångsvärdering utan mera vid senare uppskattningar och taxeringar till skatt. Jag vill i detta sammanhang även erinra om, att den oerhörda arbetsbalansen i kammarrätten gör det önskligt, att kammarrätten ej utan trängande skäl belastas med nya krävande uppgifter.

Det torde härefter tillåtas mig att ingå på en granskning av det föreliggande förslagets detaljer. *Speciell motivering.*

2 §.

Kammarrätten anför beträffande denna § uti det avgivna utlåtandet följande:

»Enligt förslaget skall uppskattning icke äga rum av mark, som ej lämpar sig för användning till annat ändamål än jordbruk eller därmed jämförlig näring. Därmed torde avses, att allenast mark, som i beskattningsavseende utgör annan fastighet, samt mark till jordbruksfastighet, som har tomt- eller industrivärde, skola underkastas uppskattning.

Då emellertid ifrågavarande stadgande, sådant detsamma i förslaget formulerats, möjligen kan föranleda till antagande, att mark, varå anlagt mejeri, kvarn eller eljest bedrives med jordbruk sammanhängande näring, skulle under alla förhållanden fritagas från uppskattning, och det i varje fall synes lämpligt, att positiv föreskrift meddelas om vilken mark, som skall uppskattas, hemställer kammarrätten om ändrad lydelse av paragrafen i denna del.

Från uppskattning bör givetvis undantagas allenast mark, som under inga förhållanden kan antagas bliva föremål för värdestegringsbeskattning. Till sådan mark torde dock, utöver den som i förslaget nämnes, kunna hänföras viss mark, för vilken enligt förenämnda förslag till jordrättestegrings-skatt sådan skatt icke skulle utgå.

För att möjliggöra kammarrättens förslag att låta värdestegringsbeskattning beträffande jordbruksfastighet träffa allenast tomt- eller industrivärde, torde ock föreskrift böra lämnas om uppskattning av sådant mervärde.»

De av kammarrätten framhållna synpunkterna finner jag böra beaktas. Vid den inom finansdepartementet verkställda omformuleringen har också ett i kammarrättens utlåtande intaget förslag till förevarande paragrafs avfattning blivit följt med allenast en obetydlig jämkning i avfattningen till vinnande av närmare överensstämmelse med bevillningsförrordningens bestämmelser rörande de fall, där fastighetsbevillning ej skall erläggas.

3 §.

Beträffande denna paragraf anför kammarrätten:

»Såsom i förslagets motivering framhålles, har i avseende å fastighetstaxeringen uttalats såsom önskvärt, att för vinnande av mera jämnhet i taxeringen taxeringsdistrikten å landsbygden borde omfatta vida större områden än nu är fallet. Detta önskemål har förslaget sökt realisera genom bestämmelsen att å landsbygden varje härad skall i allmänhet utgöra ett uppskattningsdistrikt. Kammarrätten har emellertid funnit avfattningen av föreliggande paragraf kunna giva anledning till farhåga att distrikten i allt fall erhålla alltför ringa omfattning, varigenom den nuvarande splittringen i smärre distriktsområden komme att bibehållas. För erhållande av så stora uppskattningsdistrikt, som förhållandena i varje särskilt fall medgiva, borde uttalas, att härads uppdelning i olika distrikt bör äga rum allenast da synnerliga skäl därtill finnas och Kungl. Maj:ts befallningshavande tilläggas befogenhet att förena två eller flera härad samt två eller flera köpingar eller municipalsambällen till ett uppskattningsdistrikt. Vad angår stad borde allenast ett fåtal av de största städerna uppdelas i olika taxeringsdistrikt. Det är bättre, att tiden för ifrågavarande taxeringsarbete utsträcker, än att detsamma kommer att lida av ojämnhets.»

Lika med kammarrätten anser jag det vara av vikt, att uppskattningsdistrikten ej göras för små. Givetvis är det, såsom kammarrätten framhållit, av största betydelse, att ojämnhets vid taxeringen undvikas, även om arbetet därigenom skulle något fördröjas. Å andra sidan kunna

ej distrikten göras allt för stora, enär ledamöterna av uppskattningsnämnderna då icke kunna äga den kännedom om förhållandena å varje särskild ort, som erfordras för ernående av ett riktigt uppskattningsresultat. Det synes mig, som om de båda nu angivna synpunkterna skulle bliva bäst beaktade därigenom, att åt länsstyrelserna inrymmes befogenhet att efter lämpligheten ej blott fördela större härad i två eller flera uppskattningsdistrikt utan jämväl sammanslå två eller flera härad till ett distrikt.

Med härad torde böra likställas tingslag. En anvisning härom torde böra inflyta.

4 §.

Denna paragraf reglerar uppskattningsnämndernas sammansättning. I kammarrättens utlåtande anföres härom:

»Enligt förslaget skall i uppskattningsdistrikt å landsbygden, vilket ej utgöres av köping eller municipalsamhälle, en ledamot utses av landstingets förvaltningsutskott och en ledamot av hushållningssällskapets förvaltningsutskott.

Det synes kammarrätten till en början innebära större garanti för erhållande av fullt kvalificerade ledamöter i uppskattningsnämnderna, om uppdraget att utse sådan ledamot anförtröddes åt landstinget i stället för dess förvaltningsutskott. Om härav skulle bliva en följd, att uppskattningsnämndernas arbete icke kan begynna förr än någon vecka senare än förslaget avser, torde dylikt dröjsmål sakna betydelse. helst den i förslaget föreskrivna tiden, inom vilken uppskattningsnämnderna böra hava fullgjort sitt arbete, synes i varje fall böra utsträckas. För övrigt skulle icke med anordningen, att landstingen själva utsåge ledamöter, uppskattningsarbetets påbörjande behöva försenas, därest de val av ledamöter, som skola förrättas av kommun, i allt fall ägde rum under senare hälften av september månad. Om därvid i något enstaka fall inträffade, att samma person utsåges till ledamot av både landsting och kommun, skulle givetvis kommunen hava sig ålagt att anställa nytt val.

Då vidare uppskattningen kommer att i huvudsak avse blott tomtmark, synes uppskattningsmännens uppdrag ligga så pass vid sidan av hushållningssällskapens verksamhetsområde, att fog näppeligen föreligger att taga dessa sällskap eller deras förvaltningsutskott i anspråk för val av ledamot i uppskattningsnämnd. Kammarrätten vill i stället föreslå, att landstinget äger utse två ledamöter i nämnden, i stället för blott en ledamot.

Beträffande stad, som deltager i landsting, samt sådant uppskattningsdistrikt, som utgöres av köping eller municipalsamhälle, synes för avvägbringande av önskvärd likformighet påkallat, att landstinget och icke, på sätt förslaget innehåller, Kungl. Maj:ts befallningshavande utser två ledamöter. Allenast för stad, som ej deltager i landsting, skulle således Kungl. Maj:ts befallningshavande förordna ledamöter i uppskattningsnämnd.

Slutligen vill kammarrätten ifrågasätta, huruvida icke lämpligen borde föreskrivas, att av de två ledamöter i nämnden, som väljas av kommun, muni-

eipalsamhälle och därmed likställd köping, åtminstone den ene skall vara fastighetsägare.

Vad ovan sagts om ledamot i uppskattningsnämnd gäller även för suppleant.»

Vad sålunda av kammarrätten erinrats har vunnit beaktande vid förslagets omarbetande inom finansdepartementet.

5 §.

Med hänsyn därtill, att tiden för valet av de ledamöter, som ej skola utses av Kungl. Maj:ts befallningshavande, blivit framflyttad, har det syntts lämpligt, att sista dagen för den kungörelse, som det enligt denna paragraf åligger Kungl. Maj:ts befallningshavande att utfärda, framflyttas två veckor.

Vidare har, i enlighet med hemställan av kammarrätten, införts bestämmelse, att i 5 § andra stycket omförmälda erinran och meddelande skola göras ytterligare en gång närmare den tidpunkt, då uppgifterna skola vara avlämnade.

Slutligen erfordras en redaktionell jämkning i anledning av den i 4 § vidtagna ändringen rörande sättet för utseende av ledamöter i uppskattningsnämnderna.

6 §.

Av de ändringar, som vidtagits i föregående §§, föranledas jämväl i denna paragraf vissa jämkningar, för vilka ej torde här behöva närmare redogöras.

I denna paragraf har jämväl inryckts den av kammarrätten ovan under 4 § förordade bestämmelse, att, därest det skulle befinnas, att lands-ting eller kommunal myndighet för uppdrag, varom nu är fråga, utsett samma person, den kommunala myndigheten bör av Kungl. Maj:ts befallningshavande åläggas att föranstalta om nytt val.

7 §.

Det i första stycket upptagna stadgande rörande skyldighet att mottaga uppdrag såsom ordförande i uppskattningsnämnd synes mig böra utsträckas att, på sätt i 1910 års taxeringsförordning finnes stadgat, avse jämväl ledamotskap.

Beträffande denna paragraf har kammarrätten erinrat, att enligt motiveringen häradskrivare på angivet skäl ansetts icke böra åläggas

skyldighet att mottaga förordnande såsom ordförande i eller ledamot av uppskattningsnämnd, men att han icke förty bleve jämlikt 7 § 2 stycket under vissa förutsättningar skyldig att mottaga dylikt uppdrag.

Tillräcklig anledning att i detta avseende fråga den sakkunniges förslag har dock icke synts mig föreligga. Den omständighet, att härads-skrivare utesluts från de grupper befattningshavare, som ej utan laga förfall må avsäga sig uppdrag att vara ordförande i eller ledamot av uppskattningsnämnd, torde medföra, att häradsskrivares val till dylik befattning ej utan särskilda skäl kommer att ifrågasättas. Finnas dylika skäl, är ju ingen anledning, varför ej häradsskrivaren med hans i regel stora erfarenhet skulle tagas i anspråk för ifrågavarande arbete, därest någon vikarie i tjänsten för honom kan erhållas. Möter hinder i sist-nämnda avseende, lär häradsskrivaren äga att avsäga sig uppdraget.

8 §.

Då väl ofta andra upplysningar än de, som kunna vinnas ur taxeringslängder och andra handlingar, lära stå vederbörande nämnder till buds, har i denna paragraf inskjutits ett tillägg, som avser utmärka, att jämväl sådana upplysningar må komma till användning.

9 §.

Emot avfattningen av första stycket har kammarrätten anmärkt, att uppgiftsskyldighet icke bör åläggas ägare av byggnad å annans mark, där ej byggnadsägaren besitter marken med sådan rätt, att han enligt 40 § är att anse såsom ägare av marken.

I anledning härav har till paragrafen gjorts ett tillägg uti av kammarrätten åsyftad riktning; därjämte hava vidtagits ett par andra formella jämkningar, för vilka jag ej torde här behöva redogöra.

10 §.

Den uppgiftsskyldighet, varom i denna paragraf förmäles, torde, på sätt kammarrätten föreslagit, kunna begränsas till de fall, då särskild begäran om dylik uppgift framställts. Vid sådant förhållande lär däremot skyldigheten att avgiva dylik begärd uppgift böra utsträckas att avse alla fastigheter.

11 §.

Till denna paragraf har gjorts ett tillägg av enahanda innehåll som 13 § 1 mom. andra stycket i 1910 års taxeringsförordning.

12 §.

I denna paragraf föranledes en jämkning i anledning av den ändrade avfattning av 13 §, som enligt vad nedan angives av mig föreslås.

13 §.

Beträffande förevarande paragraf anför kammarrätten:

»Då det kan förväntas, att fastighetsägare till icke ringa antal komma att på grund av okunnighet om sin uppgiftsskyldighet eller av annan orsak underlåta att avlämna uppgift eller upplysning inom föreskriven tid, men det är av synnerlig vikt att befogad ändring i en tilläventyrs oriktig uppskattning icke av formella skäl avklippes, synes det kammarrätten nödigt, att fastighetsägare må äga överklaga uppskattning även för det fall, att han försummat iakttaga uppgiftsskyldighet. Kammarrätten föreslår i stället, att där uppgift eller upplysning, som fastighetsägare utan anmaning eller först efter anmaning är skyldig att avlämna, icke inkommer inom föreskriven tid, ordförande i uppskattningsnämnd må äga att i erforderliga fall infordra sådan uppgift eller upplysning i den ordning, som föreskrives i sista stycket av föreliggande paragraf. Motsvarande befogenhet skulle ock tillerkännas landskamrerare och kamreraren vid överståthållarämbetets avdelning för uppbořdsärenden.»

Vad kammarrätten sålunda anført synes mig böra beaktas. Vid författningsförslagets omarbetande, hava ändringar vidtagits i den av kammarrätten angivna riktning.

17 §.

I denna paragraf hava, i enlighet med kammarrättens hemställan, vidtagits jämkningar, dels i första stycket till angivande av att sammanträdena med uppskattningsnämnd må hållas å olika platser, allt efter som det befinnes lämpligt, dels i sista stycket beträffande den tid, inom vilken uppskattningsarbetet bör vara avslutat. I anledning av sistnämnda jämkning föranledes jämväl framflyttning av de i åtskilliga andra §§ angivna tidpunkter.

20 §.

Beträffande villkoren för att uppskattningsnämnd skall vara beslutför, har det synts mig böra ifrågasättas den skärpning i vad den sak-

kunnige föreslagit, att då nämnden ej är fulltalig, tre av dess ledamöter skola vara om slutet ense. Uppställes denna fordran för beslutförhet, synes man däremot kunna eftergiva det av den sakkunnige uppställda kravet att, då endast två ledamöter äro jämte ordföranden tillstädes, den ene ledamoten skall vara utsedd av landstinget eller Kungl. Maj:ts befallningshavande och den andre av den kommunala myndigheten. Däremot synes alltid ordföranden eller hans suppleant böra vara tillstädes.

Därest vid omröstning tre olika meningar skulle yppas, så att exempelvis två ledamöter bestämma markvärdet till 50,000 kronor, två ledamöter uppskatta detsamma till 55,000 kronor och en ledamot åsätter marken ett värde av 60,000 kronor, bör det mellersta värdet bliva gällande. Tre ledamöter äro nämligen ense därom, att det ej bör sättas lägre, under det att fyra (de som röstat för 55,000, respektive 50,000) anse, att det ej heller får sättas högre. Ett dylikt sätt för röstsammanräkning, som överensstämmer med det vid de allmänna domstolarna tillämpade, har jag avsett med tillägget, att, därest flera meningar finnas, den skall bliva gällande, till vilken de flestas röster kunna jämkas.

24 §.

Bestämmelserna i 27 § av den sakkunniges förslag hava, för vinnande av konsekvens med 32 §, upptagits såsom 24 § under den avdelning i förslaget, som handlar om uppskattningsnämnd och uppgifter till ledning vid uppskattningen. Härav föranledes viss omflyttning av paragrafbeteckningen för andra paragrafer.

Det torde få anses själfvallet, att besvär få anföras icke blott över uppskattningsnämnds beslut utan jämväl däröver, att uppskattningsnämnd icke vidtagit uppskattning av viss mark, respektive tomt- och industrivärde.

Därigenom att tiden, då uppskattningsnämnds arbeten böra vara avslutade, blivit framflyttad, erfordras ändrad bestämmelse för besvärstidens utgång.

25 §.

Efter framflyttning av den tid, inom vilken uppskattningsarbetet skall vara avslutat, föranledes motsvarande framflyttning av tiden för granskningsnämndens arbete. För att detta emellertid därvid ej skall kollidera med prövningsnämndernas arbete, erfordras ett ytterligare uppskov.

26 §.

Beträffande denna paragraf har kammarrätten erinrat, att då landskamreraren och kamreraren vid överståthållarämbetets avdelning för upp-
bördsärenden enligt 32 § i den sakkunniges förslag skulle äga klaga över
granskningsnämndernas beslut, de icke borde vara ledamöter av samma
nämnder.

Vad sålunda anförts har vunnit beaktande i det omarbetade för-
slaget.

28 §.

Vid bifall till kammarrättens förslag att landskamrerare ej borde vara
ledamot av granskningsnämnd erfordras vissa ändringar i denna paragraf,
för vilka här ej torde behöva närmare redogöras.

I förslaget hava därjämte inryckts bestämmelser angående huru
många ledamöter (eller suppleanter), som skola vara tillstädes för att
nämnden skall vara beslutsmässig.

29 §.

Bestämmelsen om rätt till tjänstledighet för landskamreraren, där
Kungl. Maj:ts befallningshavande prövar sådan ledighet nödig, torde så-
som självklar böra utgå.

31 §.

Uti denna paragraf hava i anledning av erinran utav kammarrätten
vidtagits en del formella jämkningar, vilka ej torde behöva vidare
omnämnas.

32 §.

Kammarrätten har beträffande denna paragraf anfört bland annat:

»Då granskningsnämnd har att granska uppskattningsnämndernas samtliga
uppskattningar och således får anses fastställa de uppskattningar, som icke bliva
föremål för särskilt beslut, följer av bestämmelsen under a), att fastighetsägare
får överklaga granskningsnämnds beslut även om han icke fört talan hos gransk-
ningsnämnden och även om granskningsnämnden icke förebaft uppskattningen
under särskild prövning. Häremot har kammarrätten icke något att erinra.

Besvär torde böra få anföras över underlåten uppskattning jämväl för det
fall att granskningsnämnd därom icke särskilt beslutat.»

I vad kammarrätten sålunda uttalat anser jag mig kunna instämma.

33 §.

Med hänsyn bland annat därtill, att övernämnden tänkts skola arbeta på avdelningar, synes någon ökning av ledamöternas antal vara önskvärd. En sådan ökning torde lämpligen kunna ske därigenom, att antalet ledamöter, som riksdagen skall hava att utse, bestämmas till sex.

Vidare synes mig den ändring i den sakkunniges förslag lämpligen böra vidtagas, att föredragande i övernämnden ej må deltaga i nämndens beslut. Däremot lär det vara lämpligt, att föredragande ålägges att avgiva förslag till beslut. Detta sista torde emellertid vara ett ämne, varom Kungl. Maj:t skall äga utfärda föreskrifter.

40 §.

Uti det avgivna utlåtandet anför kammarrätten:

»I sitt utlåtande över förslagen till jordräntestegringskatt har kammarrätten framhållit, att såsom förutsättning för att skattskyldighet ålägges innehavare av mark, vartill han icke har äganderätt, bör gälla, att innehavaren besitter marken med sådan rätt, att han kan antingen genom överlåtelse av besittningsrätten till annan mot den högre köpeskilling, som av värdestegringen betingas, eller ock annorledes till fullo utnyttja densamma, men att i motsatt fall skattskyldigheten bör vila å ägaren, så framt denne eljest icke är från skattskyldighet frikallad.

I överenstämmelse härmed hemställer kammarrätten, att innehavare av mark, som besittes med tomträtt eller vattenfallsrätt, innehavare av avsöndring på viss tid eller livstid samt innehavare av med allmän tjänst förenat boställe och på lön anslagen jord icke måtte likställas med ägare av fast egendom. Däremot torde sådan likställighet böra gälla för innehavare av mark, som jämväl på annan grund än i förslaget sägs, besittes med ständig eller ärftlig besittningsrätt.»

Vad kammarrätten sålunda erinrat har vunnit beaktande vid förslagens omarbetande.

Särskilda anvisningar.

Beträffande alternativ II anför kammarrätten:

»Då vid periodisk jordränte- eller jordvärdestegringsbeskattning gäller att jämföra uppskattningsvärden vid skilda tidpunkter, är det av synnerlig vikt, att kontinuiteten i taxeringsenheternas omfattning bibehålles. Ur denna synpunkt torde lämpligheten bjuda, att i likhet med vad bevillningsförordningen innehåller den kamerala indelningen i regel lägges till grund för bestämmande av taxeringsenheterna. Enligt förslaget skall emellertid denna grund följas allenast beträffande mark, som upptages under b). Kammarrätten hemställer alltså, att jämväl i fråga om mark, som avses under a), taxeringsenheterna, så vitt sådant icke befinnes möta svårigheter, bestämmas med ledning av den kamerala indelningen, dock att, där

tomt- eller industrivärde såsom mervärde förekommer å allenast en del av en kameral fastighet, sådan del må utgöra särskild taxeringsenhet.

I anslutning till vad kammarrätten uttalat i fråga om det värde, vartill marken bör uppskattas, torde föreskriften om markvärdets bestämmande böra så avfattas, att markvärdet uppskattas till belopp, som motsvarar markens värde efter ortens pris (allmänna saluvärdet) vid den tid, då värdet åsättes, eller, om detta sker efter 1919 års utgång, vid denna tidpunkt. Beträffande uppskattningen av tomt- eller industrivärde torde föreskrift böra lämnas att därvid skall från markvärdet avräknas markens jordbruks- eller skogsmarksvärde. Den punkt i anvisningarna, som avhandlar vad som skall tjäna till ledning vid markvärdets bestämmande, torde kunna utgå, helst enligt förslaget Konungen skall äga att utfärda närmare föreskrifter till ledning vid uppskattningen.

Bestämmelsen om uppskattning av intrång hänför sig uteslutande till förslagen om jordrättestegring-beskattning, enligt vilka markägaren skall tillerkännas ersättning för skada och förlust genom intrång. Kammarrätten tillåter sig hänvisa till sitt föregående utlåtande, däri kammarrätten förklarat sig anse en dylik anordning icke böra eller ens kunna komma till stånd. I anslutning hertill anser kammarrätten, att det stycke, däri föreskrift lämnas om uppskattning av intrång, bör utgå. Skulle emellertid sådan uppskattning ändock anses böra äga rum, må anmärkas, att bestämmelse synes hava bort indyta i själva författningen.»

Vad kammarrätten anfört beträffande de särskilda anvisningarna har vunnit beaktande, dock har det synts mig lämpligt, att värderingen avser fastigheternas värde vid en viss, för alla fastigheter gemensam tidpunkt, varjämte ej heller särskilt angivits, att saluvärdet skall ligga till grund vid värderingen. Givetvis kommer så ofta att ske, men hänsyn bör även tagas till markens förhandenvarande eller beräkneliga avkastningsförmåga ävensom de övriga omständigheter, som kunna vara till ledning vid taxeringen.

Formulären.

Mot de av den sakkunnige föreslagna formulären har kammarrätten framställt vissa smärre erinringar. Då i författningen angivas de upplysningar och uppgifter, som skola lämnas, har det synts mig lämpligt att icke belasta riksdagen med arbete beträffande de närmare detaljerna rörande formulärens avfattning, utan torde denna böra uppdragas åt Kungl. Maj:t. Vid sådant förhållande lär anledning saknas att nu ingå på en detaljgranskning av formulärförslagen, vilka i stort sett torde kunna läggas till grund för blivande bestämmelser i ämnet.

*Kostnader-
na för upp-
skattningens
verkställ-
lande.*

Givetvis erbjuder det stora svårigheter att tillförlitligt beräkna kostnaderna för ingångsvärderingens verkställande. Efter samråd med sakkunniga och vid jämförelse med de nuvarande kostnaderna för det

allmänna taxeringsarbetet har jag kommit till den uppfattning, att till tryckning av blanketter, till själva uppskattningsarbetets utförande, till granskningsnämndernas och övernämndens sammanträden ävensom till övriga med värderingen förenade kostnader bör beräknas ett belopp i ett för allt av 1,000,000 kronor.

Huru berörda kostnader komma att fördela sig på innevarande och följande år låter sig ej med säkerhet nu avgöra. Sannolikt lär den större delen komma att belöpa å tiden efter 1919 års utgång. Lämpligen torde hela beloppet böra beviljas såsom reservationsanslag samt anvisas med 400,000 kronor å 1919 års tilläggsstat och återstoden å extra stat för år 1920.

Till frågan rörande huru sagda kostnad skall täckas torde jag få återkomma i annat sammanhang.

Sedan föredragande departementschefen härefter uppläst det inom finansdepartementet omarbetade förslaget till förordning om uppskattning av mark i och för framdeles skeende taxering till jordvärde- eller jordräntestegringsskatt, hemställde departementschefen, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen att

dels antaga sagda författningsförslag,

dels ock, till täckande av de med en sådan uppskattning förenade kostnader bevilja ett belopp av 1,000,000 kronor samt därav anvisa

a) å *tilläggsstat* till riksstaten för år 1919 ett *reservationsanslag* å — — — — — kronor 400,000;
och

b) å *extra* stat för år 1920 ett *reservationsanslag* å — — — — — kronor 600,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga litt. vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Birger Looström.

*Bilaga.***Förslag**

till

**Förordning om uppskattning av mark i och för framdeles
skeende taxering till jordvärde- eller jordränte-
stegringskatt.**

Om uppskattningens ändamål m. m.

1 §.

För bestämmande av markvärde att tjäna till ledning vid framdeles skeende taxering till jordränte- eller jordräntestegringskatt skall verkställas uppskattning av mark i den ordning, här nedan angives, och enligt de vid denna förordning fogade särskilda anvisningar.

2 §.

Uppskattning äger icke rum av mark, som här nedan sägs:
mark, som ej lämpar sig för användning till annat ändamål än jordbruk eller därmed jämförlig näring;
mark, som tillhör staten eller den kommun, inom vilken marken är belägen;
mark, som upptages av kanal, järnväg, till allmänt begagnande upplåtna vägar och gator samt allmänna platser.

Om uppskattningsnämnd och uppgifter till ledning vid uppskattningen.

3 §.

Uppskattningen verkställs av uppskattningsnämnder.
Varje stad och varje härad skall i allmänhet utgöra ett uppskattningsdistrikt. I Stockholm äger överståthållarämbetet att bestämma an-

talet av de uppskattningsnämnder, som där skola tillsättas, och det distrikt, varje uppskattningsnämnd skall omfatta. För annan stad, varest flera uppskattningsnämnder erfordras, äger Kungl. Maj:ts befallningshavande att, efter magistratens hörande, bestämma uppskattningsnämndernas antal och uppskattningsdistrikten. Kungl. Maj:ts befallningshavande må fördela större härad i två eller flera uppskattningsdistrikt samt, där så prövas lämpligt, låta köping ävensom municipalsamhälle bilda särskilt distrikt för uppskattningen.

4 §.

Uppskattningsnämnd utgöres av ordförande och fyra ledamöter.

Ordföranden förordnas av Kungl. Maj:ts befallningshavande.

I stad ävensom i sådant uppskattningsdistrikt, som utgöres av köping eller municipalsamhälle, skola av nämndens ledamöter två förordnas av Kungl. Maj:ts befallningshavande, och de båda övriga väljas i stad av stadsfullmäktige eller, där stadsfullmäktige icke finnas, av allmän rådstuga, i köping, som är egen kommun, av kommunalstämma eller, där kommunalfullmäktige finnas, av dessa samt i municipalsamhälle och därmed likställd köping av municipalstämma eller, där municipalfullmäktige finnas, av dessa.

I annat uppskattningsdistrikt än nu nämnts utses en ledamot i nämnden av landstingets förvaltningsutskott och en ledamot av hushållningssällskapets förvaltningsutskott, varjämte för varje kommun, som hör till distriktet, av kommunalstämma eller, där kommunalfullmäktige finnas, av dessa väljas två personer att såsom ledamöter inträda i nämnden och deltaga i dess överläggningar och beslut, då uppskattning sker av mark inom kommunen; ägande dessa sistnämnda ledamöter icke säte och stämma i nämnden vid uppskattning av mark inom annan kommun än den, för vilken de blivit valda.

Vid samma tillfälle, som ledamöter i nämnden utses, skall i enahanda ordning även utses en suppleant för var ledamot av nämnden.

Till ledamöter och suppleanter i uppskattningsnämnd böra utses sådana personer, som kunna anses äga erforderlig sakkunskap och noggrann kännedom om ortens fastighets- och affärsförhållanden.

5 §.

Genom allmän kungörelse lämnar Kungl. Maj:ts befallningshavande före den 1 augusti 1919 underrättelse om de särskilda uppskattningsdistrikt,

i vilka länet blivit indelat, om de personer, som av Kungl. Maj:ts befallningshavande förordnats till ordförande och, vad beträffar stad, köping och municipalsamhälle, till ledamöter och suppleanter i uppskattningsnämnderna, samt om denna förordnings bestämmelser angående val av övriga ledamöter och suppleanter i nämnderna.

I kungörelsen erinras vederbörande om den i 9 § stadgade skyldighet att avlämna uppgifter till ledning vid uppskattningen och om påföljden för uraktlåtenhet därutinnan. Tillika meddelas underrättelse om tid och ställe för uppgifternas avlämnande, och varest uppgiftsblanketter erhållas.

Kungörelsen skall införas i ortstidningar, som av Kungl. Maj:ts befallningshavande bestämmas.

6 §.

Val av ledamöter och suppleanter i uppskattningsnämnd skall av landstings- och hushållningssällskaps förvaltningsutskott förrättas före den 1 september och av kommun under senare hälften av september månad år 1919, och skall genast efter valförrättnings slut den, som därvid fört ordet, om valet underrätta ej mindre de valde än även ordföranden i uppskattningsnämnden. Landstingets och hushållningssällskapetets förvaltningsutskott skola därjämte ofördröjligen insända uppgifter å de av dem valda till Kungl. Maj:ts befallningshavande, som till de kommunala valmyndigheternas kännedom genast låter införa dessa uppgifter i länskungörelserna.

Besvär över val, som förrättas av kommun, må anföras hos Kungl. Maj:ts befallningshavande senast före klockan tolv å femtonde dagen efter valets förrättande eller, om då är helgdag, å nästa söckendag därefter; och gälla i övrigt om dylikt vals överklagande vad i kommunalförfattningarna är stadgat angående besvär emot kommunala myndigheters beslut. Över Kungl. Maj:ts befallningshavandes i anledning av besvären meddelade beslut må klagan icke föras.

7 §.

Magistratsperson, landsfogde och landsfiskal må ej utan laga förfall kunna avsäga sig förordnande att vara ordförande i uppskattningsnämnd.

En var annan vare skyldig att, såvida han är inom uppskattningsdistriktet boende och icke de fem sista åren deltagit i taxeringsarbete

inom distriktet eller är av laga förfall hindrad, emottaga uppdrag att vara ordförande eller ledamot i uppskattningsnämnden.

8 §.

Till ledning vid uppskattningen skola tjäna de uppgifter, som, enligt vad nedan sägs, till uppskattningsnämnden avlämnas, ävensom de upplysningar, som kunna vinnas ur taxeringslängder och andra handlingar.

9 §.

Ägare av annan fastighet än jordbruksfastighet vare skyldig att utan anmaning avlämna uppgift enligt fastställt, här bifogat formulär (formulär n:r 1) om markens eller tomtens areal, därå uppförda byggnader och dessas brandförsäkringsvärde, köpeskilling, fastighetens taxeringsvärde och den del därav, som blivit åsatt eller kan beräknas för själva marken, den avkastning, fastigheten år 1918 givit, samt hyresvärdet av outhyrda eller hyresfritt upplåtna eller av ägaren själv begagnade lägenheter.

Å uppgiftsblanketten bör vederbörande fastighetsägare jämväl ange det värde, till vilket själva marken utan därå befintliga byggnader och träd enligt hans mening skäligen kan uppskattas.

Ägare av jordbrukstastighet vare pliktig att efter anmaning lämna de uppgifter angående fastigheten eller del därav, som för uppskattningen kunna vara erforderliga.

En var är det i övrigt obetaget att meddela de upplysningar, som kunna tjäna till ledning vid uppskattning av mark, till vilken han är ägare.

Fastighetsägare, för vilken svårighet möter att avgiva skriftlig uppgift, vare medgivet att själv eller genom ombud muntligen till uppskattningsnämndens ordförande lämna de upplysningar, varom här är fråga.

Uppgiftspliktig ägare är den, som äger fastigheten vid den för uppgifts avlämnande föreskrivna tiden.

Skyldighet att avgiva uppgift eller upplysning, varom ovan sägs, åligger för omyndig förmyndaren, för sådan frånvarande, för vilken god man av domstol förordnats, gode mannen samt för oskiftat stärbhus den, som sitter, i boet evad han är delägare eller syssloman. För annan än enskild person eller oskiftat stärbhus åligger uppgiftsskyldigheten vederbörande styrelse, förvaltning, syssloman eller ombud.

Blanketter till de uppgifter, som i denna paragraf omförmälas, skola kostnadsfritt tillhandahållas hos ordförande i uppskattningsnämnd samt därjämte i Stockholm hos överståthållarämbetet, i övriga städer hos magistraten och å landet hos ordförande i kommunal- och municipalnämnd.

10 §.

Av direktion för hypoteksinrättning skall kommunvis meddelas uppgift å det värde, vartill en var i hypoteksinrättningen till belåning anmäld annan fastighet än jordbruksfastighet uppskattats vid värdering, som blivit för dylikt låns erhållande senast anställd och godkänd; börande i uppgiften jämväl angivas tiden för värderingens förrättande.

11 §.

Uppgifter, som avgivas utan anmaning, skola före den 15 september 1919 avlämnas antingen direkt till vederbörande uppskattningsnämnds ordförande eller ock i Stockholm till överståthållarämbetet och i övriga orter till Kungl. Maj:ts befallningshavande i det län, magistraten i den stad eller landsfiskalen i det distrikt, där den fastighet är belägen, som uppgiften angår.

12 §.

Anmaning att avlämna uppgiften eller upplysning skall utfärdas av uppskattningsnämndens ordförande och tillsändas den uppgiftspliktige i rekommenderat brev med allmänna posten; och skall anmaning innehålla såväl föreläggande för den anmanade att avlämna uppgiften inom viss tid av minst åtta dagar efter delfäendet som även underrättelse om den påföljd, som underlåtenhet att hörsamma anmaning enligt 13 § medför.

Landskamrerare, i Stockholm kamreraren vid överståthållareämbetets avdelning för uppbördsärenden, äger jämväl rätt att i enahanda ordning anmana fastighetsägare att till honom lämna uppgift eller upplysning, som han kan finna behöfelig för granskningsnämndens arbeten.

13 §.

Underlåter ägare av fastighet att inom föreskriven tid avgiva uppgift eller upplysning, som han enligt 9 § är skyldig lämna, vare han förlustig rätten att fullfölja talan i fråga om uppskattningsvärdet å fastighet, som uppgiften eller upplysningen skolat avse.

Visas giltig ursäkt för underlåtenheten, äger stadgad påföljd icke rum.

Varder uppgift enligt 10 § icke inom föreskriven tid avlämnad, äger uppskattningsnämndens ordförande att infordra densamma och må härför anlitas biträde av Kungl. Maj:ts befallningshavande, som äger förelägga uppgiftsskyldig lämpligt vite.

14 §.

Till uppskattningsnämnds ordförande skall Kungl. Maj:ts befallningshavande före den 1 september 1919 översända de uppgifter angående brandförsäkringsvärden, köpeskillingar m. m., som blivit åren 1918 och 1919 avgivna till ledning vid taxeringen till fastighetsbevillning inom uppskattningsdistriktet och som hos Kungl. Maj:ts befallningshavande förvaras. Dylika uppgifter, som förvaras hos taxeringsnämnds ordförande, äger ordförande i uppskattningsnämnd på därom gjord anhållan utbekomma; börande dessa uppgifter efter begagnandet till vederbörande återställas.

För uppskattningen eljest erforderlig uppgift skall, då begäran därom framställs, lämnas av vederbörande ämbetsverk eller inrättning.

15 §.

Före utgången av augusti månad år 1919 skola till uppskattningsnämndens ordförande genom Kungl. Maj:ts befallningshavandes försorg överlämnas avskrifter av årets fastighetstaxeringslängder för distriktet.

Inom tre veckor efter prövningsnämnds sista sammankomst skall Kungl. Maj:ts befallningshavande låta till uppskattningsnämndens ordförande översända avskrifter av de hos prövningsnämnden förda längder, i vad de angå fast egendom inom uppskattningsdistriktet.

16 §.

Sedan tiden för avgivande av de i 9 § föreskrivna uppgifter gått till ända och innan uppskattningsnämndens arbete börjar, må nämndens ordförande, där så anses erforderligt, kalla fastighetsägarna inom distriktet att kommunvis eller i annan ordning sammanträda inför honom för lämnande av upplysningar, som utöver dem, som skriftligen meddelats, kunna vara för uppskattningen behövliga; börande vid dessa sammanträden de inkomna uppgifterna om markareal m. m. kontrolleras och ofullständiga uppgifter kompletteras.

Efter kallelse av Kungl. Maj:ts befallningshavande skola uppskattningsnämndernas ordförande inom länet före den 15 september 1919 sammanträda å lämplig ort inför Kungl. Maj:ts befallningshavande för att, till vinnande av likformighet i uppskattningsarbetet, överlägga om grunderna för uppskattningen och förfarandet därvid.

17 §.

Uppskattningsnämndens sammanträden skola hållas inom staden eller distriktet å tid och ställe, som av ordföranden bestämmes. För landet utsedd uppskattningsnämnd må även kunna sammanträda i närbelägen stad, köping, municipal- eller stationssamhälle.

Inträffar för ledamot förfall för inställelse vid utsatt sammanträde, bör sådant ofördröjligen anmälas för ordföranden, så att före sammanträdet suppleant hinner tillkallas.

För behandling av särskild uppskattningsfråga äger nämnden, där så anses erforderligt, tillkalla sakkunnigt biträde.

Uppskattningsnämnd bör hava avslutat sitt arbete före 1919 års utgång.

18 §.

Uppskattningsnämnds ordförande åligger särskilt:

- a) att tillhandahålla uppgiftsblanketter;
- b) att samla, ordna, numrera och granska avlämnade uppgifter och vidtaga åtgärder för erforderliga uppgifters införskaffande;
- c) att i vederbörlig längd på behöriga ställen anteckna uppgifternas nummer samt uppgivna salu-, hypoteks- och brandförsäkringsvärden, ävensom, därest fastighetsägare gjort sig skyldig till försummelse, varom i 13 § förmäles, därom göra anteckning; och åligger det därjämte ordföranden att meddela landskamreraren, i Stockholm kamreraren vid överståthållarämbetets avdelning för uppbördsärenden, särskild förteckning å sådana försumliga;
- d) att om utsatt tid och ställe för nämndens sammanträde ofördröjligen ej allenast underrätta ledamöterna i nämnden, utan även på lämpligt sätt och i god tid meddela fastighetsägarna inom distriktet underrättelse;
- e) att föra ordet vid uppskattningsnämndens sammankomster samt därvid tillhandahålla och meddela ledamöterna alla i och för uppskattningen erhållna uppgifter och upplysningar;
- f) att vid uppskattningen efter sorgfällig beredning göra de an-

märkningar och framställningar, vartill han för en behörig uppskattning finner sig äga anledning;

g) att föra protokoll angående de ärenden, där sådant erfordras; börande protokollet justeras inför nämnden och justeringen bestyrkas genom å protokollet tecknat intyg av två ledamöter;

h) att noga tillse, att de till ledning för uppskattningen avlämnade uppgifter och upplysningar icke varda för obehöriga tillgängliga;

i) att på begäran av uppgiftspliktig utan lösen meddela bevis om mottagande av uppgift eller upplysning; samt

j) att, då sådant påfordras, avgiva förklaring över besvär angående markuppskattning och därmed sammanhängande frågor.

19 §.

Över uppskattningen skall föras längd enligt vid denna förordning fogat formulär (formulär n:r 3); skolande, om distriktet omfattar två eller flera kommuner, särskild längd upprättas för varje kommun.

Finnes inom distriktet municipalsamhälle, skola de inom detta samhälle förekommande fastigheter i längden särskilt angivas och sammanföras. Om av fastighet endast en del faller inom municipalsamhällets område, skall i anteckningskolumnen anmärkas, huru stor del av hela fastighetens värde belöper å denna del av fastigheten.

I stad bör uppskattningsnämnd till längdens upprättande åtnjuta nödigt biträde av vederbörande uppbörds- eller annan av magistraten och i Stockholm av överståhållarämbetet därtill utsedd tjänsteman.

Uppskattningslängd underskrives av nämndens ordförande och ledamöter.

20 §.

Beslut må icke kunna av uppskattningsnämnd fattas, därest icke ordföranden och minst två ledamöter äro tillstädes, av vilka den ene är vald av kommunen och den andra blivit utsedd av antingen Kungl. Maj:ts befallningshavande eller landstingets eller hushållningssällskapets förvaltningsutskott.

Uppstå skiljaktiga meningar bland nämndens medlemmar och måste omröstning för frågans avgörande anställas, skall denna vara öppen och den mening bliva gällande, vilken flertalet biträtt, eller om rösterna utfalla lika, den, som ordföranden biträder. Det åligger ordföranden att i de fall, då hans mening ej gjort sig gällande, uti vederbörande längds anteckningskolumn särskilt upptaga de uppskattningsvärden, han ansett

böra bestämmas; och är det jämväl var och en av de övriga ledamöterna obetaget att få sin särskilda mening till protokollet antecknad, såvida densamma, skriftligen avfattad, till nämndens ordförande avlämnas.

Anser ordföranden, att nämnden i ett eller annat hänseende icke iakttagit de föreskrifter, som gälla för uppskattningen, eller icke verkställer uppskattningen i överensstämmelse med upplysta och bestyrkta förhållanden, åligger det honom att sådant genast anmärka. Dylik anmärkning ävensom nämndens i anledning därav meddelade yttrande skola i protokollet intagas.

21 §.

Landshövdingen i länet är berättigad att deltaga i uppskattningsnämnds överläggningar men icke i besluten.

22 §.

Uppskattningsnämnds sammankomster hållas inom slutna dörrar; dock är ägare av fastighet inom distriktet berättigad att inför nämnden företräda för att meddela upplysningar rörande fastigheten.

23 §.

I uppskattningsdistrikt, som utgöres av härad eller del av härad, skall uppskattningslängd för varje särskild kommun i distriktet inom fjorton dagar efter avslutandet av uppskattningsnämndens sammanträden av nämndens ordförande tillställas vederbörande kommunalstämmas ordförande, vilken det åligger att under viss bestämd och vederbörligen kungjord tid, som icke må understiga fjorton dagar, på lämpligt och därvid även tillkännagivet ställe hålla längden fastighetsägarna tillhanda.

Där municipalsamhälle eller därmed likställd köping utgör särskilt uppskattningsdistrikt, skall ordföranden inom samma tid och för enahanda ändamål avlämna uppskattningslängden till municipalstämmans ordförande.

Likaledes inom fjorton dagar efter det uppskattningsnämnds förrettningar avslutats, skall uppskattningslängd överlämnas i Stockholm till överståthållarämbetet och i annan stad till magistraten, genom vilka myndigheters försorg längderna i här ovan föreskriven ordning hållas fastighetsägarna tillhanda.

Före den 20 februari 1920 skall uppskattningslängd av vederbörande kommunal- eller municipalstämmoordförande och magistrat överlämnas till Kungl. Maj:ts befallningshavande.

Uppskattningsnämndens protokoll och de till ledning vid uppskattningen erhållna uppgifter och längder skola av uppskattningsnämndens ordförande insändas till Kungl. Maj:ts befallningshavande omedelbart efter uppskattningsarbetets avslutande inom distriktet; och skall ordföranden på samma gång lämna Kungl. Maj:ts befallningshavande uppgift å de personer, som tjänstgjort såsom ledamöter i nämnden, och å den myndighet, av vilken envar av dem blivit utsedd till ledamot eller suppleant.

Om granskningsnämnd.

24 §.

För varje län och för Stockholms stad tillsättes en granskningsnämnd, som har att granska uppskattningen samt pröva och avgöra anförda besvär eller framställda anmärkningar i anledning av uppskattningsnämndernas beslut.

Denna nämnd sammanträder för länen i residensstaden och för Stockholms stad i Stockholm å tid, som utsättes av Kungl. Maj:ts befallningshavande och bestämmes sålunda, att nämndens arbeten må vara avslutade före den 15 maj 1920.

Innan granskningsnämnden upplöses, skall nämnden bland sina ledamöter utse två personer till ledamöter och två personer till suppleanter i den uppskattningsövernämnd, varom i 33 § stadgas.

25 §.

Granskningsnämnd skall bestå av landshövdingen i länet såsom ordförande samt landskamreraren, i Stockholms stad kamreraren vid överståthållarämbetets avdelning för uppbördsärenden, såsom självskriven ledamot och minst sex och högst femton andra ledamöter, vilka Kungl. Maj:ts befallningshavande utser för län bland medlemmarna av uppskattningsnämnderna inom länet och för Stockholms stad bland medlemmarna i stadens uppskattningsnämnder, med iakttagande av att minst halva antalet utses bland de ledamöter av uppskattningsnämnd, som varit utsedda av Kungl. Maj:ts befallningshavande eller landstingets eller hushållningssällskapets förvaltningsutskott, i lämpligt förhållande dem emellan.

Kungl. Maj:ts befallningshavande utser i enahanda ordning jämväl suppleanter, till antal motsvarande minst hälften av antalet utsedda ordinarie ledamöter i nämnden.

26 §.

Uti därom utfärdad kungörelse uppgiver Kungl. Maj:ts befallningshavande dem, som blivit utsedda till ledamöter och suppleanter i granskningsnämnden, samt underrättar länets invånare om tid och ställe för nämndens sammanträde; och åligger det Kungl. Maj:ts befallningshavande att i god tid låta ett exemplar av denna kungörelse tillställas envar av nämndens ledamöter och suppleanter. Kungörelsen skall införas i ortstidningar, som av Kungl. Maj:ts befallningshavande bestämmas.

Möter för ledamot i granskningsnämnd hinder att tillstädeskomma, bör anmälan därom ofördröjligen ingivas till Kungl. Maj:ts befallningshavande, som därefter inkallar suppleant.

27 §.

Över uppskattningsnämnds beslut må besvär hos granskningsnämnden anföras av fastighetsägare i vad honom rör, såvida och i den mån han ej till följd av stadgandet i 13 § förlorat rätt till talan, så ock av vederbörande kommun samt municipalsamhälle och därmed likställd köping. Besvären, skriftligen avfattade, skola ingivas till Kungl. Maj:ts befallningshavande senast före klockan 12 på dagen den 15 mars 1920; och skola vederbörande genom den i 26 § omförmälda kungörelsen här om erinras.

Genom Kungl. Maj:ts befallningshavandes försorg bör förteckning över de inkomna besvärsskrifterna med uppgift om de i besvären gjorda yrkandena, så fort ske kan, översändas till ledamöterna och suppleanterna i granskningsnämnden.

28 §.

Vid förfall för landshövdingen skall landskamreraren och vid förfall för överståthållaren underståthållaren vara ordförande i granskningsnämnden.

Landskamreraren och för Stockholm kamreraren vid överståthållarämbetets avdelning för uppbördsärenden äro föredragande i nämnden och böra hos nämnden göra de anmärkningar och framställningar, vartill de finna sig äga anledning. Är landskamreraren ordförande, skall vederbörande länsassessor i landskamrerarens ställe vara ledamot och föredragande i nämnden.

Uppstå under granskningsnämndens överläggningar skiljaktiga meningar bland nämndens ledamöter och måste till följd därav omröst-

ning anställas, skall omröstningen vara öppen och den mening bliva gällande, vilken flertalet bland ledamöterna biträtt, eller, om rösterna utfalla lika, den, som biträdades av ordföranden.

29 §.

Kungl. Maj:ts befallningshavande äger, där så anses erforderligt, kalla dels sakkunnig person att biträda granskningsnämnden vid behandling av särskild taxeringsfråga och dels uppskattningsnämndens ordförande att för upplysningars meddelande, före och under granskningsnämndens sammanträde infinna sig å den ort, där nämnden sammanträder.

För granskning av inkomna besvär och deras beredande till föredragning hos granskningsnämnden må, om och i den mån Kungl. Maj:ts befallningshavande prövar sådant nödigt, landskamrerare erhålla ledighet från övriga med tjänsten förenade göromål under högst en och en halv månad.

30 §.

Protokollet vid granskningsnämndens sammankomster föres och de av nämndens beslut föranledda anteckningarna i uppskattningslängderna verkställas av den eller de personer, som Kungl. Maj:ts befallningshavande därtill förordnat.

Justering av det hos granskningsnämnden förda protokoll skall verkställas inför nämnden eller senast fjorton dagar efter nämndens sista sammankomst inför ordföranden och minst två av nämnden därtill utsedda ledamöter, vilka skola inställa sig på ordförandens kallelse. Justeringen bestyrkes genom ett av nämndens ordförande och två ledamöter å protokollet tecknat intyg.

31 §.

Alla granskningsnämndens beslut skola upptagas i nämndens protokoll. Uppskattningsvärde, som blivit av granskningsnämnden fastställt till annat belopp än uppskattningsnämnd bestämt, skall antecknas i vederbörande uppskattningslängd, och åligger det föredraganden hos nämnden att med sin underskrift å längden vitsorda enligt granskningsnämndens beslut införda förändringar.

Protokollsföraren hos granskningsnämnden skall ofördröjligen, efter det protokollet justerats, till var och en fastighetsägare, som anført besvär hos nämnden, ävensom till ägare av fastighet, beträffande vilken

granskningsnämnden utan anförda besvär ändrat av uppskattningsnämnden åsatt värde, i rekommenderat brev översända med besvärshänvisning försett behörigt utdrag av protokollet.

För kommun, municipalsamhälle och därmed likställd köping, som anfört besvär hos nämnden eller som eljest beröres av granskningsnämnds beslut, skola jämväl behöriga protokollsutdrag utskrivas och av protokollsföraren ofördröjligen översändas till vederbörande myndighet i kommunen, samhället eller köpingen.

32 §.

Besvär över granskningsnämnds beslut må anföras av:

a) vederbörande fastighetsägare i vad honom rör, såvida och i den mån han icke enligt 13 § förlorat rätten till talan;

b) vederbörande kommun, municipalsamhälle och därmed likställd köping;

c) vederbörande landskamrerare och, vad angår Stockholm, kamreraren vid överståthållarämbetets avdelning för uppbördsärenden.

Besvären skola, ställda till den i 33 § omnämnda uppskattningsövernämnden, ingivas till Kungl. Maj:ts befallninghavande i det län, där den överklagade uppskattningen skett, före klockan tolv å sista helgfria dagen i juli månad år 1920, vid påföljd att besvären eljest icke varda upptagna till prövning, därest icke laga förfall visas.

Sedan vid inkomna besvär blivit fogade såväl utdrag av uppskattningslängd samt uppskattnings- och granskningsnämndernas protokoll, såvitt den överklagade uppskattningsfrågan angår, som ock de till nämnderna i frågan ingivna handlingarna och därefter förklaringar över besvären infordrats från vederbörande, insänder Kungl. Maj:ts befallningshavande skyndsamlingen till övernämnden samtliga handlingarna med de upplysningar och erinringar, som besvären anses påkalla.

Så snart ovan stadgade besvärstid gått till ända, översänder Kungl. Maj:ts befallningshavande till ordföranden i övernämnden förteckning å anförda besvär.

Om uppskattningsövernämnd.

33 §.

För att pröva och avgöra besvär, som anföras i anledning av granskningsnämndernas beslut, tillsättes en uppskattningsövernämnd i den ordning nedan stadgas:

Kungl. Maj:t förordnar ordförande, vice ordförande och suppleanter för dem samt fyra ledamöter jämte suppleanter ävensom erforderligt antal föredragande, vilka sistnämnda hava säte och stämma i nämnden en var under handläggningen och avgörandet av de ärenden, han berett;

vardera av riksdagens kamrar utser två ledamöter;

varje granskningsnämnd i riket väljer inom sig två ledamöter att på kallelse i övernämnden inträda under behandlingen och avgörandet av uppskattningsfrågor, som varit föremål för handläggning av den granskningsnämnd, av vilken de äro valde;

utav riksdagens kamrar och granskningsnämnderna utses jämväl suppleanter till lika antal, som de av dem valda ledamöterna.

Där sådant för befrämjande av arbetets skyndsamma gång finnes ändamålsenligt eller eljest är lämpligt, äger övernämnden uppdelat sitt arbete på särskilda avdelningar. Till avgörande av avdelning må dock icke hänskjutas besvärfråga av större betydelse och omfattning.

Erforderligt antal sekreterare hos nämnden förordnas av Kungl. Maj:t; i övrigt erforderlig kanslipersonal antages av nämnden.

Övernämnden sammanträder, på kallelse av ordföranden, i Stockholm under år 1920, så snart lämpligt antal besvärsmål till nämnden inkommit, och under därpå följande år, i den mån nämndens arbete sådant kräver.

Kungl. Maj:t äger utfärda närmare föreskrifter angående ordnandet av nämndens arbete och därmed sammanhängande frågor.

34 §.

Övernämnden äger att av vederbörande ämbetsverk och myndighet på begäran erhålla de handlingar samt de upplysningar och utlåtanden, som för ärendenas handläggning hos nämnden må finnas erforderliga, ävensom i mån av behov införskaffa utlåtanden från särskilda sakkunniga.

35 §.

Beslut må icke av övernämnden eller avdelning av nämnden fattas, därest icke ordförande, vederbörande föredragande och minst fyra eller, vid sammanträde med avdelning av nämnden, minst två andra ledamöter äro tillstädes.

Uppstå skiljaktiga meningar bland nämndens ledamöter och måste till följd därav omröstning verkställas, skall omröstningen vara öppen

och den mening bliva gällande, vilken flertalet bland ledamöterna biträtt, eller, om rösterna utfalla lika, den, som biträdades av ordföranden.

36 §.

Alla övernämndens beslut skola upptagas i nämndens protokoll. Justering av protokollet skall verkställas inför nämnden eller vederbörande avdelning eller, i den mån det icke kan ske, efter nämndens eller avdelningens sista sammanträde inför ordföranden och två av nämnden därtill utsedda ledamöter på tid, som av vederbörande ordförande bestämmes. Justeringen bestyrkes genom ett av vederbörande ordförande och två ledamöter å protokollet tecknat intyg.

37 §.

Det åligger övernämnden att genom vederbörande sekreterare, i den mån justering av nämndens protokoll ägt rum:

a) genom utdrag av protokollet underrätta var och en, som hos nämnden anfört besvär, om nämndens beslut i vad klaganden angår; samt

b) till Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshavande översända utdrag av protokollet beträffande beslutade ändringar i uppskattningslängderna.

38 §.

Över övernämndens beslut må klagan ej föras.

39 §.

Efter erhållen del av övernämndens beslut om ändringar av åsatta uppskattningsvärden skall Kungl. Maj:ts befallningshavande låta införa dessa ändringar i uppskattningslängderna

Längderna med därtill hörande uppgifter och andra handlingar skola därefter hos Kungl. Maj:ts befallningshavande förvaras för att vid taxering till jordvärde- eller jordrättestegringsskatt, enligt vad framdeles kan varda stadgat, i huvudskrift eller bestyrkt avskrift överlämnas till vederbörande taxeringsmyndigheter.

Allmänna bestämmelser.

40. §.

Med ägare av fast egendom förstås i denna förordning jämväl innehavare av:

- mark, som besittes med stadgad åborätt;
- mark, som besittes såsom s. k. ofri tomt i stad eller med tomträtt eller vattenfallsrätt;
- skogsområde, som innehas av stad eller annan menighet;
- mark, som besittes med fideikommissrätt eller eljest på grund av testamentariskt förordnande;
- avsöndring på viss tid eller livstid;
- åt innehavare av allmän tjänst anslaget boställe och på lön anslagen jord, såvida hela fastigheten är åt endast en person upplåten.

I fråga om sådant i ecklesiastika boställsordningen den 9 december 1910 avsett löneboställe, varav avkomsten enligt lag icke skall tillgodokomma tjänstinnehavare eller prästänka, är kyrkofonden att anre såsom innehavare.

41 §.

Bestämmelserna i 17 och 37 §§, 42 § 3:dje stycket, 51, 52, 53, 55, 56, 57, 58, 61 och 62 §§ förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering skola i tillämpliga delar gälla jämväl beträffande de uppskattningar, som enligt denna förordning skola verkställas av uppskattningsnämnd, granskningsnämnd och uppskattningsövernämnd.

42 §.

Ersättning till ordförandena i uppskattningsnämnderna och gottgörelse för det vid uppskattningsförrättningarne lämnade biträde av städernas tjänstemän anvisas av Kungl. Maj:t efter förslag av Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshavande.

Av kommun valda ledamöter i uppskattningsnämnd äga åtnjuta dels traktamentsersättning under såväl sammanträdes- som resedagar med sju kronor om dagen dels ock, då de icke äro bosatta å den ort, där nämnden sammanträder, samt då skjuts, järnväg eller ångfartyg för resa till och från sammanträdesorten verkligen begagnats, resekostnadsersätt-

ning med lega för skjuts efter en häst eller för båtskjuts eller utgift för andra klass å järnväg eller för salongsplats å ångfartyg.

Av Kungl. Maj:ts befallningshavande samt landstings och hushållningssällskaps förvaltningsutskott utsedda ledamöter i uppskattningsnämnd, sakkunnigt biträde hos uppskattnings- och granskningsnämnd, av Kungl. Maj:ts befallningshavande utsedda ledamöter i granskningsnämnd samt de uppskattningsnämndsordförande, som på Kungl. Maj:ts befallningshavandes kallelse från annan ort infunnit sig i residensstaden före eller under granskningsnämndens sammanträde för upplysningars meddelande, äga åtnjuta traktamentsersättning under såväl sammanträdes- som resdagar med fjorton kronor om dagen samt övrig ersättning för resekostnaderna enligt fjärde klassen av gällande resereglemente. Enahanda ersättning tillkommer jämväl ledamot i granskningsnämnd, som, på annan ort bosatt, efter kallelse av ordföranden inställt sig för att delta i protokollsjustering, samt uppskattningsnämndsordförande för närvaro vid det i 16 § föreskrivna sammanträde, om detta hålles å annat ställe än hans boningsort.

Till gäldande av de av granskningsnämnds arbeten föranledda kostnader, såsom ersättning för biträde åt landskamreraren, i Stockholm kamreraren vid överståthållarämbetets avdelning för uppbördsärenden, vid förberedande göromål, arvoden för protokolls- och längdföring hos nämnden, nödiga tryckningskostnader samt gottgörelse för uppässning hos nämnden, äger granskningsnämnd efter förslag av Kungl. Maj:ts befallningshavande använda erforderligt belopp.

För de i 15 § omförmälda avskrifter av taxeringslängder äger Kungl. Maj:ts befallningshavande utanordna ersättning till för ändamålet behöfligt biträde med en krona för arket.

Ordförande, ledamöter och sekreterare i övernämnden åtnjuta ersättning för sitt arbete ävensom, i förekommaade fall, rese- och traktamentsersättning enligt bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t. Till ersättning åt annan hos övernämnden anställd kanslipersonal än sekreterare ävensom till bestridande av övriga utgifter för övernämnden anvisar Kungl. Maj:t, efter förslag av nämnden, erforderliga medel.

De ersättnings- och kostnadsbelopp, som utgå enligt denna paragraf, ävensom gottgörelse, motsvarande landskamrerares tjänstgöringspenningar, till den vilken i anledning av landskamrerare för arbete med taxeringen beviljad ledighet från övriga tjänstegöromål förordnas att samma göromål förrätta, avföras å det av riksdagen beviljade anslag för uppskattningsens verkställande och utbetalas i länen av Kungl. Maj:ts befallningshavande och i Stockholm av statskontoret.

Särskilda anvisningar.

Alternativ I.

I lag, som framdeles kommer att utfärdas, skola bestämmelser meddelas angående upptagandet av en jordreäntestegringskatt.

Jordreäntestegringskatten är avsedd att vara en å fast egendom vilande avgäld, som erlägges årligen enligt lagens bestämmelser. Med jordreäntestegring förstås värdet av den stegring i marks årliga avkastningsförmåga, som inträtt efter den 31 december 1918, i den mån stegringen icke skäligen är att tillskriva åtgärder, som markägaren vidtagit. Såsom mark anses härvid även vattenbetäckta områden.

För bestämmande av det den 31 december 1918 förhandenvarande markvärdet (ingångsvärdet) skall uppskattning ske enligt bestämmelserna i denna förordning.

Ingångsvärdet är ett för framtiden skattefritt markvärde. Ändring av åsatt ingångsvärde må äga rum endast av särskilda anledningar, som i lagen skola närmare angivas.

Befinnes, då ingångsvärde åsättes mark, att markägaren för det då förhandenvarande markvärdets utnyttjande är nödsakad borttaga å marken befintliga byggnader eller anläggningar, skall värdet av den skada och förlust, som genom sådant *intrång* skulle tillfogas markägaren, för sig uppskattas.

Ingångsvärdet åsättes varje *taxeringsenhet*. Såsom *taxeringsenhet* anses:

- a) varje särskild brukningsdel, evad brukningsdelen består av ett eller flera hemman eller en eller flera hemmansdelar eller lägenheter;
- b) tomt i stad eller annan ort med större sammanträngd befolkning, varest tomtindelning såsom i stad finnes.

Finnes lämpligt att i större utsträckning än som av nyss meddelade bestämmelser föranledes uppdelas visst markområde i särskilda *taxeringsenheter*, eller finnes anledning till samfällid uppskattning av flera *taxeringsenheter*, må sådan uppdelning eller sammanslagning verkställas.

Markvärdet bestämmes i penningar efter den behållna årliga avkastning, som marken på grund av beskaffenhet, läge och tjänlighet för olika ändamål, under vanliga förhållanden och under förutsättning av ett i ekonomiskt avseende klokt utnyttjande av densamma kan antagas stadigvarande lämna (den årliga avkastningsförmågan). Tillfälliga omständigheter såsom befintligheten av byggnader eller skog lämnas vid markvärdets uppskattande utan avseende. I markvärdet inräknas icke värdet av inmutningsbara kol- eller mineralfyndigheter.

Den behållna avkastningens kapitalvärde (markvärdet) beräknas efter en räntefot av fyra för hundra om året.

Vid beräkning av behållna beloppet av marks årliga avkastning skola från det uppskattade bruttobeloppet avdragas driftkostnaderna och i övrigt alla kostnader för avkastningens erhållande, därvid i driftkostnaderna inräknas de på fastigheten vilande skatter och pålagor i den mån desamma skäligen belöpa på marken, dock att jordreäntestegrings-skatt ej må avdragas.

Vid bestämmandet av marks värde skall, där det finnes uppenbart, att marken med hänsyn till konjunkturer och efterfrågan är lämplig och begärlig för annat mer avkomstgivande ändamål än det, för vilket den vid uppskattningstillfället användes, markvärdet efter sådan grund uppskattas. Är sådant förhållande ej påtagligt, skall marken uppskattas med hänsyn till det ändamål, varför den vid uppskattningstillfället brukas.

Till ledning för uppskattning av värdet må i förekommande fall tjäna allmänt gällande saluvärden å mark, som med hänsyn till storlek, läge, beskaffenhet, användningsmöjlighet och begärlighet är jämförlig med mark, varom fråga är.

Uppskattade markvärden och värden av skada och förlust genom intrång skola vid taxeringen utföras i fulla hundratal kronor, dock att, där värdet icke uppgår till 100 kronor, detsamma skall utföras i fulla tiotal kronor.

Konungen äger att utfärda närmare föreskrifter till ledning vid uppskattning av marks ingångsvärde och beräkning av intrång enligt de i denna förordning med därtill hörande särskilda anvisningar angivna allmänna grunder och särskilda bestämmelser.

Alternativ II.

Vid uppskattningen skall särskilt värde åsättas varje taxeringsenhet. Såsom taxeringsenhet anses:

a) varje särskild brukningsdel, evad brukningsdelen består av ett eller flera hemman eller en eller flera hemmansdelar eller lägenheter;

b) tomt i stad eller annan ort med större sammanträngd befolkning, varest tomtindelning såsom i stad finnes.

Finnes lämpligt att i större utsträckning än som av nyss meddelade bestämmelser föranledes uppdelas visst markområde i särskilda taxeringsenheter, eller finnes anledning till samfällid uppskattning av flera taxeringsenheter, må sådan uppdelning eller sammanslagning verkställas.

Även vattenbetäckta områden skola anses såsom mark.

Markvärdet bestämmes i penningar till belopp, som motsvarar det vid 1918 års utgång förefintliga värdet å marken. Till ledning skall därvid tjäna saluvärdet å liknande fastighet samt markens förhandenvarande eller vid uppskattningstillfället beräkneliga avkastningsförmåga. Tillfälliga omständigheter såsom befintligheten av byggnader eller träd lämnas vid markvärdets uppskattande utan avseende. I markvärdet inräknas icke värdet av inmutningsbara kol- eller mineralfyndigheter.

Vid bestämmandet av marks värde skall, där det finnes uppenbart, att marken med hänsyn till konjunkturer och efterfrågan är lämplig och begärlig för annat mer avkomstgivande ändamål än det, för vilket den vid uppskattningstillfället användes, markvärdet efter sådan grund uppskattas. Är sådant förhållande ej påtagligt, skall marken uppskattas med hänsyn till det ändamål, varför den vid uppskattningstillfället brukas.

Befinnes, att markägaren för det förhandenvarande markvärdets utnyttjande är nödsakad borttaga å marken befintliga byggnader eller anläggningar, skall värdet av den skada och förlust, som genom sådant *intrång* skulle tillfogas markägaren, för sig uppskattas.

Uppskattade markvärden och värden av skada och förlust genom intrång skola utföras i fulla hundratal kronor; dock att, där värdet icke uppgår till 100 kronor, detsamma skall utföras i fulla tiotal kronor.

Konungen äger att utfärda närmare föreskrifter till ledning vid uppskattningen enligt de i denna förordning med därtill hörande särskilda anvisningar angivna allmänna grunder och särskilda bestämmelser.

V. P. M.

angående upprättat förslag till förordning om uppskattning av mark i och för framdeles skeende taxering till jordvärde- eller jordreäntestegringsskatt.

För den händelse en jordvärde- eller jordreäntestegringsskatt införes här i riket, måste såsom första förberedande åtgärd för framtida jordvärde- eller jordreäntestegrings beräknande uppskattning ske av inom riket belägen marks förhandenvarande värde.

Då vid sådan uppskattning endast själva markens värde skall fastställas och befintligheten av byggnader och skog lämnas utan avseende, kommer uppskattningen att i väsentlig mån skilja sig från den vanliga fastighetstaxeringen. Från åtskilliga håll har förklarats, att denna skiljaktighet vore så betydlig, att uppskattning av markvärde skulle beträffande åtminstone viss jord bliva förenad med stora svårigheter, ja kanhända till och med vara utförbar. Vad i sådant avseende anförts torde ej här behöva upprepas utan hänvisas till den sammanfattning av yttranden, som i saken avgivits till kommunalskattesakkunnige (G. V. Eiserman och E. von Wolcker) och som finnes såsom bilaga 2 fogad till nämnde sakkunniges förslag till lag angående kommunal taxering och skattskyldighet, ävensom till kammarrättens och Kungl. Maj:ts befallningshavandes yttranden med anledning av avgivna förslag till jordreäntestegringsskatt.

Tydligt är först att man vid bedömandet av de svårigheter, som kunna möta vid en dylik markvärdering, måste skilja mellan jordbruksfastighet och annan fastighet. Den nu tilltänkta markvärderingen skall visserligen icke omfatta jordbruksjord, men det torde ej vara olämpligt att i detta sammanhang göra ett uttalande om möjligheten av en markvärdering omfattande alla slag av jord.

I fråga om annan fastighet än jordbruksfastighet åsättes redan vid bevillningstaxeringen tomt i stad, köping och därmed jämförlig ort sär-

skilt taxeringsvärde, och uppskattning av mark för jordräntestegringsberäkning kommer därför här icke att medföra något alldeles nytt, om man också måste vid värderingen fästa mer avseende, än hittills varit fallet, vid markens avkastningsförmåga. Även där nu vid bevillningstaxeringen gemensamt värde åsättes »annan fastighets» mark och åbyggnad, lär nog tämligen lätt kunna finnas det värde, som marken själv kan hava på grund av sitt läge m. m., ty ortspris på annan lika mark eller andra jämförelsemöjligheter torde i regel vara tillfinnandes.

Vid uppskattning av jordbruksfastighets markvärde skall marken tänkas frigjord dels från skog och dels från byggnader.

För att på ett tillförlitligt sätt kunna värdera skogsmark utan skog erfordras ingående kännedom om markens alstringsförmåga, om avsättningsförhållanden m. m., sålunda särskild sakkunskap. Finns sådan sakkunskap hos uppskattningsnämnden eller kan vid uppskattningen biträde erhållas av sakkunnig person, torde denna värdering bliva tämligen lätt. För övrigt kan antagas, att skogsmarksvärderingen skall betydligt underlättas och förenklas, därigenom att inom varje uppskattningsdistrikt torde komma att till jämförelse finnas köp av mark, å vilken skogen avverkats.

Såsom mest nytt och främmande för det vanliga begreppet fastighetstaxering framstår uppskattningen av jordbruksfastighets jord utan byggnader. I en jordbruksfastighet bilda jord och hus en enhet, som man vill anse vara, praktiskt taget, nästan odelbar, alldenstund ett självständigt jordbruk ej kan drivas utan byggnader och husen å sin sida hava föga värde utan jorden. Att härav draga den slutsatsen, att en uppskattning av själva markvärdet knappast låter sig göra, synes dock vara att gå till överdrift. Då tomt i stad i vanliga fall icke lämnar någon avkastning såsom obebyggd, skulle man med samma skäl kunna säga, att värdering av sådan tomt vore svår eller omöjlig, men detta har dock ingen velat påstå.

Vid bevillningstaxeringen fästes visserligen i allmänhet ringa avseende vid beskaffenheten av jordbruksfastighets byggnader, men att även vid denna taxering en uppdelning av fastighetens värde å jord och byggnader lämpligen och utan stor svårighet kan ske, visas dock av det sätt, på vilket fastighetstaxeringen ofta tillgår. Så t. ex. torde det få anses vara principiellt riktigt, även om det icke alltid tillämpas i praktiken, att vid taxering av två avsevärt olika stora fastigheter, vilka var för sig äro försedda med för jordbruket tillräckliga byggnader av medelgod beskaffenhet och dessutom hava ungefär lika god jord, taxeringsvärdet beräknas för den större fastigheten efter ett lägre pris per hektar

jord än för den mindre — detta huvudsakligen av det skäl att, då husens värde fördelas å jordarealen, vid den större fastigheten ej kommer så stort belopp å hektar som vid den mindre fastigheten. En särskild värdering av marken eller, om man så vill, av husen har här otvivelaktigt ägt rum; och att det omnämnda förfarandet är riktigt bestyrkes av det förhållandet, att ju större en jordbruksfastighet är, desto mindre inverka byggnaderna på saluvärdet.

Markvärderingen, i vad angår jordbruksfastighet, skulle naturligtvis i högsta grad underlättas, om ortspris å obebyggd jord finge utan vidare godkännas såsom tillförlitlig grund för uppskattningen av annan obebyggd jord ävensom av bebyggd jords markvärde. Nu kan ett sådant godtagande icke ifrågasättas, enär många olika omständigheter kunna hava inverkat på prisen. Men vid ett sakkunnigt bedömande i varje särskilt fall av dessa omständigheter böra ortsprisen dock i någon mån kunna vid uppskattningen tjäna till jämförelse och därigenom betydligt förenkla uppskattningsnämndens arbete.

För själva förfarandet vid uppskattning av såväl jordbruksfastighets som annan fastighets markvärde föreslår landskamreraren Landén i sitt angående jordräntestegringskatten avgivna betänkande (sid. 60 och 109), vartill hänvisas, en metod, som alltid kan användas, då tillförlitliga jämförelsevärden saknas, och som särskilt torde vara lämplig för uträknande av normalvärden, efter vilka sedan i en mängd fall uppskattningen skulle kunna ske med mindre omständlighet.

För övrigt torde det, såsom, i landskamreraren Landéns betänkande sägs, vara lämpligast att i lagstiftningen ej meddelas närmare detaljföreskrifter rörande någon viss metod för markuppskattningarna, utan bör åt vederbörande beskattningsmyndigheter överlämnas att härutinnan följa de normer, som i förekommande fall må vara de ändamålsenligaste och som kunna antagas leda till det bästa resultatet.

Möjligheten av att verkställa en tillförlitlig uppskattning är nämligen helt och hållet beroende på uppskattningsmännens kompetens. Sammansättes den nämnd, som skall verkställa uppskattningen, på sådant sätt att inom nämnden kommer att finnas sakkunskap i hithörande frågor samt ortskännedom och oväld, och lämnas tillräcklig tid för nämndens arbete, så skola utan tvivel alla de svårigheter övervinnas, som kunna vara förenade med uppskattningen.

Då åtskilliga befogade anmärkningar framställts mot det sätt, på vilket fastighetstaxeringarna och i synnerhet taxeringen av jordbruks-

fastigheter nu sker,* har man såsom önskvärt ifrågasatt inrättandet av särskilda fastighetstaxeringsnämnder, sammansatta så, att garantier funnes för nödig sakkunskap och opartiskhet inom nämnderna, samt därjämte föreslagit, att taxeringsdistrikten å landsbygden skulle, för vinnande av jämnhet i taxeringen, omfatta vida större områden än nu vore fallet. Dessa förslag synas värda allt beaktande och deras realiserande skulle med säkerhet åstadkomma riktigare och tillförlitligare taxering samt därigenom i sin mån medverka till en alltmer rättvis fördelning av skattebördorna.

Vad angår uppskattningen av mark för jordvärde- eller jordräntestegrings beräkning så torde — på grund av det omfattande arbete, som uppskattningen säkerligen kommer att fordra, och de nya grunder, efter vilka uppskattningen skall ske — ej vara lämpligt eller ens möjligt att låta uppskattningen verkställas i samband med den vanliga fastighetstaxeringen. Alltså föreslås särskilda uppskattningsnämnder. Och då det måste vara av synnerlig vikt, att uppskattningen av de värden, som skola utgöra själva grunden för jordvärde- eller jordräntestegringsskattens beräkning, varder så tillförlitlig, jämn och rättvis som möjligt, har vid utarbetandet av det nu avlämnade förslaget till förordning om uppskattningen försök gjorts att förverkliga de önskemål i avseende å fastighetstaxeringen, som här ovan omnämnts.

Bestämmelserna i förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering hava i så stor utsträckning, som ansetts lämpligt, upptagits i förslaget för här ifrågavarande uppskattning. De mera avsevärda avvikelser från nämnda förordning, vilka nu föreslås, omnämnas här nedan och anföras därvid även motiven för de föreslagna nya bestämmelserna.

3 §.

Till undvikande av sammanblandning med de vanliga taxeringsmyndigheterna kallas de myndigheter, som skola verkställa och granska uppskattningen, uppskattnings- och granskningsnämnder i stället för taxerings- och prövningsnämnder.

Med de nuvarande små taxeringsdistrikten visar sig fastighetstaxeringen ofta ganska ojämn, då taxeringsvärdena i ett distrikt jämföras med taxeringsvärdena i ett annat, även om detta är närmast liggande distrikt. För ernående av förbättring härutinnan föreslås, i överensstämmelse med vad nyss här ovan uttalats, större uppskattningsdistrikt för landsbygden. De kommuner, som tillsammans bilda ett härad,

hava redan vissa gemensamma intressen (t. ex. väghållning och allmänningar), och kan därför, om distrikten skola utökas, häradet anses utgöra lämpligt område för en uppskattningsnämnds arbete.

Varje stad för sig torde fortfarande böra utgöra ett eller flera uppskattningsdistrikt. Då uppskattningsförfarandet kommer att för köpingar och municipalsamhällen bliva ungefär lika med det i stad, har föreslagits, att Kungl. Maj:ts befallningshavande må, där så prövas lämpligt, låta köping eller municipalsamhälle bilda särskilt distrikt för uppskattningen.

4 §.

Genom den föreslagna anordningen med uppskattningsnämndsledamöter valda av Kungl. Maj:ts befallningshavande för stadsdistrikt, köpingar och municipalsamhällen samt av landstingets och hushållningssällskapets förvaltningsutskott för landsbygden avses att tillföra uppskattningsnämnderna största möjliga sakkunskap och oväld. Landsting och hushållningssällskaps förvaltningsutskott utse nu enligt k. kungörelsen angående förändrade grunder för förvaltningen av kronans jordbruksdomäner den 4 juni 1908 personer att delta i arrendeuppskattningar å kronoegendomar, och sådana uppskattningar förete många likheter med den markuppskattning, som nu skall ske. Enär landsting ej är samlat vid tiden för valet, har valets förrättande överlåtits å landstingets förvaltningsutskott.

De av förvaltningsutskotten utsedda ledamöterna skola liksom ordföranden tjänstgöra såsom uppskattningsmän för hela distriktet och därigenom åstadkomma den önskade jämhöheten i uppskattningen.

Erfarenheten har visat, att där två eller flera kommuner äro förenade till ett taxeringsdistrikt, de av kommun valda ledamöterna ofta intressera sig blott för taxeringen inom sin egen kommun och ävenledes ofta sakna tillräcklig kännedom om förhållandena i den övriga delen av distriktet. På grund härav föreslås, att av kommun valda ledamöter skola delta i uppskattningen endast vad beträffar mark inom den egna kommunen.

7 §.

Enligt förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering äger häradsskrivare icke rätt att utan laga förfall avsäga sig förordnande att vara ordförande eller ledamot i taxeringsnämnd. Någon skyldighet för häradsskrivare att mottaga dylikt förordnande i uppskatt-

ningsnämnd har i förslaget icke ifrågasatts, alldenstund häradskrivarna vid tiden för uppskattningen äro fullt upptagna av sina göromål i tjänsten.

9—13 §§ och 16 §.

Det främsta villkoret för vinnande av en riktig uppskattning är visserligen en sakkunnig och opartisk uppskattningsnämnd, men resultatet av nämndens arbete kommer dock även att i hög grad bero på omfattningen och tillförlitligheten av de uppgifter, nämnden har till ledning för uppskattningen. Önskligt är därför, att uppskattningsnämnden beredes möjlighet att bekomma alla de upplysningar, som kunna leda till ett rätt bedömande av markvärdet. I de föreslagna uppgiftsblanketterna infordras sålunda icke allenast uppgifter angående areal, brandförsäkrings- och taxeringsvärden samt köpeskillingar utan även andra uppgifter av beskaffenhet att underlätta uppskattningen av marks avkastningsförmåga.

Det ifrågasättes jämväl, att fastighetsägare själv skall angiva det värde, till vilket marken utan byggnader enligt hans mening skäligen kan uppskattas. I vad mån sistnämnda uppgift kan tillmätas inflytande på uppskattningen, får väl bero på förhållandena i varje särskilt fall, men det torde dock vara av en viss vikt, att vederbörande ägare lämnas tillfälle att uttala sin åsikt om markvärdet.

För att uppskattningen i sin helhet skall kunna ske på ett tillfredsställande sätt, torde skyldighet att utan anmaning lämna uppgift lämpligen böra åläggas alla ägare till annan fastighet än jordbruksfastighet. Naturligtvis kan för mången möta hinder att fullständigt ifylla uppgiftsblanketten, och på grund härav fordras endast, att blanketten ifylles »i den mån sådant kan ske».

För underlåtenhet att avlämna uppgift föreslås samma påföljd, som i förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering är stadgad för underlåtenhet att efter anmaning lämna dylik uppgift.

Många av de uppgifter, som inkomma från fastighetsägarna, torde säkerligen visa sig vara ofullständiga och kanhända även mindre tillförlitliga. För att uppgifterna må kunna behörigen kontrolleras och fullständigas och för att uppskattningsnämnden måtte beredas tillfälle att på ett enkelt och säkert sätt erhålla de ytterligare upplysningar, som för uppskattningen kunna vara nödiga, föreslås anordnande av särskilda sammanträden med fastighetsägarna inför nämndens ordförande.

Uppgifter till uppskattningen synas böra lämnas av hypoteksinrättningarna, dels därför att uppgifter om hypoteksvärden bliva synner-

ligt värdefulla för uppskattningen och dels därför att endast beträffande ett mindre antal fastigheter sådana uppgifter torde kunna återfinnas bland de hos Kungl. Maj:ts befallningshavande förvarade taxeringsuppgifterna.

15 §.

Till ledning vid sitt arbete är uppskattningsnämnd i behov även av avskrifter av fastighetstaxeringslängderna för det år, uppskattningen sker. På grund av den stora arbetsbörda, som redan vilar å häradsskrivarna, hava dessa ansetts ej böra betungas med dylika avskrifter utan har föreslagits, att avskrifterna skola överlämnas till uppskattningsnämnden genom försorg av Kungl. Maj:ts befallningshavaande, som har taxeringslängderna i sitt förvar vid den tid, då avskrifterna skola tagas, och som utan svårighet torde kunna anskaffa den för ändamålet nödiga arbetskraft.

17 §.

För de fall, då i och för en speciell taxeringsfråga kan erfordras sådan särskild sakkunskap, som icke finnes representerad hos uppskattningsnämnden, har ansetts lämpligt bereda nämnden tillfälle att tillkalla sakkunnigt biträde. Vad granskningsnämnd angår har åt Kungl. Maj:ts befallningshavande uppdragits att vid behov tillkalla sakkunnig person att biträda nämnden. I fråga om övernämndens befogenhet att infordra uttalanden från speciellt sakkunniga stadgas i 34 §.

25 och 28 §§.

Enligt gällande taxeringsförordning skall landskamreraren deltaga i prövningsnämndens arbeten såsom kronombud för att iakttaga kronans rätt och i övrigt bevaka, att taxeringen behörigen verkställs. I den här ifrågavarande granskningsnämnden erfordras visserligen icke något kronombud, men då det måste anses vara till gagn för uppskattningsarbetet att tillgodogöra sig den sakkunskap och den erfarenhet på hithörande områden, som kan förutsättas hos landskamreraren, och då det är angeläget, att även denna uppskattning blir så rättvis och tillförlitlig som möjligt, föreslås att landskamreraren skall vara självskriven ledamot i granskningsnämnden och därjämte föredragande i nämnden med skyldighet att där göra de anmärkningar och framställningar, vartill han kan finna sig äga anledning.

För Stockholm föreslås motsvarande bestämmelse genom stadgandet, att kamreraren vid överståthållarämbetets avdelning för uppborås-ärenden skall vara självskriven ledamot och föredragande i stadens granskningsnämnd.

31 §.

Då vederbörande fastighetsägare och kommunala myndigheter skola genom behöriga protokollsutdrag underrättas om de ändringar, granskningsnämnden vidtager beträffande uppskattningsvärdena och då de ändrade värdena skola antecknas i uppskattningslängderna i därför avsedd kolumn, har det ansetts obehövt föreskriva förande av särskilda längder hos granskningsnämnden.

[33 §.]

Såsom högsta instans för uppskattningen har föreslagits en uppskattningsövernämnd. Till mönster har tjänat den överskattenämnd, som finnes upptagen i skatteregleringskommitténs år 1881 avgivna förslag till förordning angående bevilning av fast egendom samt av inkomst. I motiven till sitt förslag anför skatteregleringskommittén följande, som även för här förevarande uppskattning kan anses hava sitt berättigande: »— — då under alla föregående skeden taxeringen ägt rum under former, som snarare närma sig jurys än domstols verksamhet, torde det med skäl kunna ifrågasättas, huruvida icke enahanda behandlingssätt torde vara att föredraga även i högsta instans. I överensstämmelse därmed är kommitténs förslag avfattat och den princip av valda ledamöter, som i övrigt genomgår hela skalan av taxeringsmyndigheter, har därför också i fråga om överskattenämnden blivit tillämpad.»

Beträffande kammarrätten såsom instans i taxeringsmål kan, på sätt sagda kommitté yttrar, göras den anmärkning, att kammarrätten i sin egenskap av ämbetsverk måste grunda sitt beslut uteslutande på den bevisning, som blivit åstadkommen. Att förebringa full bevisning i taxeringsmål är emellertid i regel ganska svårt, och särskilt vad angår uppskattning av fastighets markvärde skulle det nog komma att visa sig nästan omöjligt för en fastighetsägare att i ett besvärsmål hos kammarrätten lämna sådan utredning och bevisning, att ändring av granskningsnämnds beslut stode att vinna.

Hos ett ämbetsverk torde icke heller alltid kunna förutsättas den sakkunskap speciellt beträffande hithörande förhållanden, som är en av de viktigaste betingelserna för ett sakligt rätt bedömande och avgörande.

Tillsättes en övernämnd på sätt nu föreslås, kan även den högsta uppskattningsinstansen i likhet med uppskattnings- och granskningsnämnderna känna sig i möjligaste mån obunden av de former, som nödvändigt måste följa med handläggning av ifrågavarande ärenden inom en administrativ domstol.

Med den sammansättning, som föreslås för övernämnden, kan också med säkerhet förväntas, att nämnden skall komma att besitta för sitt arbete nödig sakkunskap, och genom beredande av plats i nämnden åt två av vederbörande granskningsnämnd valda ledamöter är sörjt för behöfelig kontinuitet mellan de olika taxeringsmyndigheterna.

37 §.

För att förenkla förfarandet hos övernämnden har ej föreskrivits någon särskild längdföring hos nämnden. De av övernämnden beslutade ändringar av uppskattningsvärden införas av Kungl. Maj:ts befallningshavande i uppskattningslängderna efter från övernämnden erhållet protokollsutdrag, och genom utdrag av protokollet låter övernämnden delgiva vederbörande ändringssökande sina beslut.

Finner övernämnden sig vara i behov av fullständiga uppskattningslängder för viss ort, kan nämnden införskaffa dem genom att begagna sig av sin rätt att hos vederbörande ämbetsverk och myndigheter begära nödiga handlingar.

38 §.

Då det är av synnerligt stor vikt, att uppskattningslängd ej förstöres eller förkommer, föreslås, att uppskattningslängderna skola förvaras hos Kungl. Maj:ts befallningshavande, intill dess desamma komma till användning vid framdeles skeende taxering till jordvärde- eller jordräntestegringskatt.

Särskilda anvisningar.

Två olika förslag till »särskilda anvisningar» hava uppgjorts: alternativ I och alternativ II.

Alternativ I grundar sig på det av landskamreraren Otto V. Landén utarbetade förslaget till förordning om jordvärdestegringskatt.

Med anledning av vad Kungl. Kammarrätten anført i sitt över nämnda skatteförslag avgivna utlåtande har uppsatts alternativ II, i vilket beaktats vissa av de i Kammarrättens utlåtande framställda erinringar.

Någon närmare motivering för de ändringar av alternativ I, som alternativ II innebär, torde ej här vara erforderlig.

Stockholm i december 1918.

EDV. ANDERSSON.

1. Förmån av hyresfri bostad och trädgård
2. Hyresvärde för i ägarens rörelse använd del av fastigheten
3. Hyror
4. Övriga inkomster

a) Avlöning till vice vard. gårdskarl, portvakt o. s. v.

b) Utgifter för underhåll av byggnader

c) Avgifter för vattenförbrukning, renhållning och belysning m. m., som fastighetsägaren så-om sådan mist vidkännas

d) Utskylder, som utgått för *fastigheten*

e) Övriga omkostnader

Behållen avkastning

1. Då markvärdet skall bestämmas efter den behållna årliga avkastning, som marken på grund av beskaffenhet, läge och tjänlighet för olika ändamål, under vanliga förhållanden och *under förutsättning av ett i ekonomiskt arseende klokt utnyttjande av densamma*, kan antagas stadigvarande lämna (den årliga avkastningsförmågan), bör ägaren härnadan meddela, om och i så fall på vad sätt marken (tomten) till fastigheten enligt hans mening kan med hänsyn till konjunkturer och efterfrågan eller eljest lämpligen användas för annat mer avkomstgivande ändamål än det, vartill den nu användes

2. Om ägaren för markvärdets utnyttjande på mest givande sätt skulle vara nödsakad borttaga å marken befintliga byggnader och anläggningar, bör sådant jämte den ungefärliga kostnad, som härigenom skulle förorsakas ägaren, här uppgivas

3. Enligt min (ägarens) mening bör själva marken (tomten) utan byggnader skäligen kunna uppskattas till ett värde av:

4.
.....
.....
.... den 1919.
.....
.....

Anm. 1. I ägares ställe uppgiftsskyldig är *innehavare* av mark, som här nedan sägs:

- a) mark, som besittes såsom s. k. ofri tomt i stad eller med tomträtt eller vattenfallsrätt eller på g nnd av testamentariskt förordnande med fri förfoganderätt under besittarens livstid;
- b) mark, som besittes med fideikommissrätt;
- c) avsöndring på viss tid eller livstid;
- d) åt innehavare av allmän tjänst anslaget boställe, såvida hela fastigheten är åt endast en person upplåten.

Anm. 2. I anteckningskolumnen eller under »särskilda upplysningar» anges tiden för förvärvet, varjämte upplysning meddelas, ha ovida egendomen efter förvärvet varit föremål för om- eller nybyggnad eller annan dylik förändring.

.....

Formulär n:r 2.

Längd

**Över uppskattning av mark till ingångsvärde för jordvärde- eller
jodräntestegrings beräkning**

i socken (stad, köping, municipalsamhälle)

..... län,

upprättad år 1919.

